

СОБРАНИЕ

УКАЗОВЪ, ПОСТАНОВЛЕНІЙ

И
СОБРАНИЕ

УКАЗОВЪ, ПОСТАНОВЛЕНІЙ

И
РАСПОРЯЖЕНІЙ.

РАСПОРЯЖЕНІЙ.

ZBIÓR

UKAZÓW, POSTANOWIEN

I

ROZPORZĄDZEN.

ВАРШАВА

Въ Варшавѣ, въ Типографіи Императорскаго Университетскаго Издательства, 1852.

1852

1852

СОБРАНИЕ

УКАЗОВЪ, ПОСТАНОВЛЕНІЙ

И

РАСПОРЯЖЕНІЙ,

ИЗДАНЫХЪ ПО СУДЕБНОМУ ВѢДОМСТВУ

ЦАРСТВА ПОЛЬСКАГО.

ТОМЪ П.

ВАРШАВА,

въ Типографіи Правительственной Комисіи Юстиціи.

1849.

ZBIÓR

UKAZÓW, POSTANOWIEŃ

I

ROZPORZĄDZEŃ,

DOTYCZĄCYCH SĄDOWNICTWA

W KRÓLESTWIE POLSKIM.

ТОМЪ П.

W WARSZAWIE,

W DRUKARNI RZĄDOWEJ PRZY KOMISSYI RZĄDOWEJ SPRAWIEDL.

1849.

Ke

11511

4-62/87
BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA
im. Jerzego Giedroycia w Białymostku

FUW0273413

УКАЗЪ

ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА
САМОДЕРЖЦА ВСЕРОССИЙСКАГО,
ИЗЪ ПРАВИТЕЛЬСТВУЮЩАГО СЕНАТА.

По Указу Его Императорскаго Величества, Правительствующій Сенатъ слушали предложенное Г. Министромъ Юстиціи Тайнымъ Совѣтникомъ Статсъ-Секретаремъ и кавалеромъ Графомъ Викторомъ Никитичемъ Панинымъ, мнѣніе Государственнаго Совѣта слѣдующаго содержания:

Государственный Совѣтъ въ Департаментъ Законовъ и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ въ представленіе Главноуправляющаго II Отдѣленіемъ Собственной Его Императорскаго Величества Канцеляріи, о дополненіи Закона, касательно лицъ, изъятыхъ отъ наказаній тѣлесныхъ, и соглашаясь съ симъ представленіемъ, мнѣніемъ положилъ, въ дополненіе

179021

UKAZ

JEGO CESARSKIEJ MOŚCI SAMOWŁADCY
WSZECH ROSSYI,
Z SENATU RZĄDZĄCEGO.

Minister Sprawiedliwości Tajny Radca Sekretarz Stanu, Hrabia Panin, przedstawił Senatowi Rządzącemu zdanie Rady Państwa następującej treści:

Rada Państwa w Departamencie Praw i Ogólném Zebraniu, rozpoznawszy przedstawienie Główno-zarządzającego drugim Wydziałem przybocznej Kancellaryi Jego Cesarskiej Mości, o zachodzącej potrzebie uzupełnienia przepisów prawa co do osób, które od kar cielesnych uwolnione być winny, i zgodnie z tém przedstawieniem jest zdania: ażeby, w uzu-

подлежащихъ статей Уложения о наказаніяхъ постановить, что къ лицамъ, изъятымъ отъ наказаній тѣлесныхъ, причисляются:

1) Воспитанники, укончившіе курсъ ученія съ успѣхомъ въ высшихъ и среднихъ учебныхъ Заведеніяхъ (Св. Зак. Т. 3 Тит. о служ. по опред. отъ Правитель. ст. 81);

2) Воспитанники, окончившіе курсъ ученія съ успѣхомъ въ учебныхъ Заведеніяхъ, которыя, хотя и не принадлежатъ къ числу среднихъ, но по преподаваемымъ въ нихъ предметамъ, стоятъ выше Уздныхъ Училищъ;

3) Воспитанники, высшихъ Учебныхъ Заведеній, неокончившіе въ нихъ полного курса наукъ, но оставившіе сии Заведенія, не по дурному поведенію или инымъ предосудительнымъ для нихъ причинамъ, а съ одобреніемъ Начальства въ правственномъ отношеніи;

4) Лица, получившія аттестаты на причисленіе ихъ къ первому разряду Гражданскихъ Чиновниковъ, или удостоенныя, безъ слушанія лекцій въ Университетъ, по испытанію, Званія дѣйствительныхъ студентовъ или ученой степени;

пелненію właściwychъ artykułów Kodexu karnego postanowić, iż do osób, wyłączonych od kar cielesnych, należą jeszcze:

1) Uczniowie, którzy w wyższych i średnich Instytutach naukowych (art. 81 ustawy o służbie z nominacyi Rządu T. 3. Zbioru Praw) ukończyli kurs nauk z pożytkiem;

2) Uczniowie, którzy skończyli z równymże pożytkiem kurs nauk w Instytutach naukowych, które, chociaż do rzędu średnich instytucyj nie należą, z tytułu jednak przedmiotów, jakie w nich są wykładane, uważają się wyżej aniżeli szkoły powiatowe;

3) Uczniowie wyższych instytucyj naukowych, którzy całkowitego kursu nauk w nich nie ukończyli, lecz opuścili je nie z powodu własnego złego prowadzenia się lub innych nagannych przyczyn, ale przeciwnie, otrzymali świadectwa przelożonej Władzy, udowodniające moralne ich sprawowanie się;

4) Osoby, posiadające patenta, które nadają prawo policzenia ich w poczet urzędników cywilnych, klasę etatową, acz najniższą mających, albo-też ci, co nie uczęszczając na prelekcye w Uniwersytecie otrzymali, po złożonym examinie, tytuł rzeczywistego studenta lub stopień naukowy;

5) Лица, не-обучавшіяся въ среднихъ учебныхъ Заведеніяхъ, но получившія, по надлежащемъ испытаніи, свидѣтельство на званіе домашняго учителя;

6) Лица женскаго пола, окончившія воспитаніе въ учебныхъ Заведеніяхъ, учрежденныхъ Правительствомъ и состоящихъ подъ Августѣйшимъ покровительствомъ Государыни Императрицы, или другихъ Членовъ Императорскаго Дома, а равно и тѣ, которыя или воспитывались дома, или въ Заведеніяхъ частныхъ, но получили установленнымъ порядкомъ свидѣтельства на званіе домашнихъ учительницъ, хотя бы онѣ и не занимались воспитаніемъ дѣтей.

На подлинномъ мнѣніи написано:

Его Императорское Величество воспользовавшееся мнѣніе въ Общемъ Собраніи Государственнаго Совета о дополненіи Закона касательно лицъ, изъятыхъ отъ наказаній телесныхъ, Высочайше утвердить соизволилъ и повелѣлъ исполнить.

(подписаль) Предсѣдательствующій въ Государственномъ Советѣ, *Графъ Левашовъ.*

12 Января 1848 года.

Приказали: о семъ Высочайшемъ Его Императорскаго Величества повеленіи,

5) Ci, którzy, lubo nie kształcili się w średnich Instytucjach naukowych, po złożonym jednak examinie otrzymali upoważnienie do zajmowania się obowiązkami domowych nauczycieli;

6) Osoby płci żeńskiej, które ukończyły nauki w zakładach naukowych, przez Rząd ustanowionych i pod Najwyższą Opieką Jęj Cesarzkiej Mości lub innych Członków Najjaśniejszej Rodziny zostających, jak niemniej i te, które kształciły się w domu lub szkołach prywatnych, lecz otrzymały prawem zastrzeżone patenta na nauczycielki domowe, chociażby się nie zajmowały wychowaniem dzieci.

Na oryginale powyższego zdania napisano:

Jego Cesarzka Mość, wyluszczoną powyżej opinią Rady Państwa, pod względem dodatkowego przepisu o uwolnieniu od kar cielesnych, zatwierdzić raczył i wykonać polecił.

(podpisano) Prezydujący w Radzie Państwa,
Hrabia Lewaszew.

dnia 12 Stycznia 1848 roku.

Powyższy Rozkaz Jego Cesarzkiej Mości, Senat Rządzący, dla wprowadzenia go

для приведенія во всеобщую извѣстность и
должнаго, до кого касаться можетъ исполне-
нiя, дать знать указами всеѣмъ Губернскимъ
Войсковымъ и Облiастнымъ Правленiямъ и
Палатамъ Уголовнаго Суда, каковыми увѣ-
домить Гг. Министровъ и Главноуправляю-
щихъ Отдѣльными Частями, въ Святѣйшiй
же Синодъ, Департаменты Правительствую-
щаго Сената и Общiя онаго Собранiя сооб-
щить въдвнiя и припечатать въ Сенатскихъ
вѣдомостяхъ въ I-мъ Отдѣленiи Собранiя
Указовъ.

Февраля 12 дня 1848 года.

И. д. Оберъ-Секретаря (подп.) *Стояновскiй.*

Въ рно:

Статсъ-Секретарь (подп.) *Лебрень.*

w wykonanie i zastosowania się, zwykłą dro-
gą ogłasza.

dnia 12 Lutego 1848 roku.

p. o. Ober-Sekretarza (podpisano) *Stojanowski.*

za Zgodność:

Sekretarz Stanu (podpisano) *Le Brun.*

ПРИЛОЖЕНИЕ I.

(къ ст. 19).

*О лицахъ, изъятыхъ отъ наказаній
тѣлесныхъ.*

1. Подъ именемъ наказаній тѣлесныхъ разумѣются:

- 1, Наложение клеймъ;
- 2, Наказаніе плетью;
- 3, Наказаніе щипсрутенами;
- 4, Наказаніе палками;
- 5, Наказаніе розгами;
- 6, Заключение въ оковы.

Примѣчаніе. Къ мѣрамъ, отъ коихъ изъяты неподвергаемые наказаніямъ тѣлеснымъ, принадлежитъ также и употребляемое, въ видѣ предосторожности, бритье половины головы заключеннымъ въ тюрьмахъ. Отъ сего увольняются сверхъ того женщины.

2. Отъ наказаній тѣлесныхъ изъяты:

- 1, Дворяне потомственные;
- 2, Дворяне личные;
- 3, Дворяне иностранные;
- 4, Священнослужители церкви Православной;
- 5, Монашествующіе Православнаго исповѣданія;

DODATEK I.

do Kodexu Karnego dla Cesarstwa (do art. 19).

*O osobach, wyłączonych od kar
cielesnych.*

1. Za kary cielesne uważane są:

- 1, Piętnowanie;
- 2, Kara pletniami;
- 3, Chłosta szpyc-rutami;
- 4, Chłosta kijami (pretami);
- 5, Chłosta różgami.
- 6, Okucie w kajdany.

Uwaga. Do środków, od których wyłączone są osoby, nieulegające karom cielesnym, należy również, używane dla ostrożności, ogolenie pół głowy więźniom osadzonym; od czego uwolnione są także i kobiety.

2. Wyłączeni są od kar cielesnych:

- 1, Szlachta dziedziczna;
- 2, Szlachta osobista;
- 3, Szlachta zagraniczna;
- 4, Duchowni wyświęceni kościoła Grecko-Rosyjskiego;
- 5, Zakonnicy Grecko-Rosyjskiego wyznania;

- 6, Священнослужители церквей: Римско-Католической, Армяно-Грегорианской, Армяно-Католической и Проповѣдники церквей Протестантскихъ;
- 7, Монашествующіе Римско-Католическаго, Армяно-Грегорианскаго о Армяно-Католическаго исповѣданій;
- 8, Султаны Киргизовъ;
- 9, Почетные граждане потомственные;
- 10, Почетные граждане личные, и лица, извѣстныя въ губерніяхъ Лифляндской, Эстляндской и Курляндской подъ общимъ наименованіемъ литератовъ или экзе́мповъ;
- 11, Иностранные гости и купцы первыхъ двухъ гильдій, учинившіе преступленіе во время состоянія въ сихъ гильдіяхъ, хотя бы въ послѣдствіи они и перешли въ третью гильдію или мѣщанство;
- 12, Калмыцкіе Нойоны-владѣльцы и Зайсанги.
  3. Право изыятія отъ наказаній тѣлесныхъ распространяется:
    - 1, На вдовъ дворянъ потомственныхъ и личныхъ, даже, когда онѣ вступили въ другой бракъ съ лицомъ, не пользующимся правомъ дворянства;
    - 2, На женъ священнослужителей церкви Православной и церкви Армяно-Грего-

- 6, Duchowni wyświęceni kościołów: Rzymsko-Katolickiego, Ormiano-Gregorjańskiego, Ormiano-Katolickiego i Pastorowie wyznań Protestanckich;
- 7, Zakonnicy Rzymsko-Katolickiego, Ormiano-Gregorjańskiego i Ormiano-Katolickiego wyznania;
- 8, Sultanowie Kirgizów;
- 9, Poczestni obywatele dziedziczni;
- 10, Poczestni obywatele osobiści i osoby znane w gubernjach Inflandzkiej, Estlandzkiej i Kurlandzkiej pod ogólnem nazwiskiem literatów lub exemptów;
- 11, Goszczący cudzoziemcy i kupcy piérwszych dwóch gildyj, którzy popelnili przestępstwo podczas należenia do tych gildyj, chociażby później w trzecią gildyą lub mieszczanstwo przeszli;
- 12, Kałmuccy Nojonowie właściciele i Zajsangi.
  3. Prawo wyłączenia od kar cielesnych służy także:
    - 1, Wdowom szlachty dziedzicznej i osobistej, chociażby nawet weszły w powtórne śluby z osobą, niemającą przywilejów szlachectwa;
    - 2, Żonom duchownych wyświęconych kościoła Grecko-Rossyjskiego i kościoła Ormia-

рианской въ Россіи и Проповѣдниковъ церковей Протестантскихъ, почетныхъ гражданъ потомственныхъ и личныхъ, гостей иностранныхъ, Калмыцкихъ Нойоновъ-владѣльцевъ и Зайсанговъ и купцовъ двухъ первыхъ гильдій, а равно и на вдовъ ихъ, если онѣ не вступили въ другой бракъ съ лицомъ, по составу своему неизъятымъ отъ наказаній тѣлесныхъ;

3, На дѣтей священнослужителей церкви Православной, церкви Армяно-Грегоріанской и Проповѣдниковъ церковей Протестантскихъ, даже если они рождены во время исправленія ихъ отцами должностей еще не священно, а церковнослужителей;

4, На дѣтей Калмыцкихъ Нойоновъ-владѣльцевъ, и на дѣтей Калмыцкихъ Зайсанговъ, владѣющихъ наследственными аймаками;

5, На дѣтей купцовъ двухъ первыхъ гильдій, если они при учиненіи преступленія состояли въ семейномъ при отцахъ своихъ капиталъ.

4. Сверхъ того, отъ наказаній тѣлесныхъ изъяты:

но-Gregorjañskiego w Rosyi, i Pastorów wyznania Protestanckiego, Poczestnych obywateli dziedzicznych i osobistych, goszczących cudzoziemców, Kalmuckich Najonów-właścicieli i Zajsangów, i kupców dwóch piérwszych gildyj, jak niemniej wdowom po nich pozostalym, jeżeli te nie weszły w powtórne śluby z osobami, od kar cielesnych niewylączonemi;

3, Dzieciom duchownych wyświęconych kościoła Grecko-Rossyjskiego, kościoła Ormiano-Gregorjañskiego, i Pastorów wyznań protestanckich, chociażby nawet urodzone były w czasie, zanim ich ojcowie, należąc do służby kościelnej, nie otrzymali jeszcze wyświęcenia;

4, Dzieciom Kalmuckich Najonów-właścicieli, i dzieciom kalmuckich Zajsangów, posiadających ajmaki dziedziczne;

5, Dzieciom kupców dwóch piérwszych gildyj, jeżeli w czasie dokonania przestępstwa należały do familijnego przy swych ojcach kapitału.

4. Prócz tego, wylączeni są od kar cielesnych:

Tom II.

111511

- 1, Казенные воспитанники, пансионеры и полупансионеры Технологического Института изъ дѣтей купцовъ третіей гильдіи, мѣщанъ, цеховыхъ и разночинцевъ, получившіе званіе ученыхъ мастеровъ или подмастерьевъ и вообще окончившіе курсъ ученія съ совершеннымъ успѣхомъ и получившіе одобрительныя о поведеніи свидѣтельства;
- 2, Пансионеры Технологического Института изъ казенныхъ людей, если они прослужать въ своемъ вѣдомствѣ безпорочно не менѣе двѣнадцати лѣтъ и дѣти ихъ, если они будутъ продолжать трудиться въ званіи отцовъ;
- 3, Лица свободнаго хотя и податнаго состоянія, окончившія съ успѣхомъ курсъ наукъ въ реальныхъ классахъ при Гимназіяхъ и Уездныхъ Училищахъ и заслужившія одобрительныя отзывы о своемъ поведеніи;
- 4, Ученики бывшей при Лѣсномъ Институтѣ Школы Межевщиковъ, окончившіе курсъ ученія съ совершеннымъ успѣхомъ и отлично одобренныя въ поведеніи;
- 5, Выпускаемые изъ Горыгорецкой Земледѣльческой Школы практическіе Агрономы;

- 1, Выховани kosztem Rządu pensjonarze i półpensjonarze Instytutu Technologicznego, będący dziećmi kupców trzeciej gildyi, mieszczan cechowych i osób nieszlacheckich, lecz do stanu włościańskiego nienależących, którzy otrzymali stopnie uczonych majstrów lub podmajstrzych, i w ogólności, którzy kursa naukowe ukończyli z pożytkiem i uzyskali pochwalne, co do swego sprawowania się, świadectwa;
- 2, Pensjonarze Instytutu Technologicznego, z klass ludzi skarbowych pochodzący, jeżeli w gałęzi swojego zawodu wysłużyli nieskazitelnie lat przynajmniej dwanaście, tudzież ich dzieci, jeżeli w zawodzie swych ojców nadal pozostaną;
- 3, Osoby stanu wolnego, chociażby od opłaty podatku niewyłączonego, które ukończyły z pożytkiem kurs nauk w klassach Gimnazjum Realnego i Szkołach powiatowych, i otrzymali pochwalne świadectwa swego sprawowania się;
- 4, Uczniowie byłej Szkoły mierniczej przy Instytucie leśnym, którzy ukończyli kurs nauk z zupełnym pożytkiem, i uzyskali świadectwa swego sprawowania się w stopniu celującym;
- 5, Agronomowie praktyczni, po ukończeniu szkoły rolniczej Gorygoreckiej;

- 6, Воспитанники С. Петербургскаго и Херсонскаго Училищъ Торговаго Мореплаванія, окончившіе курсъ ученія съ совершеннымъ успѣхомъ, при отличномъ поведеніи, и дѣти ихъ, если посвятить себя мореходству, будутъ воспитаны въ училищахъ и выдержатъ экзаменъ въ оныхъ;
- 7, Воспитанники Главнаго Училища Садоводства въ Одессѣ, выпускаемые съ званіемъ ученыхъ садовниковъ.
- 8, Воспитанники ремесленнаго учебнаго заведенія Московскаго Воспитательнаго Дома, получившіе аттестаты на званіе ученыхъ мастеровъ;
- 9, Волостные Головы государственныхъ крестьянъ, также удѣльныхъ и дворцоваго и коннозаводскаго вѣдомства, имѣющіе серебряную медаль за безпорочное прослуженіе дѣвяти лѣтъ въ сей должности, или удостоенные сей награды прежде дѣвятилѣтняго срока, за особенное усердіе и отличіе по службѣ;
- 10, Волостные Головы, имѣющіе donаты ордена Св. Іоанна Іерусалимскаго;
- 11, Въ волостяхъ государственныхъ крестьянъ, Волостные Писари изъ крестьянъ, прослужившіе безпорочно въ сей долж-

- 6, Uczniowie szkół marynarki kupieckiej, w Petersburgu i w Chersonie istniejących, którzy ukończyli kurs nauk z pożytkiem, obok cełującego sprawowania się; tudzież ich dzieci, jeżeli się poświęcą żeglarstwu, odbędą szkoły i złożą examina;
- 7, Uczniowie Szkoły głównej ogrodnictwa w Odessie, po otrzymaniu stopnia ogrodnika naukowego;
- 8, Uczniowie Instytutu naukowego rzemieślniczego w Domu Wychowania w Moskwie, którzy otrzymali świadectwa i stopnie majstrów naukowych;
- 9, Przełożeni więcej (soltysi) włościan skarbowych, oraz udzielnych czyli wydzielonych, jak niemniej ludzi z dóbr do Dworu należących i do zawodów stadnych, ozdobieni medalem srebrnym za nieskazitelną wysługę lat dziewięciu w swych obowiązkach, lub zaszczytzeni tą nagrodą przed wysłużeniem tego dziewięciu-letniego terminu, za szczególną gorliwość i odznaczenie się w służbie;
- 10, Przełożeni więcej, posiadający donaty Krzyża S-go Jana Jerozolimskiego;
- 11, Pisarze gmin w włościach skarbowych, pochodzący ze stanu włościańskiego, którzy w tych obowiązkach przesłużyli nieska-

- ности двѣнадцать лѣтъ и удостоенные серебряной медали;
- 12, Нѣжинскіе Греки, учинившіе присягу на подданство Россіи и имѣющіе осѣдлость въ городѣ Нѣжинѣ;
- 13, Чины высшаго Таврическаго Магометанскаго духовенства, именно: Муфтий, Кадій-Эскеръ и Уздныя Кадіи, а равно и Муфтей Оренбургскій;
- 14, Гакамъ, яко Глава Караимскаго духовенства, обитающаго въ Таврической губерніи и городѣ Одессѣ;
- 15, Въ мѣстахъ осѣдлости Евреевъ, Раввины Еврейскіе, исправлявшіе безпорочно свою должность три года и вновь, по избранію обществъ, утвержденные въ оной;
- 16, Еврей-поселенцы, отличившіеся въ сельскомъ хозяйствѣ и получившіе золотыя и серебряныя медали;
- 17, Въ Бессарабской области такъ называемые Бояринами;
- 18, Всѣ престарѣлые, имѣющіе не менѣе семидесяти лѣтъ отъ роду.
5. Равномѣрно освобождаются отъ наказаній тѣлесныхъ:
- 1, Унтеръ-Офицеры, добровольно отказавшіеся отъ производства въ Офицеры и

- зительно лѣтъ дванадцать и получили медаль серебряную;
- 12, Грецы Нежынскіе, которые выполнили присягу на вѣрность Царству Россійскому, и в мѣстѣ Нежynie mają swoje осіадлосці;
- 13, Духовни wyżши Таурьckiego Махометанскаго wyznania, mianowicie: Muftowie, Kadowie-Esker i Kadowie powiatowi, oraz Mufty Orenburgski;
- 14, Hakam, jako przelożony duchowieństwa karaimekiego, istniejącego w gubernii Таурьckiej i w мѣстѣ Odessie;
- 15, Rabini izraelici, w осіадлосциахъ żydowskich, którzy pełnili te obowiązki nieskazitelnie przez trzyletni przeciąg czasu, i na nowo, wyboremъ zgromadzenia, powołani do nich zostali;
- 16, Żydzi осіадлени, odznaczający się gospodarstwemъ wiejskimъ i posiadający złote lub srebne medale;
- 17, Tak zwani Bojarowie w prowincyi Bessarabskiej;
- 18, Starcy, mający latъ wieku siedmdziesiąt lub więcej.
5. Również od karъ cielesnychъ są wyłączeni:
- 1, Podoficerowie, zrzekający się dobrowolnie

удостоенные къ пошенію серебрянаго темляка;

- 2, Нижніе чины сухопутнаго, морскаго и таможеннаго вѣдомствъ, имѣющіе знаки отличія военнаго ордена и ордена Св. Анны, или медали съ надписью: „за спасеніе погибавшихъ“, или „за усердіе“;
- 3, Лица, имѣющія медали съ надписью: „за спасеніе погибавшихъ“.

Вмѣсто наказаній тѣлесныхъ, они лишаются темляка, или знаковъ отличія или медалей, однакожь не иначе, какъ по судебному приговору и съ Высочайшаго соизволенія. За преступленія, учиненныя послѣ снятія темляка, знаковъ отличія военнаго ордена, или ордена Св. Анны, или медалей съ вышеозначенными надписями, они уже не признаются изъятыми отъ наказаній тѣлесныхъ.

6. Изъемяются также отъ наказаній тѣлесныхъ, но только во время пребыванія въ должности:

- 1, Мѣщане, служащіе по выборамъ городскихъ обществъ въ такихъ должностяхъ, которыя положены за урядъ въ классахъ;
- 2, Станціонные Смотрители;
- 3, Ливрейные служители Двора Его Императорскаго Величества, то есть:

авансу на ступеніи офицерски и носящій felcech srebrny;

- 2, Osoby niższego stopnia z Władz komunikacyi lądowej, morskiej i celnej, posiadające ozdoby wojskowe za odznaczenie się, ordery Ś-jej Anny lub medale z napisem: „za ocalenie ginących” albo: „za gorliwość“;
- 3, Osoby, posiadające medal z napisem: „za ocalenie ginących.”

Zamiast kary cielesnej, mają być pozbawionemi felcecha, lub ozdób wojskowych za odznaczenie się, albo medalów; jednakże nie inaczej, jak z mocy wyroku sądowego i za Najwyższém zezwoleniem. Za popelnione zaś przestępstwa po utraceniu felcechów, ozdób wojskowych lub orderów Ś-tėj Anny, albo-też medalów z powyższemi napisami, wyłączenie od kar cielesnych już im nie służy.

6. Wyłączeni są również od kar cielesnych, lecz tylko przez czas zostawania w obowiązkach:

- 1, Mieszczanie, sprawujący z wyborów zgromadzenia miejskiego takie obowiązki, które nadają prerogatywy urzędu klasowego;
- 2, Dozorecy na stacjach pocztowych;
- 3, Służący liberyjni Dworu Jego Cesar-

лакеи, ѣздовые и считающіеся выше ихъ званіемъ;

4. Засѣдатели и Добросовѣтственные Приказовъ и Правленій въ селеніяхъ крестьянъ государственныхъ, удѣльныхъ и прочихъ казенныхъ.

7. Купцы третіей гильдіи и мѣщане могутъ быть подвергаемые наказаніямъ тѣлеснымъ, но только въ случаяхъ, когда они признаны виновными въ такихъ преступленіяхъ, за которыя въ законахъ опредѣлены лишеніе или всѣхъ правъ состоянія, или же всѣхъ особенныхъ лично и по состояніи присвоенныхъ правъ и преимуществъ, или заключеніе въ Смирительномъ домѣ, съ потерюю нѣкоторыхъ, по статьѣ 53 сего Уложенія, особенныхъ правъ и преимуществъ.

8. На томъ же основаніи и Члены Волостныхъ Правленій и Волостныхъ Расправъ и Волостные Писари и сельскіе начальники и писари, равномѣрно и другія лица, по состоянію неизъятыя отъ наказаній тѣлесныхъ, но имѣющія знаки отличія, Всемилостивѣйше награжденные за заслуги кафтанамъ или медалями, подвергаются наказаніямъ тѣлеснымъ только въ случаяхъ, когда они признаны виновными въ преступленіяхъ, за которыя въ законахъ опредѣлены или лишеніе

скией Моѣци, то jest: lokaje, jezdni i liczący się w wyższym od nich stopniu;

4. Assessorowie i Sędziowie polubowni Izb i zarządów w siolach włościan rządowych, wydzielonych i innych skarbowych;

7. Kupcy trzeciej gildyi i mieszczenie mogą być karani cielesnie, lecz tylko w wypadkach popełnionego przestępstwa, za które, wedle prawa, ustanowioną jest utrata wszelkich praw stanu lub wszelkich praw szczególnych i przywilejów, do osoby przywiązanych, albo-też osadzenie w Domu poprawy, z utratą niektórych praw szczególnych i przywilejów, stosownie do art. 53 Kodexu Karnego.

8. Na téżesaméj zasadzie Członkowie zarządów wiejskich, Izb sądowych włościańskich, Pisarze gmin, przelożeni i pisarze we wsiach, jak niemniej inne osoby, których pochodzenie nie wyłącza od cielesnej kary, lecz które posiadają ozdoby za odznaczenie się lub zasługi, otrzymali Najwyższe nagrody przez obdarowanie ich kaftanami lub medalami, ulegają karze cielesnej, lecz tylko w wypadkach, kiedy za popełnione przez nich przestępstwa, prawa przepisują pozbawienie wszelkich praw stanu, albo-też po-

всѣхъ правъ состоянія, или же лишеніе всѣхъ особенныхъ, лично и по состоянію присвоенныхъ правъ и преимуществъ, или заключеніе въ Смирительномъ домѣ, съ потерою нѣкоторыхъ, по статьѣ 53 сего Уложенія, особенныхъ правъ и преимуществъ, и не иначе какъ по испрошеніи Высочайшаго соизволенія на приведеніе приговора въ исполненіе.

9. Отставные воинскіе нижніе чины, имѣющіе нашивки на рукавъ мундира, за безпорочное прохожденіе воинской службы, или медали, за участіе въ войнахъ и походахъ и кресты равнаго съ сими медалями достоинства, подвергаются также наказаніямъ тѣлеснымъ лишь по приговорамъ судебнымъ и токмо въ случаяхъ, когда они признаны виновными въ преступленіяхъ, за которыя въ законахъ опредѣлены или лишеніе всѣхъ правъ состоянія, или же лишеніе всѣхъ особенныхъ, лично и по состоянію присвоенныхъ правъ и преимуществъ, или заключеніе въ Смирительномъ домѣ, съ потерою нѣкоторыхъ, по статьѣ 53 сего Уложенія, особенныхъ правъ и преимуществъ; они до исполненія приговора о тѣлесномъ наказаніи, лишаются унтеръ-офицерскаго званія, нашивокъ, и означенныхъ въ сей статьѣ медалей и крестовъ, по опредѣленію самихъ уголовныхъ судовъ.

zbawienie wszelkich praw szczególnych i przywilejów, do osoby i stanu przywiązanych, albo zamknięcie w Domu poprawy z utratą niektórych praw szczególnych i prerogatyw, wedle art. 53 Kodexu Karnego, nieinaczéj jednak, aż po Najwyższej decyzji, nakazującej exekucją wyroku.

9. Dymisjonowani wojskowi niższego stopnia, mający na rękawach szewrony za nieskazitelną służbę lub medale za odbyte kampanije i wyprawy wojenne, tudzież krzyże równego z temiż medalami zaszczytu, ulegają także karze cielesnej, lecz tylko na mocy wyroków sądowych i w takim tylko wypadku, jeżeli przekonani zostaną o przestępstwa, za które, wedle prawa, ustanowioném jest pozbawienie wszelkich praw stanu, albo praw szczególnych osobistých i prerogatyw, do stanu przywiązanych, albo osadzenie w Domu poprawy z utratą niektórych, podług art. 53 Kodexu Karnego, szczególnych praw i prerogatyw; ludzie ci, przed wykonaniem wyroku, skazującego ich na kary cielesne, pozbawiani być mają stopni podoficerskich, szewronów i wzmiankowanych w artykule niniejszym medali i krzyżów, z deczyi samych tylko Sądów kryminalnych.

ПРИЛОЖЕНИЕ II.

(къ статьѣ 93).

По Высочайше утвержденному постановленію Медицинскаго Совѣта, неизлечимыми болѣзнями, въ коихъ преступники не могутъ, безъ явной опасности для жизни ихъ, быть подвергаемы тѣлеснымъ наказаніямъ, почитаются:

- 1, Падучая болѣзнь;
- 2, Приросшая грыжа;
- 3, Внутренніе и наружныя аневризмы;
- 4, Грудная жаба (angina pectoralis);
- 5, Весьма затруднительное дыханіе, происходящее отъ окрестностей и нарывовъ легкихъ, также отъ частаго кровохарканія, грудной водяной болѣзни или отъ великаго покривленія позвоночнаго канала;
- 6, Частые приступы кровянаго апоплектического удара, съ продолжающеюся явною склонностію къ онимъ.

DODATEK II.

do Kodexu Karnego dla Cesarstwa (do art. 93).

Z mocy Najwyżej zatwierdzonego postanowienia Rady Lekarskiej, uważane są za choroby niewyleczone, w których przestępcy, bez oczywistego narażenia ich życia na niebezpieczeństwo, nie mogą ulegać karze cielesnej, następujące:

- 1, Wielka choroba (epilepsia);
- 2, Ruptura przyrośnięta;
- 3, Rozdęcie żył wewnętrzne i powierzchowne;
- 4, Wrzód piersiowy (Angina pectoralis);
- 5, Oddech nader ciężki, pochodzący od stwardniałości płuc, jak niemniej od częstego płucia krwią, od puchliny wodnej w piersiach lub od zbytńskiego pokrzywienia kanału pacierzowego;
- 6, Częste napady apoplektyczne z nieustannym do nich usposobieniem,

Его Императорское Величество, вос-
 послѣдовавшее мнѣніе въ Департаментъ дѣлъ
 Царства Польскаго Государственнаго Совѣта,
 относительно дополненія правилъ о ссылкѣ въ
 Сибирь преступниковъ, приговоренныхъ къ
 крѣпостному и тяжкому заключенію, въ Цар-
 ствѣ Польскомъ, Высочайше утвердить
 соизволилъ и повелѣлъ исполнить.

Предсѣдатель Государственнаго Совѣта,
Князь И. Васильчиковъ.

29 Іюня 1846 года.

Мнѣніе Государственнаго Совѣта.

Выписано изъ Журнала Депар-
 тамента дѣлъ Царства Польскаго.
 27 Апрѣля 1846 года.

№ 191.

(по книгѣ поход.).

Государственный Совѣтъ въ Департаментъ
 дѣлъ Царства Польскаго, рассмотрѣвъ вне-
 сенную Министромъ Статсъ-Секретаромъ
 Царства записку, по предположенной Намѣ-
 стникомъ Царства Польскаго мѣрѣ о допол-
 неніи существующихъ распоряженій, касатель-
 но ссылки съ Сибирь въ каторжную работу,
 приговоренныхъ къ тяжкому и строгому за-
 ключенію, въ Царствѣ, такихъ арестантовъ,

Jego Cesarska Mość, objawione w De-
 partamencie Rady Państwa do Spraw Kró-
 lestwa Polskiego, zdanie, dotyczące uzupełnienia
 przepisów o zsyłaniu na Syberią przestępców,
 na warowne i ciężkie więzienie w Królestwie
 Polskiem skazanych, Najwyżej zatwierdzić ra-
 czył i wykonać rozkazał.

Prezes Rady Państwa
 (podpisano) *Xiąże J. Wasilczykow.*

29 Czerwca 1846 roku.

Zdanie Rady Państwa.

Wypisano z Żurnalu Departamen-
 tu Spraw Królestwa Polskiego d. 29
 Rwiertnia 1846 roku.

№ 191.

Rada Państwa w Departamencie Spraw Kró-
 lestwa Polskiego, rozpoznawszy wniesione przez
 Ministra Sekretarza Stanu Królestwa przedsta-
 wienie, względem podanego przez Namiestnika
 Królestwa Polskiego, środka, co do uzupełnienia
 rozporządzeń, istniejących o zsyłaniu na Sybe-
 ryą do ciężkich robót, skazanych na warowne i
 na ciężkie więzienie w Królestwie, takich więz-
 niów, którym pozostaje jeszcze do wycierpienia

коимъ остается не менѣ пяти лѣтъ заключенія, находить мѣру сію и съ своей стороны совершенно уважительною. Но вмѣствъ съ тѣмъ, Департаментъ, какъ и Министръ Статсъ-Секретарь Царства Польскаго, считаетъ необходимымъ, чтобы какъ существующія уже, такъ и предполагаемая нынѣ, по сему предмету распоряженія, сколько возможно соглашены были съ началами, принятыми вообще въ новомъ Уголовномъ Уложении Царства Польскаго, удостоившемся уже предварительнаго Высочайшаго утверждения. Хотя же составленными, на сихъ основаніяхъ, Министромъ Статсъ-Секретаремъ, правилами, срокъ пребыванія преступниковъ въ каторжной работѣ и въ исправительныхъ арестантскихъ ротахъ, въ сравненіи съ заключеніемъ ихъ по дѣйствующимъ нынѣ постановленіямъ, нѣсколько сокращается, но такое сокращеніе вполнѣ возмѣщается тѣмъ, что преступники сіи, по окончаніи новыхъ сроковъ, не возвращаются уже, какъ прежде, къ общественной жизни въ Царствѣ, а оставляются въ Сибири на поселеніи, или ссылаются туда для водворенія между поселенцами.

Вслѣдствіе сего, Департаментъ, согласно съ заключеніемъ Министра Статсъ-Секретаря Царства Польскаго, мнѣніемъ положилъ по-

ниемнѣй какъ латъ пять замкненія въ вѣзненіи; znajduje środek takowy i z swojej strony zupełnie na uwagę zasługującym. Lecz przytém Departament, równie jak i Minister Sekretarz Stanu Królestwa Polskiego, uznali niezbędném, ażeby, jak już istniejące, tak i proponowane obecnie w tym przedmiocie rozporządzenia, o ile możliwości zastosowane były do zasad, przyjętych w ogólności w nowém prawie karném Królestwa Polskiego, już tymczasowie przez Najjaśniejszego Pana zatwierdzoném. Chociaż przeto w ułożonych na tych zasadach przez Ministra Sekretarza Stanu przepisach, czas pozostawiania przestępców w ciężkich robotach, i w porawczych areztanckich rotach, w porównaniu z trwaniem zamknenia ich według prawa obecnie istniejącego, nieco się skraca, wszelako takowe skrócenie w zupełności zastąpione jest tém, że przestępcy ci po upływie nowych terminów, nie powracają już jak dawniej na łono społeczności w Królestwie, lecz pozostaną w Syberyi na osiedleniu, lub zsyłani będą tam dla osiedlenia pomiędzy osadnikami.

W skutek czego, Departament, zgodnie z wnioskiem Ministra Sekretarza Stanu Królestwa Polskiego wyraził zdanie, iż postanowić wypada

становить по сему предмету слѣдующія правила:

1. Приговоренныхъ къ крѣпостному заключенію (вѣзденіе вагоуе) на всю жизнь, ссылатъ, вмѣсто того, въ Сибирь, въ каторжную работу на двадцать лѣтъ: съ зачетомъ имъ въ сей срокъ, времени слѣдованія до мѣста назначенія, а по окончаніи срока работъ, поселятъ ихъ въ Сибири на всегда.

2. Приговоренныхъ къ крѣпостному заключенію на опредѣленное время, ссылатъ, вмѣсто того, въ Сибирь, въ каторжную работу, на половину неоконченнаго еще ими срока заключенія, и также съ зачетомъ времени слѣдованія до мѣста назначенія, а по окончаніи каторжныхъ работъ, поселятъ въ Сибири на всегда.

3. Приговоренныхъ къ тяжкому заключенію (вѣзденіе сієзкіе) за повтореніе преступленій, на срокъ болѣе 5 лѣтъ, вмѣсто того, отдавать въ исправительныя арестантскія роты, на половину неоконченнаго ими срока заключенія, а по минованіи времени работъ въ сихъ ротахъ, ссылатъ въ Сибирь на поселеніе.

4. Изъ числа означенныхъ въ предшешихъ 2 и 3 пунктахъ, преступниковъ, обращать на вышеизложенномъ основаніи, въ ка-

в томъ предметѣ понижѣй вышечеголнне przepisy:

1. Skazani na więzienie warowne na całe życie, zsyłani zamiast tego być mają na Syberią do ciężkich robót na lat 20, z policzeniem im w ten zakres, czasu transportowania do miejsca przeznaczenia, a po ukończeniu terminu robót, osiedlani będą w Syberii na zawsze.

2. Skazani na więzienie warowne do czasu, zsyłani zamiast tego być winni na Syberią do ciężkich robót, na połowę niewycierpianego jeszcze przez nich terminu zamknięcia, i również z policzeniem czasu transportowania do miejsca przeznaczenia, a po ukończeniu ciężkich robót, osiedlani zostaną w Syberii na zawsze.

3. Skazani na więzienie ciężkie za powtórzenie przestępstw, nad zakres pięcio-letni, oddawani będą zamiast tego w poprawcze aresztanckie rotы na połowę niewycierpianej przez nich kary więzienia, a po upływie czasu robót w tychże rotach, zsyłani być mają do Syberii na osiedlenie.

4. Z liczby oznaczonych w pomienionych 2-m i 3-m ustęпах przestępców, odsyłani będą na zasadzie wyż wyłożonej, do ciężkich robót lub

торжную работу или въ исправительныя арестантскія роты, тѣхъ только, коимъ остается неменѣе 5 лѣтъ заключенія.

5. Въ пересылкѣ таковыхъ преступниковъ до мѣста назначенія и издержкахъ на содержаніе ихъ тамъ въ теченіе срока опредѣленнаго наказанія, соблюдать тотъ самый порядокъ, который принятъ нынѣ въ отношеніи къ преступникамъ Царства, приговореннымъ къ пожизненному крѣпостному заключенію.

6. Женщинъ, приговоренныхъ къ срочнымъ тяжкому и строгому заключенію, а равно приговоренныхъ къ заключенію на срокъ, не меньшій 5 лѣтъ, за возобновленныя преступленія, за которыя были приговорены къ заключенію на 5 лѣтъ и болѣе, подвергать симъ наказаніямъ на общемъ основаніи дѣйствующихъ законовъ, не отсылая ихъ въ Сибирь, по тѣмъ самымъ уваженіямъ, по коимъ освобождены отъ таковой ссылки женщины, приговариваемыя къ пожизненному крѣпостному и тяжкому заключеніямъ.

7. Въ исполненіе выше постановленныхъ правилъ, поручить Правительственной Комисіи Внутреннихъ Дѣлъ, совокупно съ Комисією Юстиціи, составить списокъ содержащимся нынѣ въ крѣпостяхъ и тюремныхъ

до поправочныхъ арестантскихъ ротъ, ci tylko, którym pozostaje niemniej jak lat 5 więzienia do odsiedzenia.

5. W przesyłaniu takowych przestępców do miejsc przeznaczenia, i co do kosztów utrzymania ich tamże w ciągu trwającej kary, zachowany będzie taki sam porządek, jaki obecnie jest przyjęty względem przestępców Królestwa, na dożywotne więzienie warowne skazanych.

6. Kobiety, skazane na więzienie warowne i ciężkie do czasu, niemniej skazane na zamknięcie przez czas nie mniejszy jak lat 5 za ponawianie przestępstwa, za które były skazane na zamknięcie na lat 5 i więcej, ulegać mają takowym karom, według praw obecnie obowiązujących, i odsyłane do Syberyi nie będą dla tychże samych powodów, dla których uwolnione są od zesłania kobiety, skazane na dożywotne warowne i ciężkie więzienie.

7. Dla wykonania powyższych przepisów poleca się Komisji Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych, ażeby łącznie z Komisją Rządową Sprawiedliwości ułożyły wykaz przestępców obecnie po twierdzach i więzieniach za-

замкахъ преступникамъ, которые въ замѣнь приговореннаго имъ, на основаніи Уголовнаго Кодекса 1818 года, крѣпостнаго и тяжкаго заключенія (вѣзненія warownego i ciężkiego), должны быть сосланы въ Сибирь, въ каторжную работу, или же на поселеніе, и представить оный установленнымъ порядкомъ на разсмотрѣніе и утвержденіе Совѣта Управленія Царства Польскаго.

Подлинное мнѣніе подписано въ Журналъ Предсѣдательствующимъ и Членами.

Въ р н о:

За отсутствіемъ Государственнаго Секретаря, Дѣйствительный Статскій Совѣтникъ
(подписаль) П. Илличевскій.

Повѣрять:

Исправляющій должность Статсъ-Секретаря,
(подписаль) А. Халаискій.

Въ р н о: Статсъ-Секретарь (подп.) Лебрень.

trzymanych, którzy w zamian za więzienie warowne i ciężkie, wyrzeczone przeciwko nim na zasadzie Kodexu Karnego z roku 1818, zesłani być winni do ciężkich robót lub na osiedlenie w Syberyi, niemniej, ażeby takowy wykaz, w zwykłym sposobie pod rozpoznanie i zatwierdzenie Rady Administracyjnej Królestwa Polskiego przedstawiły.

Zdanie w oryginale podpisali w Żurnale Prezes i Członkowie.

Za zgodność:

W nieobecności Sekretarza Państwa, Rzeczywisty Radca Stanu, (podpisano) P. Illiczewski.

Sprawdzał:

pełniący obowiązki Sekretarza Stanu
(podpisano) A. Chalański.

Za zgodność tłumaczenia:

Minister Sekretarz Stanu, (podpisano) Ig. Turkull.

Za zgodność:

Sekretarz Stanu, Radca Stanu (podpisano) T. Le Brun.

Zgodno z odpisem:

Dyrektor Kancellaryi
Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości,
(podpisano) W. Konopka.

Odpis

KOMMISSYA RZĄDOWA
SPRAWIEDLIWOŚCI

Wydział Administracyi

Warszawa dnia 13 Marca 1824 roku.

Nro 3,127.

do Trybunałów Cywilnych.

Powodowana odezwą Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, w której wyraża trudności, jakich Władze administracyjne doznawają ze strony zachowywaczów dawnych aktów Grodzkich i Ziemskich, w wyszukaniu i wydaniu wypisów dokumentów do interesów Skarbu publicznego potrzebnych; poleca Trybunałowi, aby do wszystkich Archiwistów i zachowywaczów dawnych aktów Polskich, wydał rozporządzenie: iż we wszystkich przypadkach, gdy Skarb publiczny, a nie gminy lub instytutu pod opieką Rządu będące, potrzebuje i żąda

ekstraktu, takowy bezpłatnie wydać powinni, aby tylko nie byli narażonymi na gotowe wydatki, dla czego do ekstraktów obszernych, słusznie pomocy do przepisywania domagać się mogą, o której zapewnienie Kommissya Rządowa Sprawiedliwości, Kommissyą Rządową Przychodów i Skarbu wezwiała.

Za zgodność:

Dyrektor Kancellaryi

Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości

W. Konopka.

No 248.

T A X A*dla Archiwistów Akt dawnych.***KOMMISSYA RZĄDOWA****SPRAWIEDLIWOŚCI.**

Na zasadzie decyzji Rady Administracyjnej Królestwa z dnia 18 (30) Grudnia 1836 r. Nr. 45,898 stanowi następujące tymczasowe przepisy, względem należności dla Archiwistów Akt dawnych, za wydawane z tychże Akt wypisy.

1. Archiwista wydający stronie prywatnej, na jej żądanie, wypis z Akt dawnych, ma prawo żądać za takowy, opłaty zastosowanej do przepisu art. 5 Dekretu Królewskiego z dnia 14 Marca 1809 r. w Dzienniku Praw b. Xięstwa Warszawskiego w tomie I umieszczonego, którym oznaczoną jest taxa dla Notaryuszów czyli

Regentów dotąd obowiązująca; jako to: za każdy arkusz wypisu, mający najmniej 28 wierszy, po 15 sylab na każdej stronie.

a) w Warszawie . . . . . zł. 5.

b) w miastach Wojewódzkich. zł. 4.

(Wypisy z Akt dawnych w Piotrkowie i w Sieradzu dotąd znajdujących się, jako będących częścią Archiwum Akt dawnych Województwa Kaliskiego, uważają się jak wypisy z Archiwów w miastach Wojewódzkich).

2. Oprócz tej należności, żadne inne opłaty pod jakimkolwiek tytułem, czy to za kwerendę, kopiała, pieczęć, lub tym podobne, miejsca nie mają.

3. W razie niewynalezienia w aktach żądanego dokumentu, Archiwista obowiązany jest stronie interessowanej wydać na to świadectwo, bezpłatne.

4. Na każdym wypisie z akt dawnych powinien Archiwista domieścić likwidacyą, i stronę z wyplaty pokwitować.

5. We wszystkich sporach zachodzących o opłatę należności, między stroną a Archiwistą, właściwy Trybunał lub Prezes onego, na domiesienie którejkolwiek strony, obowiązany jest spór ten, przez rezolucyą natychmiast ułatwić, i należność dla Archiwisty ustanowić.

6. Przepisy niniejsze powinny być na drzwiach Archiwum ciągle wywieszane.

w Warszawie dnia 2 (14) Stycznia 1837 roku.

Dyrektor Główny Prezydujący

(podpisano) *Kossecki*.

Za Sekretarza Jeneralnego

(podpisano) *B. Bruck*.

KOMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI

WYDZIAŁ ADMINISTRACJI I KONTROLI

w Warszawie dnia 1²/₄ Sierpnia 1841 roku.

No 8,967.

W rozwiązaniu zapytań:

1. Jakić w właściwie ceny używany być winien papier stemplowy do skryptów czyli obli-gów, w których lubo dla bezpieczeństwa kre-dytora zastrzeżona jest jakowa hipoteka, je-dnakże te do ksiąg wieczystych i właściwych wykazów hipotecznych nie są zaciągnięte?

2. W jakich zdarzeniach używać się ma do kwitów papier stempla szacunkowego w cenie przedmiotowi odpowiedniej, a w jakich papier tylko stempla zwyczajnego?

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu w odezwie swęj z dnia 17 (29) Lipca r. b. Nr. 54,642 oświadczyła:

ad 1. iż skoro dla bezpieczeństwa kredytora, zastrzeżona jest jakabądź hipoteka, choćby nawet w ogólnych tylko wyra-zach, bez wskazania imiennie majątku,

na którym dług ma być ubezpieczony, naówczas bez względu czy oblig w skutku takowego zastrzeżenia wniesiony zostanie do hipoteki, albo nie, w myśl § 7, litt. g Ustawy stempłowej, użyty być powinien papier stempla szacunkowego, w stosunku po złotym jednym od każdego tysiąca;

ad 2, kwity w takich tylko zdarzeniach wymagają stempla szacunkowego i to w stosunku po gr. 15 od każdego tysiąca summy niemi objętej, jeżeli wypłaty następują z umów ustnych, lub piśmieniowych takich, do których stempel szacunkowy przedmiotowi odpowiedni, użyty nie został; w innych zaś wszelkich zdarzeniach użycie do tychże kwitów papieru stempla zwyczajnego jest dostatecznym.

Informacją takową Kommissya Rządowa Sprawiedliwości komunikuje wszystkim Władzom Sądowym dla wiadomości i ścisłego wykonania.

Dyrektor Wydziału, Radea Stanu

Borakowski.

Sekretarz Jeneralny,

J. Karnicki.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI

WYDZIAŁ ADMINISTRACYI I KONTROLLI

w Warszawie dnia 16/20 Października 1841 roku.

No 10,701.

Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, rozwiązując wątpliwość, zaszła w przedmiocie:

„czy Patronowie, Komornicy, i Woźni, sądowi, robiąc proste kopie z aktów notaryalnych i hipotecznych, powierzonych sobie do spraw i exekucyi, w celu doręczenia onych stronom dłużnym, powinni do środków arkuszów tychże kopij używać stempla lub nie?“

reskryptem z dnia 8 (20) Sierpnia r. z., Nr. ^{41,587}_{18,204}, wyrzekła:

„że gdy, według art. 3, litt. a, Ukazu Najwyższego z dnia 27 Maja (8 Czerwca) 1839 r., wyłączone są od użycia papieru stempłowego na środkowe arkusze, pomiędzy innemi, tylko pisma, sporządzone przy exekucyi aktów notaryalnych, same zaś akta takowe do wyłączonych nie należą: przeto, tak do oryginałów, jak równie do wycią-

Tom II.

gów głównych, niemniej do wszelkich wypisów i kopij tychże aktów, przez kogokolwiek i w jakim bądź celu sporządzanych, papier stemplowy na środkowe arkusze używany być powinien.“

Powyższą Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu decyzyą Kommissya Sprawiedliwości komunikuje wszystkim Władzom, dla wiadomości i ścisłego do niej stosowania się na przyszłość.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radea Stanu

(podpisano) *Starynkewicz.*

Sekretarz Jeneralny

(podpisano) *J. Karnicki.*

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI

Wydział Administracji i Kontrolli

w Warszawie dnia 1/13 Grudnia 1843 r.

No 13,704.

do

Wszystkich Prezesów Tryb. Cyw. i Sądów Karnych.

Dyrekcya Poczty w Królestwie Polskiem dostrzegła: że niektóre Władze Rządowe oddają w jednej kopercie po kilka ekspedycy w interesie osób prywatnych, przez co należne od nich wagowe, czyli porto, według *taxy aktowej*, musialo być pobierane, gdy tymczasem podług zasad taxowych, żadna ekspedycja prywatna, nie może być łączona z drugą, dla tego, że każda ulega właściwej opłacie, to jest: *wagowego listowego*.

Ponieważ postępowanie to sprzeciwia się istniejącym w tej mierze wydanym przepisom, uszczupla dochody pocztowe, a nawet przez łączenie kilku ekspedycy w jedną kopertę, zraża nieporządek biórowy; przeto na przedstawienie Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrz-

nych i Duchownych, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości, wzywa W. Prezesa ażeby komu wypadła polecił ściśle stosowanie się do przepisów pocztowych.

Dyrektor Wydziału, Rada Stanu
Borakowski.

Dyrektor Kancellaryi
A. Szateński.

Nro 7,198 z r. 1812.

MINISTERJUM SPRAWIEDLIWOŚCI

do

*Wszystkich Notaryuszów departamentowych
i powiatowych.*

Gdy w dobrach rządowych znajdują się posiadłości, które osobom prywatnym dominio utili, pod warunkiem opłat do Skarbu, a mianowicie opłaty laudemii, przy każdej zmianie possessora, czyli alienacyi, nadanemi zostały, i których bez konsensu Rządu alienować niewolno; doświadczenie zaś nauczyło, że mimo takich ograniczeń własności, Notaryusze, nie rozważając dokładnie punktu legitymacyi, bez udowodnienia konsensu i uiszczonj opłaty laudemii do Skarbu, akta alienacyi pomiędzy stronami prywatnemi przyjmowali: przeto Ministerjum Sprawiedliwości, zwraca w tej mierze uwagę Notaryuszów na urządzenia krajowe, i zaleca im, aby na przyszłość w każdym takowym przypadku, strony do złożenia konsensu sprzedaży i

kwitu z opłaconego laudemii, wzywali, i dokumenta te do aktu przyłączali, tudzież, aby Prokuratorowi właściwego departamentu, o takowej alienacyi natychmiast donosili.

w Warszawie dnia 15 Maja 1812 roku.

Nr. 7,198.

Zgodno z oryginałem:

Dyrektor Kancellaryi
Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości
W. Konopka.

Gdy w dobrach rządowych, w których posiadaniu znajdują się dobra, które osobom prywatnym dominio utili, pod warunkiem opłaty do Skarbu, a mianowicie: opłaty laudemii, przy każdej zmianie posiadacza, czyli alienacyi, nadawanej w tych bez konsensu Rządu, alicenowane, mianowicie: dozwolone, że niniejszym, że mimo faktów, iż nie ma własności, Notariusze, nie rozważają dokladnie punktu legitymacyi, bez udowodnienia konsensu i uszczególnij opłaty laudemii do Skarbu, dla alienacyi pomniejszych, straconą prywatną przyjmowali: przez Ministerjum, przez władzę, która w tej mierze uważa Notariuszów na urzędowaniu krajowe, i zaleca im, aby na przyszłość w każdym takim przypadku, dla strony do złożenia konsensu, sprzeczący

Nr. 12,907 z r. 1822.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI

do

*wszystkich Prokuratorów Królewskich przy
Trybunałach Cywilnych.*

Jeszcze pod dniem 15 Maja 1812 roku, Nr. 7,198, wydaném zostało przez Ministerjum Sprawiedliwości do wszystkich Notaryuszów publicznych ostrzeżenie, aby przyjmując układy lub kontrakty o posiadłości w dobrach rządowych, osobom prywatnym nadane dominio utili, pod warunkiem opłat pewnych do Skarbu, a mianowicie opłaty laudemii przy każdej zmianie possessora, zażądali na samprzód złożenia sobie konsensu do sprzedaży od Władzy Administracyjnej, i kwitu z opłaconego laudemium; tudzież, aby dokumenta te do aktu przyłączali, i Prokuratorowi Królewskiemu o alienacyi takowej donosili.

Reskrypt ten pod tymże dniem dla wiadomości wszystkim Prokuratorom Królewskim był komunikowany.

Gdy jednak podług odezwy Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu zdarza się, iż przepis ten niekiedy bywa przepomnianym, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości, poleca więc Prokuratorom Królewskim, aby Notaryuszom wojewódzkim przypomnieli ściśle tegoż zachowanie; co zaś do Notaryuszów powiatowych, Prokuratorowie Królewscy wezwą Sądy Pokoju, aby Notaryuszom swego Powiatu, ściśle stosowanie się do Reskryptu wspomnionego polecili.
w Warszawie dnia 31 Grudnia 1822 roku.

Zgodno z oryginałem:

Dyrektor Kancellaryi W. *Konopka.*

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI

w Warszawie dnia 21 Lipca (2 Sierpnia) 1837 roku.

No 6,854.

Doszła Kommissyą Rządową Sprawiedliwości wiadomość: iż Komornicy Sądowi, niepoprzestając na wynagrodzeniu dekretem Królewskim z dnia 14 Marca 1809 roku dla nich przepisaniem, nierównie wyższych opłat od stron powierzających im czynności exekucyjne, wymagają; i że częstokroć wzbraniają się podjąć exekucyi, dopóki im strona nie zapewni dowolnie żadanego wynagrodzenia, które niekiedy w żadnym z summą exekwowaną nie zostaje stosunku.

Chcąc położyć tamę podobnym nadużyciom Komorników, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości poleciła Prokuratorom Królewskim przy wszystkich Trybunałach Cywilnych I-éj Instancyi, iżby w każdym razie wyznaczali Komornika z urzędu do popierania exekucyi, za opłatą prawem wskazaną, gdy o to od stron poszukujących exekucyi zaniezionym będzie do nich żądanie, i żeby czynności Komorników z urzędu wyznaczonych, szczególnież kontrolowali.

Uwielomijąc o takowem rozporządzeniu, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości poleca wszystkim Trybunałom Cywilnym i Sądom Pokoju, izby Komornikom, w obrębie ich władzy urzędującym, ściśle zastosowanie się do obowiązującej tacy zaleciły; dla wiadomości zaś stron interessowanych, okólnik niniejszy w Dzienniku Gubernialnym ogłoszonym, i na drzwiach sądowych wywieszonym być ma.

Dyrektor Główny Prezydujący

w Zastępstwie: Członek Rady Stanu

A. Wyczechowski.

Za Sekretarza Jeneralnego Wesołowski.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI

w Warszawie dnia 13/23 Listopada 1837 roku.

No 7,487.

do wszystkich Trybunałów Cywilnych I-jej Instancyi.

Między Pisarzami a Rejentami kancelaryj ziemiańskich, przy niektórych Trybunałach istnieją spory, o weiskanie się jednych w attrybucye drugich, i o ciągnienie tym sposobem niewłaściwych korzyści, z opłat przez strony uiszczanych, które wyłącznie, jednego lub drugiego z tych urzędów, stanowią mają wynagrodzenie.

Przedmiotami tych sporów są trzy następujące:

- 1, czy Rejenci mogą spisywać protokoły objawienia aktów gotowych w innej kancelaryi zawartych? (niewłaściwie aktami rekonicyi zwane);
- 2, do którego z tych urzędów należy czynność ogłaszania postępowań spadkowych?
- 3, kto w ogólności, inne akta jedno-stronne, hypotecznie objawiane, czy tylko Pisarze, lub i Rejenci przyjmować są mocni.

Jakkolwiek prawo hipoteczne z r. 1818, tudzież instrukcja, przez Kommissją Rządową Sprawiedliwości dla Kommissyj hipotecznych i kancelaryj ziemiańskich, w roku 1819 wydana, oraz postanowienia Namiestnika Królewskiego z d. 17 Sierpnia 1820 r., i z dnia 22 Stycznia 1822 obejmują poczęści zasady, jak dalece atrybucye, jednego i drugiego z powyższych urzędów pod względem hipotecznym rozciągają się, wszelako Kommissya Rządowa Sprawiedliwości, dla położenia tamy ciągłym reklamacyom, tak przez Pisarzy jak przez Rejentów, nawzajem wnoszonym, oraz zapobiegając szkodliwym ztąd dla służby publicznej skutkom, znajduje potrzebę, na zasadzie powołanych dopiero źródeł, wskazać właściwe tych urzędów granice, a mianowicie, bliżej rozebrać istniejące co do trzech namienionych punktów przepisy. W szczególności:

I. Co do pierwszego pytania, czy Rejenci mogą spisywać protokoły, objawienia aktów gotowych, w niewłaściwej kancelaryi zawartych?

Postanowienie Namiestnika Królewskiego z dnia 17 Sierpnia 1820 r., przepisujące należytości Pisarzy kancelaryj hipotecznych, w art. 1 pod Nr. 5, oznaczyło także dla nich wynagrodzenie:

„za przyjęcie do księgi wieczystej wniosków stron, które przychodząc z aktem, nie w właściwej kancelaryi ziemiańskiej zawartym, lub z wyrokiem, lub też innym już gotowym, do hipoteki kwalifikującym się aktem, żądają wniesienia treści jego, lub ostrzeżenia do wykazu.“

Przepis ten, sam przez się jasny, obejmuje w pierwszej części rozporządzenie, iż spisywanie wniosków stron z gotowych aktów notaryalnych, nie w właściwej kancelaryi zawartych, należy do atrybucyi Pisarzy Kancelaryj Zemiańskich. Rejenci zatem przyjmując podobne akta, niewłaściwą przyswajają sobie atrybucyą, nie będąc do tego, ani prawem hipotecznym, ani postanowieniem wyżej wzmiankowanym upoważnieni.

Przytaczany przez Rejentów wniosek, że oni równie, jak Pisarze tego rodzaju akta przyjmować mogą, bo im tego rzeczzone postanowienie nie zabrania, polega jedynie na samém przypuszczeniu, lecz nieda się pogodzić z logicznym tłómaczeniem prawa, gdzie bowiem samo prawo od jakiej reguły, niepostanowiło wyjątku, tam domniemania przeciwne nie są dopuszczalne.

Nadto postanowienie z r. 1820 oznaczając należytości Pisarzy, miało głównie na celu za-

slonienie stron, od opłacania znacznych kosztów za czynności w hipotece objawione. Jeżeli więc strona sporządziła akt w kancelaryi niewłaściwej dobrom i chce go tylko objawić w kancelaryi właściwej, byłaby wbrew temu przepisowi znacznie przeciążoną, gdyby za ten sam akt, płacić miała Rejentowi kosztu pierwotnego przyjęcia, które nierównie są wyższe od tych, jakie dla Pisarzy są oznaczone? Postanowienie bowiem z r. 1820 za powyższą czynność, przepisało dla Pisarzy złp. 2; gdy tymczasem dekret z roku 1809 Rejentów obowiązujący, przepisuje dla nich za przyjęcie aktu lub spisanie protokołu, w Warszawie złp. 9, a w miastach gubernijalnych złp. 6.

Dla tych powodów, a mianowicie w skutku wyraźnego przepisu art. 1 Postanowienia z r. 1820, z osnowy wyżej przywiedzionego, przyjmowanie przez Rejentów aktów podobnych, nadal niepowinno mieć miejsca.

II. Co do drugiego punktu, do którego z namienionych urzędów czy do Pisarzy, czy też do Rejentów, należy czynność ogłaszania postępowań spadkowych?

W duchu prawa hipotecznego, protokół regulacyj spadkowych, w istocie niczem innym nie jest, jak prostym poświadczeniem okoliczności, jakie strony zgłosiły się do spadku, jak ten

spadek pragną mieć uregulowany i jakie na poparcie swych żądań składają dowody. Protokół podobny, pod żadnym względem, niema natury aktu notaryalnego, bo strony nie zeznają w nim żadnych zobowiązań zmieniających osnowę dowodów, i wydział hipoteczny, żądania interesentów, nie według ich twierdzeń, ale podług złożonych dowodów ocenia. Protokoły zatem regulacyjne, mają wszelkie cechy aktu jednostronnego z gotowych aktów, a jako takie, właściwie przez Pisarzy są przyjmowane. Gdy nadto od samego początku, zaprowadzenia prawa hipotecznego z r. 1818 praktyka sądowa we wszystkich Trybunałach ustaliła, że czynność ta, tak przez Pisarzy jak przez Rejentów jest uskuteczniana, zatem istniejący dotąd porządek i nadal, mianowicie do czasu zaprowadzenia stałej organizacyi magistratur hipotecznych, zachowany być może.

III. Trzeciém jest pytaniem: kto w ogólności inne akta jednostronne do hipoteki objawiane, czy tylko Pisarze lub też i Rejenci przyjmować są mocni?

W rozbiórze tego punktu przedewszystkiém, należy zwrócić uwagę, iż akta jednostronne, albo mieszczą w sobie jakowe zobowiązania, i wtenczas wymagają koniecznie formalności notaryalnych, np. przyznanie długu, akt przyjęcia

darowizny i t. p., albo są tylko prostymi wnioskami i oświadczeniami stron z gotowych aktów lub wyroków czynionemi, niepotrzebującemi żadnych uroczystości, aktom naturalnym właściwych, jak np. złożenie do ksiąg hipotecznych wyroku przysądżającego, końcem zapisania w wykazie stosownego ostrzeżenia.

Po takim odróżnieniu aktów jednostronnych, łatwo jest ocenić, które z nich do atrybucyi Pisarzy kancelaryj ziemiańskich, a które do Rejentów należą. Lecz obok tego, postanowienie Namiestnika Królewskiego z dnia 17 Sierpnia 1820 roku, punkt ten, stanowczo rozwiązuje, przypisując:

W art. 1 pod Nro 2 wynagrodzenie dla Pisarzy, za przyjęcie do księgi wieczystej wniosków stron, które przychodząc już z gotowym do hipoteki kwalifikującym się aktem lub wyrokiem, żądają wniesienia treści jego, lub ostrzeżenia do wykazu.

Prócz tego przepisu, postanowienie z dnia 22 Stycznia 1822 wskazujące formy ogłaszania decyzji zwierzchności hipotecznych, między czynnościami do atrybucyi Pisarza należącymi, w artykule 10 wymienia następujące:

a, spisanie w księdze wieczystej aktu ogłoszenia decyzji wydziału hipotecznego;

b, wpisanie decyzji Sądu lub zwierzchności hipotecznej, z powodu żądanego sprostowania pomyłek zapadłych;

c, spisanie aktu oświadczenia stron, iż na decyzji wyraźnie poprzestają, oraz ich wniosku, o sprostowanie omyłek.

d, spisanie aktu objawienia appellacyi, tudzież *e*, złożenie wyroku spór rozwiązującego, i

f, doniesienie o upadłej instancyi appellacyjnej, mają także być czynione Pisarzowi, który względem nich, spisać powinien krótki akt w księdze wieczystej, i podać go gdzie potrzeba Kommissyi hipotecznej, lub wydziałowi Sądu do ich decyzji.

Z tych to przepisów, na prawie hipotecznym opartych i z duchem jego zgodnych, okazuje się, że wszelkie akta jednostronne, bądź to wnioski i oświadczenia stron, bądź to ostrzeżenia jakiegobądź natury, z gotowych aktów lub wyroków hipotecznie objawiane, żadnych zobowiązań w sobie niemieszczące, i niepotrzebujące formalności aktom notaryalnym właściwych, są oznaczone w atrybucyi Pisarza hipotecznego.

Aby Pisarz jako członek wydziału hipotecznego, zdaniem swoim, wpływać mógł na utrzymanie, przyjętego przez siebie aktu, tego zasadnie utrzymywać nie można, należące bowiem do atrybucyi Pisarzy akta, nie są jak

tylko protokołami w księgach hipotecznych spisaniem, przy których strony składają gotowe już akta notaryalne, albo wyroki przysądżające, z których to dowodów, pragną osiągnąć skutek hipoteczny. Takie protokoły nieobejmują w sobie żadnego zobowiązania, i dla tego też wydział hipoteczny, nie rozpoznaje tych protokołów, lecz rozpoznaje gotowe dokumenta przez strony złożone.

Co się tycze innych aktów jednostronnych, w księgach hipotecznych objawianych, gdy Rejenci podług art. 29 prawa hipotecznego z roku 1818, należą do składu kancelaryi ziemiańskiej, i są urzędnikami do przyjmowania aktów i kontraktów, którym strony chcą lub powinny nadać cechę urzędowości, jaka jest przywiązana do wszystkich aktów powagi publicznej, ztąd wypływa, że nie tylko wtenczas, gdy zeznanie dobrowolne, zawiera umowę, układ, lub kontrakt, lecz także kiedy jest zeznanie jednostronne, jak skoro obejmuje w sobie, jakiegokolwiek zobowiązanie, Rejenci tylko przyjmować są mocni.

W duchu powyższych objaśnień, Trybunały Cywilne, polecają tak Pisarzom, jak Rejentom Gubernijalnym, aby odtąd, ściśle trzymali się obrębów urzędowania swego, przytoczonemi wyżej przepisami prawa i szczególnemi postanowieniami wskazanych, same zaś zachowania tych

przepisów przestrzegać i uchybiających na drogę właściwego postępowania naprowadzać będą.

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości dołącza przytém stosowną liczbę exemplarzy drukowanych niniejszego reskryptu, dla zakomunikowania go wydziałom hipotecznym, Pisarzom aktowym Królestwa, tudzież Pisarzom i Rejentom kancelaryj ziemiańskich przy Trybunałach.

Dyrektor Główny Prezydujący

Kossecki.

Za Sekretarza Jeneralnego

Wesołowski.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI

w Warszawie dnia 1/13 Września 1837 r.

Nr. 8,863.

*do wszystkich Prezesów Trybunałów
Cywilnych.*

Reskryptem z dnia 14 Stycznia 1825 r., do Nru 587 w materji poświadczeń i legalizacyi aktów wydanym, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości zwróciła uwagę Prezesów Trybunałów Cywilnych, aby przy legalizowaniu wyciągów lub kopij przez Regentów wydawanych, ściśle przestrzegali zachowania przepisu art. 21 Organizacyi Notaryuszów, podług którego Regenci właściwie takich tylko aktów wyciągi i kopie wydawać mogą, których oryginały są w ich zachowaniu, lub takich, które u nich do akt oryginalnych złożone zostały.

Lubo Reskrypt ten pod dniem 28 Stycznia 1832 r. Nro 1,100 został ponowionym, i w pojedynczych przypadkach tego rodzaju bywa przypominany, przecież dotąd, szczególniej zaś w obecnym czasie, odbiera Kommissya Rządowa Sprawiedliwości do legalizacyi poświadczone

przez Regentów wyciągi i wypisy aktów, których oryginały nie znajdują się w składzie ich kancelaryi, lub wypisy aktów, które u nich nie były złożone do akt oryginalnych. Często-króć bowiem Regenci:

1. Z produkowanych przez strony oryginalów sporządzają odpisy, te tylko odpisy w aktach swoich zachowują, stronom zaś oryginały zwracają; potem wydają im wyciągi tychże odpisów w aktach swoich zachowanych, poświadczając ich zgodność z oryginałami.

2. Nawet nie zachowując u siebie odpisu dokumentu produkowanego, takowy wraz z sporządzonemi z niego kopiami stronie zwracają.

3. Zdarza się także, że strony składają u Regenta dla zachowania kopie proste, Regent wydaje z nich kopią, i tę nazywa wypisem urzędowym, a tamte oryginałem lub wyciągiem głównym urzędowym, które to składane kopie najczęściej są prostemi kopiami z akt niby dawnych wyjętami, nie mającemi przecież żadnej cechy urzędowej, jedynie tylko pisanemi na prostym papierze, z wyrażeniem akt z których wyjęte zostały, lub z poświadczeniem lekty albo korekty, a czasem i bez takiego poświadczenia.

Prócz powyższych zboczeń, zdarza się także, iż osoby prywatne do archiwów krajowych akta za granicą sporządzone, które nie były po-

świadczone stosownie do opinii, przez Radę Państwa w Departamencie do spraw Królestwa objawionej, a przez Najjaśniejszego Pana na dniu 25 Maja r. b. zatwierdzonej, składają w tym celu, aby Regent wypisy z takowych wydał, i aby następnie legalizacja podpisu Regenta wypis wydającego, nadała tymże aktom cechę i wiarygodność aktów krajowych, której jako nie opatrzone legalizacją władz zagranicznych, w kraju mieć nie powinny.

Łatwość Regentów w dogadzaniu wyżej wzmiankowanym żądaniom stron prywatnych, może też strony utwierdzać w mniemaniu, jakoby legalizacja podpisu Regenta, który wydał wyciąg z aktów lub kopij przez stronę złożonych, podwyższała znaczenie rzeczonych aktów lub kopij, oraz wprowadzić w błąd osoby trzecie rozumiejące, że pismo, z którego wypis urzędowy wydany został, musi być także urzędowym; błąd który łatwo zdarzyć się może, jeżeli Regent nie wyraża znamion pisma, z którego wyciąg przez niego w formie urzędowej wydany został.

Aby Regentów naprowadzić na drogę właściwego postępowania i zapobiec nadużyciom, jakie wyniknąć mogą z wyciągów przez nich bez należytego ostrzeżenia, wydawanych, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości znajduje po-

trzebę wskazać im obowiązujące w tej materii przepisy i takowe bliżej wyjaśnić.

Art. 21 powołanej dopiero organizacyi stanowi:

„Prawo wydawania wyciągów urzędowych i expedycyj, należyć tylko będzie do Notaryusza, który posiada akta oryginalne, jednakże każdy Notaryusz może wydawać kopią aktu, który u niego złożony był do aktów oryginalnych.“

Akta oryginalne są te, które urzędnicy dawniej Notaryuszami dziś Regentami zwani, lub ich poprzednicy sporządzili i w których posiadaniu się znajdują. Akta zaś lub pisma, przy aktach oryginalnych znajdujące się, są:

- a) pisma załączone do aktów oryginalnych przez Regentów sporządzonych, np. akt plenipotencyi,
- b) pisma Regentom do zachowania powierzone.

Pisma załączone i do zachowania powierzone, mogą być rozmaite, jako to:

Wyciągi główne aktów urzędownie sporządzanych.

Kopie urzędowe z wyciągów głównych.

Kopie urzędowe z kopij urzędowych.

Pisma prywatne oryginalne.

Kopie urzędowe pism prywatnych.

Kopie proste pism urzędowych lub prywatnych.

Akta załączające się do aktów oryginalnych, lub deponowane, mogą być wreszcie krajowe lub zagraniczne.

Wyciągi urzędowe pisma do aktów oryginalnych złożonego, nie mogą przemieniać natury tego pisma, bo jeżeli oryginalny tytuł istnieje, kopie to tylko dowodzą, co w oryginale jest zawartém, którego złożenia zawsze żądać można jak art. 1334, Kod. Cyw. i 852 Proc. Sąd. ucza. Nawet w razie zaginięcia oryginału, prawo w art. 1335, co do mocy dowodzenia, czyni różnicę między wyciągiem głównym aktu i następnym wyciągiem, kopią z wyciągu głównego i kopią z kopii.

Stosując się do powyższych przepisów, Pisarze lub Regenci takie zachować obowiązani są przy wydawaniu wyciągów postępowanie:

I. Wydając wyciąg z aktów oryginalnych, powinni wyrazić czy ten wyciąg jest wyciągiem głównym lub wyciągiem następnym, po wydaniu głównego wyciągu.

II. Wydając zaś wyciąg z pisma do aktów oryginalnych złożonego, powinni wyrazić, czém jest to pismo podług podania stron, które do aktów oryginalnych go załączyły, lub Regentowi do zachowania powierzyły.

III. W razie wydania wyciągu z aktu do oryginalnych aktów załączonego, obowiązkiem jest Regenta nadto uczynić wzmiankę o akcie oryginalnym do którego to pismo załączone zostało.

IV. W razie zaś gdy pismo Regentowi do zachowania powierzonym zostało, Regent sporządzony akt osobny względem depozycji rzeczzonego pisma, nie może wydawać wyciągu pisma, tylko razem z wyciągiem tego aktu, aby każdy czytający wyciąg, mógł zaraz wiedzieć, że ten wyciąg jest tylko wyciągiem z pisma u Regenta deponowanego, i czy to pismo jest pismem prywatnym lub urzędowym, wyciągiem głównym lub następnym i t. p., czy jest aktem w kraju lub za granicą sporządzonym.

V. Aby rzeczony wyciągi w każdym razie sprawdzonymi być mogły, z pismem do aktów oryginalnych załączonym, lub Regentowi do zachowania powierzonym, pismo takowe pozostać winno przy aktach oryginalnych i już napowrót stronie lub stronom oddane być nie może.

Przepisy powyższe stosują się także do zachowawców innych aktów urzędowych, o ile nie wypływają z szczególnych atrybucyj i obowiązków Pisarzy lub Regentów.

Niewzbrania się jednak Regentom wydawania wyciągów z ksiąg handlowych kupieckich, i poświadczania zgodności tychże z oryginalnymi księgami, skoro te księgi przez stronę żądającą wyciągu, były Regentowi produkowane i według prawa handlowego utrzymywane. W tym jednym tylko przypadku mogą być wydane wyciągi z pism niezłożonych do akt oryginalnych Regenta, lecz jemu tylko okazanych.

Co się dotyczy zachowawców akt dawnych, tedy ci mogą wprawdzie wydawać wyciągi z oblat, chociaż dokument oryginalny wówczas do oblaty podany, przez stronę napowrót odebrany został, bo oblaty podobne były prawem upoważnione, lecz względem nich służy reguła dawniej zachowywana, iż oblata o tyle na względ zasługuje, o ile zgadza się z oryginałem.

Powyższe ostrożności tém więcej teraz znajdują zastosowanie, gdy podług przepisu art 61 prawa o szlachectwie z dnia 16 (28) Sierpnia r. z.; Heroldya mocną jest w razie wątpliwości, żądać od przelożonych nad Archiwami oryginału dokumentów, składanych w kopii przez osoby dowodzące szlachectwa, lub też delegować urzędnika na miejsce, dla osobistego sprawdzenia kopii z oryginałem. Jakże więc zadość stałoby

się temu przepisowi, gdyby strona żądająca poświadczenia kopii jakiego aktu, oryginał takiego w swém ręku zachowała?

Niedopelniający wyżej wskazanego prawnego porządku Regent, lub zachowawca aktów dawnych, ściągnie na siebie napomnienia, a w razie powtórzenia, karę porządkową; nadto stronom zastrzega się wolność poszukiwania zwrotu kosztów i wynagrodzenia za poniesione straty, przeciw uchybiającemu urzędnikowi.

Prezesa Trybunałów Cywilnych zakommunikują exemplarz drukowany niniejszego Reskryptu, dla wiadomości Pisarzy Aktowych Królestwa, i Regentów tak Gubernijalnych, jak Powiatowych, celem stosowania się do przepisów obowiązujących w nim bliżej wyjaśnionych, sami zaś ich zachowania przestrzegać będą, szczególnie przy legalizacji podpisu Regentów. Celem bowiem legalizacji jest nie tylko zaświadczenie podpisu Regenta, ale także dostrzeganie, aby w wydawaniu wyciągów zachowany był porządek od którego zależy ocenienie, jaką wiarogodność ma pismo, którego produkowany jest wyciąg.

Aby wreszcie i strony interessowane, mogły się w razie potrzeby o tym porządku rzeczy poinformować, Prezesa Trybunałów zalecą nadto,

aby Reskrypt niniejszy, którego stosowna liczba egzemplarzy załącza się, na drzwiach kancelaryów hipotecznych tak w Trybunale jak i w Sądach Pokoju, był wywieszony.

Dyrektor Główny Prezydujący

w Zastępstwie: Członek Rady Stanu

A. Wyczechowski.

Za Sekretarza Jeneralnego Wesołowski.

KOMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI

w Warszawie dnia 2/11 Lutego 1838 roku.

No 1,642.

do wszystkich Prezesów Trybunałów Cywilnych I-jej Instancji.

Podług prawa o Szlachectwie Dekretem Najwyższym z dnia 25 Czerwca (7 Lipca) 1836 r. Królestwu Polskiemu nadanego, dowodami szlachectwa przed ogłoszeniem tegoż prawa nabytego, są między innymi dokumenta w oryginałach składane, albo też wypisy i kopije wydane z Archiwów dawnych Aktów Polskich.

Archiwa podobnych aktów, według dotychczasowego porządku znajdują się we wszystkich Gubernijach, pod szczególnym i bezpośrednim dozorem mianowanych w tym celu Archiwistów i Adjunktów, a pod nadzorem Prezesów Trybunałów Cywilnych.

W obecnym czasie nader ważną jest rzeczą równie dla Rządu jak dla stron prywatnych, aby akta te, jako ogół interessujące i w skutku powołanego prawa o szlachectwie, do tak znakomitego użytku służące, pozostały zawsze

nietknięte, i aby w nich tak co do oznak powierzeniowych, jako też co do wewnętrznego znaczenia i osnowy, żadna nie zaszła zmiana.

Odkryte świeżo pod tym względem nadużycia, wskazały potrzebę ściślejszego przestrzegania, aby w zachowywaniu aktów i wydawaniu urzędowych wyciągów, Archiwiści obowiązku swoich z należytą sumiennością i akuracją dopełniali.

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości widzi się być powodowaną przypomnieć im w szczególności następujące prawidła, które oni pod osobistą odpowiedzialnością zachowywać, a Prezesi Trybunałów Cywilnych wykonania ich, jak najmocniej przestrzegać są w obowiązku.

I. Każdy Archiwista akt dawnych, w dozorowaniu ich pod względem bezpieczeństwa, całości i nietykalności, zachować powinien jak największą ostrożność i porządek.

II. Archiwista na mocy swego urzędu, wydając stronom interessowanym wypis lub kopiją aktu w Archiwum jego dozorowi poruczonem, znajdującego się, przed poświadczeniem takowego, powinien przedewszystkiem wygotowany przez siebie lub też przez przysięgłego pomocnika wypis, sprawdzić z aktem, z którego ten wypis jest zrobiony.

III. Przy sprawdzaniu, Archiwista powinien sam mieć przed oczyma oryginał, i z jak największą troskliwością uważać, czy się sporządzony z niego odpis, ściśle z nim zgadza.

IV. W razie dostrzeżonych niedokładności, czy to w pisowni, czy też w osnowie aktu, żadne sprostowanie, ani żadna odmiana niezgodna z oryginałem aktowym, nie mogą mieć miejsca.

Wypis lub kopija, powinna obejmować wierne i dosłownie to wszystko, co się znajduje w samym akcie. — Nakoniec:

V. Jeśliby przy dopełnianiu sprawdzania, Archiwista dostrzegł w akcie, z którego wydaje wypis, jakowe przekreślenia, skrobanie, lub też odsyłacze, w tym razie przy samém poświadczeniu zgodności wypisu, lub kopij, z dokumentem w księgach znajdującem się, winien uczynić wyraźną wzmiankę, o stanie, w jakim się znajduje sam dokument, mianowicie: czy zachodzą w nim jakie poprawki, skrobania, lub odsyłacze, na której stronnicy aktu, w którym wierszu, i na jakich wyrazach są zrobione.

Dla zabezpieczenia akt od uszkodzenia, osobom obcym, nie mającym harakteru urzędnika przysięgłego, nie ma być dozwolony przystęp do Archiwum.

Prezesi Trybunałów Cywilnych, mając sobie jakowy wypis podany do legalizacji, zwracać mają baczną uwagę na to, czy pomienione przepisy są zachowane, czy sam wypis lub kopia są porządnie wydane, i czy z tego względu kwalifikują się do poświadczenia.

Gdyby formalności potrzebne nie były zachowane, albo gdyby Archiwista niezastosował się do niniejszego rozporządzenia, mocni są Prezesi, wypis takowy zwrócić, i zalecić sporządzenie innego kosztem Archiwisty.

Wreszcie dołącza Kommissya stosowną liczbę exemplarzy niniejszego Reskryptu dla doręczenia go w szczególności każdemu Archiwście Akt dawnych i ich Adjunktom, oraz w celu zakommunikowania Prokuratorowi Królewskiemu dla wiadomości.

Dyrektor Główny Prezydujący

Kossecki.

Za Sekretarza Jeneralnego

Wesołowski.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOSCI

w Warszawie dnia 11/26 Września 1838 r.

Nr. 9,976.

do

*Prokuratorów Królewskich przy Trybunałach
Cywilnych.*

Postanowienie Namiestnika Królewskiego z dnia 7 Stycznia 1823 r., przepisujące sposób wręczania pozwów i innych aktów sądowych, tudzież popierania exekucyi z aktów i wyroków, przeciw osobom wojskowym i do wojska należącym, wyłącza, w art. 7, od zajęcia i przedaży w drodze exekucyi sądowej:

„wszelkie ruchomości, znajdujące się w kwaterze wojskowej, lub w zajętem przez wojskowego zamieszkanu.“

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości, otrzymawszy doniesienie, że Komornicy sądowi, na satysfakcyą wierzycieli, wbrew namienionemu przepisowi, zajmują, końcem przedaży, meble, znajdujące się w pomieszkaniach, na kwaterek wojskowy zajętych, i pod zarządem Kommissyi Kwaterniczey zostające,—widzi potrzebę

polecieć Prokuratorowi Królewskiemu, aby wszystkich Komorników przy Trybunałach i Sądach Pokoju ostrzegł:

iż meble, znajdujące się w pomieszkaniach kwaterunkowych i do użytku kwaterunkowego przeznaczone, przez czas, dopóki do tego użytku służą, i pod rozrządzeniem Kommissyi Kwaterniczój zostają, na zasadzie przepisu art. 7 powołanego wyżej Postanowienia Namiestnika Królewskiego, nie mogą być na satysfakcyą wierzyciela zajęte, ani sprzedane.

Dla zapobieżenia, aby wierzyciele, satysfakcyi swój na przedmiotach tego rodzaju poszukujący, nie byli wystawieni na straty, przez wybieg dłużników, którzy mogliby przedmioty podobne z pod zajęcia usunąć, pod pozorem, że są na użytek kwatery przeznaczone, Komornicy sądowi, popierający exekucyą, przed przystąpieniem do zajęcia mebli, znajdujących się w mieszkaniach, na kwaterunek przeznaczonych, winni się odnosić, za pośrednictwem Prokuratorów, do Kommissyi Kwaterniczój, celem powzięcia od niej wiadomości: czyli przedmioty, na których oni satysfakcyi dochodzić zamierzają, rzeczywiście na użytek kwatery, i czyli na czas pewny, lub nieograniczony są przeznaczone? Jeśliby Kommissya Kwaternicza okoliczności te w sposób

potwierdzający objaśniła, naówczas Komornik, exekucyą popierający, z zajęciem przedmiotów tych wstrzymać się, i exekucyą do innych efektów, jakieby dłużnik posiadał, wystosować jest obowiązany.

Dyrektor Główny Prezydujący,

W zastępstwie: Rzeczywisty Radea Stanu

(podpisano) *Starynkewicz.*

Za Sekretarza Jeneralnego, Szef Wydziału

(podpisano) *Radziszewski.*

KOMISYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI

Wydział Cywilny

w Warszawie dnia 3/15 Maja 1839 roku.

No 2,097.

do wszystkich Prezesów Trybunałów Cywilnych Pierwszej Instancji.

Instrukcja dla Komisyj Hypotecznych i Kancellaryj Ziemiańskich na d. 1 Lipca 1819 r. wydana, a przy reskrypcie z d. 22 Grudnia 1825 r. Nro 15,054 Sądom Pokoju do zastosowania się, przy regulacji hipotek powiatowych przesłana, w art. 31 obejmuje zasadę, iż akta przez Rejentów przyjęte, uważanemi są jako własność publiczna, i że zachowane będą w Archiwum publiczném. W związku z tym przepisem art. 36 stanowi:

iż po śmierci, uwolnieniu, lub złożeniu z urzędu Rejenta, następcą jego nabywa prawo do wydawania z aktów wypisów i kopij, obowiązany tylko będzie, poprzednikom lub jego sukcesorom, wypisy gotowe przez strony nie odebrane, tudzież repozytorya wynagrodzić.

Sposób ustanowienia wysokości takowego wynagrodzenia, organizacją notaryalną przepisany, przez późniejsze urządzenia nie został zmieniony. Dla tego w myśl art. 59 rzezonęj dopiero organizacyi, gdyby strony względem wynagrodzenia, za akta od których wypłaty pozostały, lub o przychody za wypisy i repozytorya, porozumieć się nie mogły, takowe oznaczone być winno przez dwóch Rejentów miejscowych, lub najbliżej urzędujących, na których strony się zgodzą, lub w razie sporu, ocenienie nastąpi przez dwóch Rejentów, których Trybunał wyznaczy.

Wbrew tym przepisom, istnieje dotąd w praktyce zwyczaj, że po śmierci Rejenta sukcesorowie jego, lub pozostała po nim wdowa, sprzedają akta notaryalne innemu Rejentowi, i oddanie takowych bez wiedzy i wpływu Władzy Rządowej uskuteczniają.

Postępowanie takie, przeciwne duchowi prawa i instytucji notaryalnej, naraża akta publiczne na uszkodzenie, lub zupełną utratę, a nadto staje się powodem licznych sporów i zażaleń, któremi Władze wyższe bezpotrzebnie są zatrudniane.

Zapobiegając temu nieporządkowi, oraz w celu ścisłego wykonania art. 31 i 36 Instrukcji hypotecznej, zanim organizacja sądownictwa, ozna-

czy miejsce na skład aktów notaryalnych, niehypotecznych, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości, stanowi następujące w tym przedmiocie urządzenie.

Po śmierci, uwolnieniu, lub złożeniu z urzędu Rejenta, akta notaryalne po nim pozostałe, jako w duchu przepisów wyżej powołanych, stanowiące własność publiczną, przechodzą zaraz pod bezpośrednią dyspozycją Władzy Rządowej. Tym celem Podśędek cywilny obowiązany jest natychmiast pozostałe akta opieczętować, tymczasowe kroki względem zabezpieczenia ich przedsięwziąć, i jednocześnie o dopełnieniu tej czynności Prezesowi Trybunału rapport złożyć.

Prezes Trybunału, otrzymawszy o tém wiadomość, wyznaczy niezwłocznie innego Rejenta, któremu Podśędek akta notaryalne i reportoria do zachowania i wydawania z nich wyciągów, protokólnie oddać powinien. Protokół tej czynności w jednym exemplarzu przy aktach Sądu Pokoju, a w drugim przy aktach w zachowanie oddanych, pozostać ma. Wyznaczony Rejent przez Prezesa, pełnić będzie te obowiązki aż do nastąpić mającej stałej nominacji na tę posadę.

W wyborze Rejenta, któremu opróżniane akta mają być powierzone, Prezes Trybunału zwracać będzie uwagę na jego usposobienie naukowe, dobrą opinią pod względem prowa-

dzenia się, i ściśle stosowanie się do przepisów we względzie taksy notaryalnej. W Powiatach, w których tylko jeden Rejent urzęduje, akta po nim pozostałe, oddane będą mianowanemu w jego miejsce Rejentowi.

Powyższemu urządzeniu, jako mającemu na celu zabezpieczenie akt notaryalnych, i repertoriów od uszkodzenia lub uronienia, żadne przeciwne umowy prywatne, bądź o kupno, bądź też o dobrowolne odstąpienie akt, przesądzać nie mogą.

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości, dołącza przytém stosowną liczbę exemplarzy niniejszego reskryptu, dla podania go do wiadomości wszystkim Sądom Pokoju, tudzież Rejentóm Gubernialnym i Powiatowym.

Dyrektor Główny Prezydujący

(podpisano) *Kossecki.*

Sekretarz Jeneralny,

J. Karnicki.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI

w Warszawie dnia $\frac{4}{9}$ Lutego 1839 roku.

No 2,174.

*do Prokuratora Królewskiego przy Trybunale
Cywilnym Gubernii*

Kodex Cywilny polski w art. 207 stanowi: że umowy urządzające stosunki majątkowe między małżonkami, nie mogą być zawarte jak przed obchodem małżeństwa, przez akt przed urzędem aktowym sporządzony.

Umowy takowe stosownie do przepisu art. 120 Nr. 9 tegoż prawa, jak również podług art. 58 Nr. 6 prawa o małżeństwie, Dekretem Najwyższym z dnia 16 (28) Marca 1836 r. Królestwu nadanego, powinny być objawione w akcie cywilnym małżeństwa, przez wymienienie daty i miejsca ich zawarcia, oraz Rejenta, przed którym zawarte zostały. Jeżeli formalność ta pomienioną została, umowy przedślubne małżonków podług przepisu art. 208 rzonego prawa cywilnego, w skutkach swych stają się nie ważnemi.

Ten ostatni przepis prawa, od którego zależy ważność umowy pomiędzy małżonkami prawnie z innych względów zawartej, bywa powiększej części przez strony wchodzące w związki małżeńskie, jako też przez Urzędników Stanu Cywilnego z uwagi spuszczanym. Piérwsze więc, nie starają się dopilnować, aby podobne umowy były w akcie małżeństwa stosownie do woli prawa objawione, drudzy zaś, nie bacząc na ważność wzmianki prawem nakazanej, lecz uważając ją tylko za prostą formalność, zwykle nie zapytują stron o to, czy umowę przedślubną zawarły lub nie?

Tymczasem zdarzają się już wypadki, że po zejściu jednego z małżonków bezdrotnie, drugi w drodze processu, na domaganie się spadkobierców, utracą korzyści z układu zawartego w dobrej wierze, na którym stosunki majątkowe i nadzieje dalszej swój pomyślności ugruntował.

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości dla zapobieżenia podobnym wypadkom i w celu ochronienia stron od strat, na jakie-li przez niewiedomość własną i utrzymujących akta Stanu Cywilnego narażone byćby mogły, uznała za rzecz potrzebną o powołanym wyżej przepisie prawa, tak same strony w związki małżeńskie wchodzą-

ce, jak i Urzędników Stanu Cywilnego bliżej objaśnić.

Jakoż w skutku porozumienia się w tej mierze Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, z Kommissją Rządową Spraw Wewnętrznych Duchownych i Oświecenia Publicznego, taż Kommissya Rządowa wydała pod dniem 14 (26) Lutego r. b. Nr. 1,702 do wszystkich duchownych i innych osób akta Stanu Cywilnego utrzymujących, urządzenie zalecające im, aby przystępując do spisania aktu cywilnego małżeństwa, zapytywali się stron wyraźnie, czyli zawarły umowę przedślubną, kiedy, i przed którym Rejentem, tudzież aby przed zawarciem małżeństwa, ostrzegali strony o skutkach nieobjawienia układu w akcie małżeństwa, przepisem art. 208 Kodexu Cywilnego zagrożonych, jak niemniej aby czynioné zeznanie tychże stron co do umów przedślubnych, w samychże aktach zamieszczali.

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości, zawiadamiając o tém Prokuratora Królewskiego, poleca mu, aby na powyższe przepisy prawa zwrócił uwagę, wszystkich Rejentów, tak gubernialnych, jak i powiatowych, i zarazem, aby tymże polecił, iżby przyjmując umowy przedślubne osób w związki małżeńskie wchodzących, nie tylko podobne ostrzeżenia o przepisie art.

208 kodexu polskiego czynili, ale nadto w samych układach, domieszczały warunek objawienia takowych umów w akcie małżeństwa.

Scisle wykonanie niniejszego Reskryptu, jako też dopilnowanie, aby zawarte w nim urządzenie, przez wszystkich Rejentów i Urzędników Stanu Cywilnego było zachowywane, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości szczególnież Prokuratorowi Królewskiemu poleca.

Dyrektor Główny Prezydujący

Generał Lejtnant *Kossecki*.

Sekretarz Jeneralny *J. Karnicki*.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI

Wydział Cywilny.

w Warszawie dnia 28 Sierpnia (9 Września) 1839 r.

Nro 8,239.

do Trybunałów Cywilnych I-jej Instancji.

Prawo o małżeństwie Dekretem Najwyższym z dnia 16 (28) Marca 1836 r., Królestwu Polskiemu nadane, rozpoznawanie spraw o nieważność lub rozwiązanie małżeństwa, poddało następującemu porządkowi:

1. Rozpoznawanie spraw pomiędzy osobami wyznającymi religią katolicką, religią grecko-rossyjską, lub grecko-unicką, oraz małżeństwa osób wyznań ewangelicko-augsburskiego, i ewangelicko-reformowanego, poruczyło właściwym Zwierzchnościom Duchownym na zasadzie przepisów szczegółowo, co do każdego z tych wyznań prawem wskazanych.

2. Rozpoznawanie ważności lub nie ważności małżeństwa, zawartego pomiędzy osobami, należącymi do różnych wyznań Chrześcijańskich powyżej nie wyluszczonech, jakoteż małżeństwa osób należących do różnych wyznań nie chrześcijańskich, małżeństwa starozakonnych i mahometan, mocą art. 189, powierzyło prawo Trybunałom Cywilnym, poddając też małżeństwa co do wszelkich szczegółów, przepisom ich religii właściwej.

Trybunały Cywilne nadto, z zasady, art. 191 w mowie będącego prawa, są właściwe do rozpoznawania wykroczeń, jakichby się stali winnymi duchowni wyznań pod liczbą 2 wymienionych, dający ślub z obrazą przepisów prawem objętych.

W skutku tak oznaczonego porządku, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości, przepisawszy pod dniem 10 (22) Czerwca r. z., Nr. 6,486, dla Prokuratorów Królewskich przy Trybunałach Cywilnych, instrukcją co do sposobu wykonywania przez nich obowiązków, przy Sądach duchownych, — obecnie, dla zaprowadzenia i utrzymania jednostajności w załatwianiu czynności Trybunałom powierzonych, jakoteż, w celu postawienia się w możności robienia z czynności takowych użytku przy raportach,

jakie Rządowi stosownie do istniejących urzędów, corocznie składać jest w obowiązku, uznała za rzecz potrzebną wydać następujące urządzenie:

I. Z początkiem miesiąca Stycznia każdego roku, a najdalej z dniem 15, Trybunały Cywilne składać będą Kommissyi rapporta, obejmujące obraz czynności ich w sprawach małżeńskich, w ciągu całego roku dokonanych.

II. Rapporta te, stosownie do rodzaju czynności prawem wskazanych, obejmować mają dwie kategorie:

Pierwszą, o sprawach na powództwo stron, lub też z urzędu przez Prokuratora Królewskiego o rozwiązanie małżeństwa wytoczonych, zamieszczając w tej pozycji spostrzeżenia i uwagi, względem szczególnych wypadków, jakie w ciągu roku zdarzyć się mogły.

Drugą, o sprawach wytoczonych przeciw duchownym, którzy przeciwko przepisom prawa wykroczyli. W tej pozycji zamieszczać będą Trybunały te mianowicie wiadomości:

- a) jakiego uchybienia stał się winnym duchowny ślub dający;
- b) czy, i jakiej według art. 191, uległ karze porządkowej pieniężnej; oraz

c) czy w razie wykrytego podstępного działania, pociągnięty został do odpowiedzialności kryminalnej.

III. Przy namienionych wyżej raportach, Trybunały Cywilne dołączać będą szczegółowe wykazy wszystkich spraw, w ciągu roku przed Sądem w prowadzonych, ułożone według przesyłanego się tu wzoru.

Podobne rapporta i wykazy z czasu od wprowadzenia w wykonanie nowego prawa o małżeństwie, złożą Trybunały najdalej z dniem 20 Stycznia 1840 r., obejmując wszystkie sprawy z tego czasu jednym wykazem, lecz po szczególe z każdego roku.

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości świeżo zawiadomioną została, że Najjaśniejszy Pan, mając sobie przedstawiony wykaz spraw małżeńskich, przez Sądy duchowne rozpoznanych, raczył na przedmiot ten ze względu na jego ważność, zwrócić swą szczególną uwagę, i zarazem dla ocenienia skutków nowego prawa, Jego Cesarska Mość zlecił przekonać się, czy przepisy tegoż prawa są ściśle zachowywane, lub też czy, i jakie dopuszczane są zboczenia; przeto, w celu jak najściślejszego wypełnienia tej Najwyższej Woli, Trybunały

Nr. porząd.	1	2	3	4	5	6	
	Nazwiska Matzou- ków spór wiodących.	Jakie- go są oboje wyzna- nia.	Na czyje Po- wództwo wy- lozona Spra- wa.	Data Wy- roku sta- nowczego i jego osnowa.	Przyczyny wyroczenia namawiania małżeń- stwa, rozwodu, rozłącze- nia co do stoła i łoża, lub odróżnienia skąd.	Data Wyroku przedstanow- czego i jego rozporządzenia	U W A G I.
	(Sprawy osób wy- znania Chrześcijań- skiego miesić na po- cztku Wykazu, na- stępnie innych wy- znań, tak jednak aby sprawy osób jednego wyznania następowa- ły jedne po drugich; np. żydowskie po zy- dowskich, mahome- tańskie po mahome- tańskich).		(Na powódz- two męża, zo- nu, lub z urzę- du, przez Prokuratora Krolewskiego go).			(Dotycze spraw w cią- gu roku z któ- rego się Wy- kaz składa, stanowczo nie odsądzo- nych).	(W kolon Wykazu umieścić): <i>Zebrawnie Ogólne:</i> Było spraw Małżeńskich w ogóle . . . . . N to jest na powództwo stron N } na zaszkazanie N } Prokuratora Krolewskiego N } Z tych: I. Wyznania chrześcijańskiego (wymienie jakiego) . . . . N z których: a, nieważniono lub rozwiąz. N b, oddalono skargę . . . . . N II. Wyznania mofietrowego. N z których: a, rozwiązano N b, oddalono . . . . . N III. Wyznania mahometanckie. N z których: a, rozwiązano N b, oddalono ze skargi N IV. i t. p. razem rozwiązano . . . . . N oddalono skargę . . . . . N (Zgodność posiadaczy wian Pisarz Trybunału).

przejmą się ważnością poruczonej sobie czynności, i rapporta, jakoteż wykazy powyżej wskazane, z całą ścisłością i dokładnością, jakich praca ta wymaga, układać będą, a zara-
zem nie pominą żadnych takich postrzeżeń, ani wiadomości, któreby Rząd interessować lub o skutkach nowego prawa przekonać mogły.

Dyrektor Główny Prezydujący

Kossecki.

Sekretarz Jeneralny

J. Karnicki.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI.

Wydział Cywilny.

w Warszawie dnia 16/28 Października 1839 r.

Nro 10,882.

*Do wszystkich Trybunałów Cywilnych
I-jej Instancji, i Sądów Pokoju.*

Kodex Cywilny Polski w art. 15 stanowi: że cudzoziemiec powód, we wszystkich sprawach, oprócz handlowych, obowiązany jest stawić rękojmię, wyjąwszy przypadki, gdyby w Królestwie Polskiem posiadał majątek nieruchomości lub zakład przemysłowy.

Powodem tego przepisu prawa, jak sama основа jego wskazuje, jest zabezpieczenie krajowców od szkód, na jakie mogliby być wystawieni przez processa od cudzoziemców przeciwko sobie bezzasadnie formowane.

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości po-
wiąwszy wiadomość, że w sprawach cywilnych na powództwo mieszkańców Cesarstwa

Rossyjskiego przeciwko mieszkańcom tutejszo-
krajowym wytaczanym, czynione są niekiedy, excepcye względem złożenia przez pozywających kaucyi na zabezpieczenie kosztów, szkód i straconych korzyści ze sprawy wyniknąć mogących; znajduje potrzebę zwrócić uwagę Są-
dów, że czynienie podobnych excepcyi względem mieszkańców Państwa Rossyjskiego, w dzisiejszych stosunkach Królestwa względem Cesarstwa, jest zupełnie niewłaściwem, gdyż między poddanymi Rossyjskimi a poddanymi Polskimi, jako pod jednym berłem zostającymi i na zawsze z sobą połączonymi, nie zachodzi taka różnica, jaka między krajowcami a cudzoziemcami, i z tego względu mieszkańcy Cesarstwa Rossyjskiego, przy zapożyczaniu tutejszo-
krajowych mieszkańców, nie mogą być przez strony lub Sądy, jako zagraniczni obcych krajów uważanymi.

Wymaganie podobnych kaucyi od mieszkańców Cesarstwa, jest i z tego względu niestosownem, że Dekretem Najwyższym z dnia 12 Stycznia 1838 r. zatwierdzającym zdanie Rady Państwa w przedmiocie własności Sądów dla mieszkańców Cesarstwa Rossyjskiego i Królestwa Polskiego w sprawach cywilnych, zapewnioną została wszelka łatwość w poszukiwaniu pretensyi, oraz w wykonaniu wyroków prawo-

mochnych Królestwa w Cesarstwie, i nawzajem wyroków Sądów Cesarstwa w Królestwie; żadne więc nie mogą zachodzić trudności w ściąganiu kosztów, lub strat, jakieby ponieść mogli tutejsi mieszkańcy, w sprawach, na powództwo mieszkańców Cesarstwa, bezzasadnie pobieranych.

Ze względu przeto na powołany dopiero Dekret Najwyższy, i na stosunki łączące dziś Królestwo Polskie z Cesarstwem, wymaganie od mieszkańców Cesarstwa, kaucyi, na zabezpieczenie kosztów, szkód i straconych korzyści, w sprawach cywilnych wyniknąć mogących, przepisem art. 15 Kod. Cywil. Polsk. dla cudzoziemców postanowionój, nadal miejsca mieć nie powinno, do czego wszystkie Sądy i obrońcy Sądowi wszelkich stopni, którym niniejszy Reskrypt ma być do wiadomości podany, ściśle stosować się mają.

Dyrektor Główny Prezydujący

Kossecki.

Sekretarz Jeneralny

J. Karnicki.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI.

Nr. 690 z roku 1841.

Do wszystkich Trybunałów Cywilnych.

Powzięła wiadomość, iż Rejenci, przyjmując ze strony starozakonnych umowy o kupno nieruchomości, takowym formy urzędowe nadają, bez względu, czyli oni posiadają odpowiednią do nabywania nieruchomości kwalifikacją; że w wspomnionych aktach pomijają wzmiankę, iż strona nabywająca jest wyznania Mojżeszowego; wreszcie, iż podobnie bez wymagania konsensu a dominio directo, przyjmują akta o kupno nieruchomości, na gruntach emfiteutyicznych położonych.

Postępowanie to znajdując Kommissya Rządowa Sprawiedliwości przeciwnem Postanowieniu Namiestnika Królewskiego z dnia 27 Marca 1821 roku, nakazującemu żydom przybierać stałe nazwiska, mianowicie zaś artykułowi piątemu tegoż postanowienia, który przepisuje: iż niema być przyjęty nigdzie żaden akt urzędowy z żydem ani żydówką, jeżeli nie okażą wła-

ściwemu urzędowi świadectwa stałego nazwiska; zważając oraz, że pominięcie w akcie urzędowym wzmianki, że zeznający tenże akt są wyznania Mojżeszowego, może otworzyć starozakonnym drogę do uchybień przeciw przepisom Postanowienia Królewskiego z dnia 31 Lipca 1821 roku, wymieniającego ulice, na których starozakonnym mieszkać niewolno; z uwagi wreszcie, że do przestrzegania tych przepisów wszyscy Urzędnicy krajowi, a tem samem i Rejenci, Postanowieniem Namiestnika Królewskiego wyżej wzmiankowanem, pod odpowiedzialnością są obowiązani: przeto Kommissya Rządowa Sprawiedliwości znalazła się spowodowaną ostrzedz wszystkich Rejentów:

1. aby w przyjmowanych przez siebie aktach wzmiankę, czyli strona kupująca nieruchomości jest wyznania Mojżeszowego, czynili;
2. aby nie przyjmowali do ksiąg wieczystych aktów o nabycie nieruchomości między starozakonnymi zawieranych, jeżeli na toż nabycie zezwolenia Władzy administracyjnej nie okazał;
3. Aby nie przyjmowali również do ksiąg wieczystych aktów o nabycie nieruchomości zawieranych, jeżeli zbywający, z powodu niezłożenia konsensu a dominio di-

recto, tytułu własności niema na sobie uregulowanego.

Co do tego ostatniego punktu jednak, gdy w myśl artykułu 67 Instrukcyi przez Kommissyą Rządową Sprawiedliwości w dniu 1 Lipca 1819 r. dla Wydziałów hipotecznych i Rejentów wydanej, władza Rejenta nie rozciąga się tak daleko aby, w powyższym przypadku mógł odmówić przyjęcia aktu, ale tylko powinien ostrzedz i reflektować strony, że czynność przez nie zawierana może nie odnieść pożądanego skutku, Rejenci zatem w aktach dotyczących przeniesienia własności emfiteutycznej na osoby trzecie, jeżeliby takowe na domaganie się konieczne stron, bez okazania konsensu a dominio directo, przyjęć byli obowiązani, powinni wyraźną czynić wzmiankę, iż stronom umowę zawierającym, czynili stosowne w tej mierze przedstawienie, lecz, że mimo to strony domagały się spisania aktu.

Wszelkie przeciw niniejszemu reskryptowi zboczenie pociągnie za sobą karę porządkową, którą w miarę ważności uchybienia, na wykraczającego Rejenta właściwy Trybunał wymierzać będzie.

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości o rozporządzeniu powyższem zawiadamiając Trybunały Cywilne, poleca im, iżby takowe w wła-

ściwy sposób, Rejentom dla wiadomości udzieliły; dopilnowania tegoż jak najściślej przestrzegały, i na dopuszczających się uchybienia Rejentów odpowiednią karę porządkową wymierzały.

w Warszawie dnia 15 (27) Maja 1841 roku.

Dyrektor Główny Prezydujący

(podpisano) *Kossecki.*

Zgodno z oryginałem:

Dyrektor Kancellaryi *W. Konopka.*

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI

WYDZIAŁ CYWILNY.

w Warszawie dnia 11/23 Listopada 1841 r.

Nr. 12,010.

do

Trybunałów Cywilnych.

Urządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 Maja 1815 r., później przez Kommissyą Rządową Sprawiedliwości wielokrotnie ponowione, w celu zabezpieczenia Skarbowi opłaty laudemii i wpływów z dóbr Rządowych, zakazuje Rejentom przyjmowania układów lub kontraktów alienacyi, o posiadłości osobom prywatnym w tychże dobrach nadane, bez okazania na to przez strony interessowane Konsensu Rządowego.

W zastosowaniu tego urządzenia na drodze praktyki, niektórym z Rejentów nastęrczała się wątpliwość, co do trzech następujących punktów:

1. Czyli dzierżawy czasowe dóbr Rządowych bez zezwolenia czyli Konsensu Władzy

Administracyjnej, obcym osobom odstępowane bydź mogą?

2. Jak sobie ma postąpić Rejent, gdy osoba zmierzająca, chce przez testament rozrzucić dzierżawą lub innem użytkowaniem dóbr Rządowych; albo wreszcie:

3. Gdy darowizna między żyjącymi jest sporządzana?

Celem usunięcia tych wątpliwości, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości, odniosła się w tym względzie do Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, która w myśl Jój uwag odezwą z dnia 16 (28) Września r. b. Nro. ³⁴⁷³⁵ 1021 6 oświadczyła jak następuje:

Co do 1-go. Dzierżawcy czasowi mniej bez porównania mają praw do gruntu, aniżeli Dzierżawcy wieczysti, nie mają zatem nawet tak znacznego przedmiotu do odstępowania. Nadto, ponieważ Dzierżawy wedle art. 1712 K. C. wyłączone są z pod przepisów prawa ogólnego, Kontrakty z Dzierżawcami czasowemi zawierane są na drodze administracyjnej, z natury rzeczy wypada, aby i odstępowania takich Kontraktów, w takiej samej formie były sporządzane, tém bardziej że Postanowienie Xięcia Namiestnika z dnia 24 Stycznia 1818 r., przepisało szcze-

gólne kwalifikacye dla osób pragnących posiadać w dzierżawie dobra Rządowe, a oprócz tego, wymagana jest kaucya, czyli poręczenie; rozpoznawanie zaś tych kwalifikacyj i uznawanie bezpieczeństwa kaucyi, jest atrybucyą Władz administracyjnych. Z tych przeto powodów, Kommissya Rządowa poleciła Rządowi Gubernialnym, aby odstąpienia dzierżaw czasowych, przyjmowały protokółarnie w swoim Biurze, za poprzedniem rozpoznaniem kwalifikacyi chcącego nabyć prawa dzierżawne, i za poprzedniem uzyskaniem od niego dostatecznej poręki.

Co do 2-go. Nie można wprawdzie zabraniać Rejentom przyjmowania rozporządzeń testamentowych, zwłaszcza od osób nie umiejących pisać, któreby chciały służące sobie prawo użytkowania dóbr Rządowych, na rzecz kogo innego w przypadku swój śmierci odstąpić; ale Rejenci w skutek nowego prawa hipotecznego w miejsce dawniejszych Notaryuszów ustanowieni, mają obowiązek oświecać strony o przepisach prawa, i skutkach sporządzonego Aktu. Jeżeli przeto Rejent oświeci Testatora, jaki jest warunek prawny, aby jego zapis mógł skutek otrzymać, i jeżeli sam dopilnuje zastrzeżenia, że Legataryusz obowiązany jest przed przystąpieniem do objęcia posiadania dóbr Rząd-

dowych, postarać się o Konsens Władzy Administracyjnej; i usprawiedliwić przed nią swą kwalifikacją, w takim razie podobny Testament nie spowodowałby żadnego złego dla praw Skarbowych, skutku.

Co do 3-go. Darowizna może być sporządzoną, albo za jednoczesnym wpływem obu stron, to jest: Darującego i Obdarowanego: a w takim razie Akt tego rodzaju pod względem praw Skarbowych w niczem się od sprzedaży nie różni, a tém samem zakaz odstępowania użytkowania dóbr Rządowych bez poprzedniego zezwolenia Rządu, ma tutaj zupełne swoje zastosowanie, i przepisy dotychczasowe, jako dostateczne, żadnego nie potrzebują uzupełnienia lub objaśnienia.

Jeżeli zaś darujący, chce sam sporządzić Akt darowizny bez obecności obdarowanego, na taki wypadek lubo zakaz przyjmowania podobnych Aktów jednostronnych co do użytkowania dóbr Rządowych, ze względu na art. 537 i 1712 K. C., nie byłby prawu ogólnemu przeciwny, tém bardziej, że i strony żadnejby przez to nie poniosły szkody, gdyby od nich za jednym razem akt dwustronny i za poprzedzającym na Obdarowanego Konsensem, był wymagany, bo już przed przystąpieniem do czynności, były-

by objaśnione o skutku, jaki z ich zamiarów wyniknąć może; mimo to wszakże, Kommissya Rządowa zgadza się na to, aby Rejenci przyjmowali Akty jednostronnej darowizny bez akceptacyi Obdarowanego, pod tym wszakże warunkiem, aby, podobnie jak przy Testamentach, oświecali Darującego, że Obdarowany obowiązany jest przed akceptacją usprawiedliwić swoją kwalifikacją przed Władzą Administracyjną i od niej konsens uzyskać, i aby dopilnowali dodania tego zastrzeżenia, bez którego Rejent Aktu darowizny przyjmować nie powinien.

Akt zaś akceptacyi darowizny użytkowania dóbr Rządowych, nie powinien być przez Rejenta wcale przyjmowany, dopóki mu Obdarowany nie okaże konsensu Władzy Administracyjnej.

W końcu Kommissya Rządowa Przychodów i Skarbu, zawiadomiła Kommissyą Sprawiedliwości, że poleciła przez Dzienniki Gubernialne obwieścić Publiczności, aby się do Rejentów nie udawano, dopóki Konsens od Rządu na odstąpienie w przypadkach w których zaraz jest wymagany, uzyskany nie będzie.

Powyższe objaśnienie Kommissya Rządowa Sprawiedliwości podając do wiadomości Trybunału Cywilnego, poleca zarazem, aby ta-

kowe wszystkim Sądom Pokoju, oraz Rejentom tak Gubernialnym jak Powiatowym dla ścisłego nadal stosowania się zakomunikował, przez doręczenie każdemu w szczególności niniejszego Reskryptu, tu w stosownej liczbie exemplarzy drukowanych dołączonego.

Dyrektor Wydziału, Radca Stanu

Borakowski.

Sekretarz Jeneralny *J. Karnicki.*

KOMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI.

Wydział Cywilny.

w Warszawie dnia 3/5 Grudnia 1841 roku,

No 12,158.

Jeneralny Prokurator przy Sądzie Appellacyjnym, nadesłał do decyzji Kommissyi Rządowej, przedstawienie Rządu Gubernialnego Mazowieckiego, w którym tenże przywiódł, że Komornicy zakładający areszta na funduszach prywatnych w kassach rządowych, niewymieniają szczegółowo funduszów jakie aresztują, lecz ogółowo wszelkie zajmują;

że postępowanie takie z jednej strony niezapewnia osobom interessowanym satysfakcyi, bo Rząd Gubernialny nie jest w stanie tak łatwo wysledzić, w którym z tylu różnych wydziałów, fundusze exekwowanego dłużnika znajdują się, i stosownych w tej mierze gdzie wypada, poczynić zastrzeżeń; z drugiej zaś strony narażać częstokroć Władze na bezskuteczne poszukiwania.

Dla tego domagał się tenże Rząd Gubernijalny, wydania stosownych poleceń do wszystkich Komorników sądowych, izby przy zakładaniu aresztów na funduszach prywatnych w Kassie Głównej Gubernialnej, lub innych skarbowych albo instytucyjnych, takowe szczegółowo wskazywali.

Kommissya Rządowa wchodząc w słusność tych powodów, przez Rząd Gubernialny Mazowiecki przytoczonych, stosownie do jego żądania, uznała za właściwe ogólny wydać reskrypt, ażeby Komornicy, czyniący zajęcie funduszów prywatnych lub skarbowych, albo też instytucyjnych, w kassach wszelkich rządowych, miejskich i t. p., znajdujących się, nie kładli w imieniu osób prywatnych aresztów ogólnie, że zajmują wszelkie fundusze, jakie dłużnik w kassie rządowej posiadać może, ale starali się od strony poszukującej satysfakcyi, dokładne co do takowych funduszów powziąć objaśnienie, i w aktach zajęcia wskazywali w szczególności: ilość, źródło, a przynajmniej rodzaj aresztowanego przedmiotu.

Takowy Reskrypt Kommissya Rządowa Sprawiedliwości poczytała nadto za stosowne rozciągnąć i do obrońców, oraz innych Urzędników i Oficjalistów właściwych sądowych, ażeby i ci, we wszelkich podobnego rodzaju

aktach, zapozwach, zawiadomieniach i t. p. do Władz Rządowych w imieniu stron prywatnych wydawanych, starali się ściśle wyszczególnić, ile bydź może, przedmiot którego się dotyczą.

Dla tego Kommissya Rządowa zaleca Trybunałowi Cywilnemu, aby niniejszy Reskrypt, którego odpowiednia ilość exemplarzy tu się załącza, dla wiadomości i ścisłego nadal stosowania się, nietylko Komornikom, obrońcom sądowym, i Rejentom tak Gubernijalnym jak Powiatowym, ale i Sądom Pokoju w obrębie jego jurisdikcyi urzędującym zakommunikował, i wykonania takowego ściśle sam przestrzegał.

Dyrektor Główny Prezydujący

Kossecki.

Sekretarz Jeneralny,

J. Karnicki.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI

Wydział Cywilny.

w Warszawie dnia 1/13 Stycznia 1837 r.

No 12,917.

Do wszystkich Sądów Pokoju.

Instrukcyja o spisie i zaciągu wojskowym, przepisuje, ażeby jedynacy z nieprawego łoża zrodzeni, jeżeli chcą być wolni od poboru wojskowego, składali dowody, iż są przez rodziców lub jednego z tychże, za dzieci i sukcesorów prawnie uznani.

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości powziawszy wiadomość, że niektóre Sądy pokoju, stronom chcącym korzystać z takowego przepisu rzeczonej Instrukcyi, i zgłaszającym się do nich celem zeznania stosownego aktu, przyjęcia podobnych aktów odmawiają, nie uważając się być do załatwienia podobnej czynności upoważnionemi,—inne zaś, tego rodzaju akta bez żadnej trudności spisują, postanowiła dla zaprowadzenia jednostajnego w tej mierze sposobu

postępowania, wydać ogólne w tym przedmiocie rozporządzenie.

Artykuł 298 Kod. Cyw. pol. stanowiąc: „iż uznanie dziecka naturalnego, „nastąpi przez akt urzędowy, jeżeli to nie nastąpiło, w akcie jego urodzenia“—dozwala tem samém rodzicom przyznawać dzieci z nieprawego łoża zrodzone, nietylko przy akcie urodzenia, ale nadto przez akt oddzielny później sporządzony.

Ponieważ zaś prawo nie wskazuje, przed kim mianowicie akta tego rodzaju zeznawane być mają, a złożenie deklaracyi ze strony rodziców, za przedmiot uznanie dziecka, mającej, jest czynnością z dobrej woli wypływającą, w ogólności przeto uważać należałoby za właściwe, do tego rodzaju czynności, urzędy przeznaczone do załatwienia przedmiotów niespornych, to jest: Rejentów, Urzędników Stanu Cywilnego, i Sądy Pokoju w Wydziale pojednawczym.

W szczególności jednak, a mianowicie w zastosowaniu do obecnego przypadku, mając na uwadze:

że akta uznania dzieci naturalnych, są z przedmiotu swego najwięcej zbliżone do aktów przysposobienia, które podług art.

319 K. C. P. wyłącznie przed Sędzią Po-

koju właściwym, czyli w Sądach pokoju mają być zeznawane;

że Sądy pokoju z urzędu czuwać winny na interessem nieletnich osób, i przedsiębrać to wszystko, co tylko z ich dobrem jest zgodne,— a właśnie akta, o których mowa, dotyczą się po większej części małoletnich, bo uznanie dzieci naturalnych, z samej swój natury, najczęściej w czasie ich nieletności zachodzić musi;

że akta dotyczące uznania dziecka naturalnego, pociągają za sobą nader ważne skutki prawne, a między innymi, udział w spadku, jaki prawo dzieciom naturalnym przyznany przewiduje;

że nadto przy przyjmowaniu podobnego rodzaju aktów, mogłyby się często wydarzać nadużycia, nieprawne, uchronienie się od popisu na celu mające;

że z tych względów, przy przyjęciu aktów uznania dzieci naturalnych, w każdym przypadku jak najściślej wszystkie prawem przepisane formalności, oraz potrzebne, celem zapobieżenia fałszowi i podstępom, ostrożności zachowane być mają.

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości z tych wszystkich powodów, i w analogicznem zastosowaniu wyżej powołanego art. 319 K. C. P.,

uznała, iż najwięcej odpowiedniem prawu, tudzież przeznaczeniu i celowi aktów o których mowa, będzie, gdy przyjmowaniem tych aktów trudnić się będą, głównie Sądy pokoju.

Stosownie więc do tego, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości poleca wszystkim Sądom pokoju, aby w przypadku zgłoszenia się do nich osobiście stron żądających zeznać akt uznania dziecka naturalnego, Sądy pokoju aktów takich przyjmować nie wzbraniały się.

Lecz zarazem Kommissya Sprawiedliwości poczytuje za konieczne rozporządzić, aby też Sądy pokoju, nie wchodząc w szczególny cel, w jakim sporządzenia takowych aktów strony domagać się będą, ale w ogóle mając na względzie całą ważność skutków prawnych tychże, częstokroć jeszcze w obecnem położeniu stron, w całej swój rozciągłości przewidzieć się nawet nie dających,— a oprócz tego zwracając uwagę na ten przepis prawa, że uznanie dziecka naturalnego, przez akt oddzielny, w ten czas nastąpić może, kiedy w akcie urodzenia miejsca nie miało,— przedewszystkiem przekonać się staraly, czy akt urodzenia osoby, która ma być uznana za dziecko naturalne, spisany był lub nie?— z jakich imion i nazwisk taż osoba jest w nim wyszczególniona? czy odpowiednie imiona i nazwiska, takowym nosi? kto stawał przy

spisaniu aktu urodzenia i czy z niego dowód uznania wyczerpnąć się nie da?

Jeżeli zaś Sąd Pokoju, bądź to ze złożonej mu metryki urodzenia lub mianowicie, gdyby akt urodzenia dziecka, które ma być uznane, wcale nie istniał, z innego źródła, jako to: z nieodpowiedniego stosunkowo wieku osoby uznać chcąc dziecko za własne, z wiekiem tegoż dziecka albo też wzajemnego ich stanu i położenia, dostrzeże jakiej wątpliwości, czy to pod względem zachodzących przeszkód z art. 299 Kod. Cyw. pol. wzbraniającego uznawać dzieci z kazirodztwa lub cudzołóstwa splodzone, wypływających, czy to wprost co do rzetelności pochodzenia dziecka z osób tych, które się za jego rodziców podają, w takim razie nie przystąpi do sporządzenia aktu uznania, lecz przede wszystkim poleci stronom wyjaśnić, zachodzące wątpliwości, już to przez złożenie, oprócz aktu urodzenia osoby, której uznanie za dziecko naturalne ma nastąpić, innych aktów stanu cywilnego, dotyczących osób, mieniących się bądź rodzicami téjże, lub stosownych pod tym względem świadectw Władz policyjnych, zamieszkania stron właściwych, już to przez inne środki, jakie położenie rzeczy wymagać będzie, i Sąd za potrzebne uzna.

Przesyłając za tém Kommissya Rządowa Sprawiedliwości odpowiednią ilość exemplarzy drukowanych niniejszego reskryptu, poleca Trybunałowi, aby takowe wszystkim Sądom pokoju w obrębie jego jurysdykcji znajdującym się, do wiadomości i ścisłego zastosowania się, zakomunikował, innych zaś Urzędników, których to w czémkolwiek dotyczyć może, o treści jego zawiadomił.

Dyrektor Główny Prezydujący:

Kossecki.

Sekretarz Jeneralny *J. Karnicki.*

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI

Wydział Cywilny.

w Warszawie dnia 19/31 Sierpnia 1839 roku.

Nr. 11,427.

Do Prezesów Trybunałów Cywilnych.

Postrzegając przy legalizacji aktów notaryalnych, że wypisy czynności takich, które eksekucji nie wymagają, prawie powszechnie wydawane bywają w formie eksekucyjnej, z nadużyciem imienia Panującego na czele, i z nakazem wykonania na końcu zamieszczanym, a mając na uwadze: że wypisy takich tylko aktów powinny być zaopatrywane tą formą, z których przedmiot z zobowiązania się pewny i stale oznaczony (*res certa et liquida*) może być wprost przez eksekucją dochodzonym, bez poprzedniego rozpoznania i zawyrokowania sądowego; że akta zaś, które nie obejmują przedmiotu takowego, lub które są tylko objawieniem czynu, przymusewi eksekucyjnemu nie ulegającego, jako to: pełnomocnictwa, kwity, cessy, te-

stamenta, zaświadczenia życia, i tym podobne, czynią formę i nakaz eksekucyjny zbytecznymi, i że z tego powodu niektóre z tychże aktów w oryginałach, w minutach wydawać prawo dozwala;

Zapobiegając przeto takowemu nadal nadużyciu formy eksekucyjnej, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości poleca Pisarzom Aktowym i Rejentom: by na przyszłość rozróżniając bacznie akta eksekucji dopuszczające, od aktów onężże niewymagających, wydawali wypisy tylko pierwszych, w formie do wykonania upoważniającej, pod imieniem Panującego i z rozkazem eksekucji zwykłym.

Spostrzegając się także dają często w wypisach aktów notaryalnych, do legalizacji podawanych, uchybienia przeciw przepisom prawa: że daty i liczby bywają nie wypisywane literami, lecz cyframi, znakami liczbowymi; że pozostawiane bywają miejsca próżne na późniejsze ich zapelnienie; że w aktach notaryalnych, nawet nie eksekucyjnych, bywa obierane do wykonania aktu zamieszkanie, i to jeszcze niekiedy za obrębami kraju; że podpisy urzędów aktowych bywają tak nieczytelne, iż je z aktu samego i pieczęci, lub z legalizacji potrzeba odczytywać; że pismo same bywa rozwlekłe, rzadkie, rozciągane, lub niedbale i nieczytelne.

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości pragnąc usunąć takowe uchybienia w aktach notaryalnych popelniane, i chcąc aby akta te, w formie i piśmie, były zgodne z prawem; zaleca Prezesom Trybunałów, aby przy legalizacyi wypisów, bacznie czuwali nad ich formą i prawnością, a w razie dostrzeżonych uchybień, takowe podawali do wiadomości Prokuratorom, dla postąpienia jak z prawa wypadła, przeciwko uchybiającym, którzy w takim razie prócz kary porządkowej jaka na nich wymierzona być może, ulegają odpowiedzialności względem strony, przez uchybienie jakowe, poszkodowanej.

Przytem powodowana potrzebą zaradzenia niestosowności, jaka się okazuje z wyrażania w aktach notaryalnych, predykatów stron, przed imionami używanych, jako to: urodzony, Wielmożny, Jaśnie Wielmożny, i t. d. Kommissya Rządowa Sprawiedliwości poleca: aby predykata takowe w aktach notaryalnych zupełnie opuszczone były, jak to przyjętem jest powszechnie w wyrokach sądowych, zarówno jak i w wielu aktach notaryalnych, pod imieniem Panującego wydawanych.

W końcu Kommissya Rządowa wzywa Prezesów Trybunałów, aby bacznie czuwali nad zachowaniem przepisów, tyczących się repertoriów akt notaryalnych, a mianowicie nad tém:

aby repertoria takowe, wszyscy Pisarze Aktowi i Rejenci, w sposobie prawem przepisany, utrzymywali, tamże datę i treść każdego aktu, pod ciągłą liczbą, zaraz po jego sporządzeniu, zapisywali, zamieszczając na dowód tego, na czele wypisów liczbę, pod którą tamże w ciągniony zosał, a dla przekonania się o zadosyć uczynieniu przepisom, niekiedy zarządzali rewizye.

Dyrektor Główny Prezydujący
Tajny Radca, Senator, *A. Wyczechowski.*

za Dyrektora Kancellaryi,
Szef Wydziału J. Buksicki.

KOMMISSYA RZĄDOWA
SPRAWIEDLIWOŚCI.

Wydział Cywilny.

w Warszawie dnia 29 Czerwca (11 Lipca) 1844 r.

No. 8,881.

Do Sądów Pokoju.

Zatwierdzona Postanowieniem Rady Administracyjnej z dnia 7 (19) Marca r. b. Ustawa o ubezpieczeniu szaławów, zastrzegła wyraźnie w art. 23, że zabezpieczenie strat, z żeglugi wynikających, w Towarzystwach Zagranicznych, bez dozwolenia Dyrekyi Ubezpieczeń, jest zabronione pod karą wyrównywającą pięć razy wartość składki Towarzystwu Zagranicznemu odpłacanej, i utratą wynagrodzenia w razie doznanej straty, jeżeli też same przedmioty w krajowej instytucyi są zabezpieczone.

Pomimo tego jednak obostrzenia, wielu handlujących nie poprzestaje szukać ubezpieczenia, ze szkodą krajowej instytucyi, w Towarzystwach Zagranicznych, co przy zaniedbaniu poszukiwań

w tym przedmiocie też instytucją na znaczne może straty narazić, i z tój przyczyny Kommissya Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, w skutku przedstawienia Dyrekyi Ubezpieczeń ostrzegła wszystkie Władze wykonawcze, iżby żadna począwszy od Wójtów Gmin i Burmistrzów, nie udzielała pod najsurowszą odpowiedzialnością jakiego bądź świadectwa Szyptom, w razie doznanej szkody przy szaławie, jeżeliby nie udowodnili, że statki ich są ubezpieczone w krajowym zakładzie, lub że na ubezpieczenie ich zagranicą, otrzymali zezwolenie Dyrekyi Ubezpieczeń, i aby w razie zgłoszenia się kogo bądź, z żądaniem podobnych świadectw, bądź wprost Dyrekyi Ubezpieczeń, bądź też najbliższej zwierzchniej Władzy o tём donosiły.

Gdy rozciągnięcie powyższego rozporządzenia i do Władz Sądowych, jest jednym także z środków do utrudnienia Zagranicznym Towarzystwom dochodzenia, i sprawdzenia strat przy szaławie przez ubezpieczających poniesionych, i odstręczyć je zdoła od przyjmowania ubezpieczeń od tutejszych mieszkańców, przeto Kommissya Rządowa Sprawiedliwości powodowana odezwą Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych i Duchownych z dnia 10 (22) Czer-

wca b. r. Nro ^{5,186}_{23,101} poleca Sądowi Pokoju, aby na przypadek wydarzonej szkody przy splawie, któraby dała powód do śledztwa sądowego, osobom prywatnym żadnych w téj mierze świadectw nie udzielał.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radea Stanu

Borakowski.

p. o. Dyrektora Kancellaryi

Szef Wydziału W. Konopka.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI

Wydział Cywilny.

w Warszawie dnia 13 (25) Kwietnia 1845 r.

Nro. 7,239.

Reskrytem z dnia 22 Sierpnia r. 1822 Nr. 9,449 do wszystkich Trybunałów Cywilnych wydanym, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości przepisując aby wszyscy bez wyjątku urzędnicy sądowi, wrazie oddalania się ze służby, lub przeniesienia na inną posadę, poprzednio akta, rachunki i wszelkie przedmiota służbowe pod ich dozorem znajdujące się, następcom swoim protokólnie oddawali, i aby takowego oddania, spisywany był dokładny, wszelkie szczegóły objaśniający protokół, rozporządziła zarazem, aby za dostrzeżeniem z protokołu oddawczego jakowych uchybień lub nieporządku, Sądy natychmiat, stosownie dla ich usunięcia przedsiębrały środki.

Tymczasem pomimo tego rozporządzenia z protokółów rewizyi niektórych Sądów Pokoju spostrzegać się daje, że częstokroć po urzędnikach wychodzących z urzędowania lub przenoszących się na inne posady, liczne pozostają w aktach niedostateczności i opuszczenia, jako to: Wyroki Sądów Pokoju wydziału Spornego pozostawiane bywają bez zredagowania, albo chociaż zredagowane, nie opatrzone podpisami, decyzje wydawane w materyach hipotecznych, oraz same treści decyzjów hipotecznych po wciągnięciu ich do wykazu niepopodpisywane przez wszystkich Członków zwierzchności hipotecznej okręgowej, jak tego wymagają art. 32 i 23 Instrukcyi z dnia 22 Grudnia 1825 r.

Nieporządek ten, jako przeciwny istniejącym przepisom prawa i urządzeniom, pod żadnym względem cierpianym być nie może.

Usunięcie jego wszakże, jeżeli urzędnik, który się podobnego nieporządku dopuścił, przeszedł następnie do innych obowiązków, w miejsce zwłaszcza odleglejsze, lub jeżeli wcale opuścił służbę rządową, jest połączone z wielkimi trudnościami i przeszkodami, a niekiedy, jako to, w razie zejścia jego z tego świata, zupełnie niepodobnym się staje.

Gdy z tego powodu strony interessowane nie jednokrotnie mogłyby być narażone na znakomite

szkody, bo brak podpisów Członków do kompletu wpływających pod decyzjami sądowymi lub hipotecznymi i treściami w wykazach hipotecznych okręgowych, spowodować może ich nieważność, dla tego Kommissya Rządowa Sprawiedliwości postanowiła przypomnieć Sądom, a w szczególności Sądom Pokoju, obowiązek ścisłego stosowania się do powołanego na wstępie reskryptu, a nadto w rozwinięciu dalszém takowego, następujące wydać urządzenie:

- a) Każdy Urzędnik sądowy po dopełnieniu wszelkiej czynności urzędowej, po wydaniu wyroku lub decyzji hipotecznej, po wpisaniu treści do wykazu hipotecznego w hipotekach okręgowych, skoro do kompletu wpływał, jest w obowiązku, niebawnie protokoła takowych czynności, wyroki i decyzje sądowe, oraz hipoteczne, jak niemniej treści, swemi zaopatrywać podpisami.
- b) Każdy urzędnik sądowy opuszczający służbę, lub do innych przeniesiony obowiązków, powinien przed opuszczeniem Sądu, w którym urzędował, uporządkować wszelkie akta i czynności przez niego zdziałane, brakujące w nich podpisy, a mianowicie: pod wyrokami, decyzjami sądowymi i hipotecznymi.

mi, pod treściami hipotecznymi w aktach hipotek okręgowych uzupełnić.

- c) Przewodniczący w Sądach nad ścisłem dopełnieniem tak reskryptu z dnia 22 Sierpnia 1822 r. Nr. 9,449, jak niniejszych rozporządzeń czuwać będą.

W razie gdyby urzędnik opuszczający skład miejscowego Sądu, wzbraniał się dopełnić tego, przewodniczący w Sądach Pokoju Podsełkowie, doniosą o tém właściwemu Trybunałowi, który tak w tym razie, jak w razie, gdyby każdy inny urzędnik w obrębie jego jurysdykcji urzędujący, nie starał się usunąć przy wyjściu z takowego podobnego nieporządku, użyje wszelkich zależących od niego środków ku zniewoleniu go pod tym względem, i raport o tém Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości złoży.

- d) Gdyby podobne uchybienia i niedostateczności, mianowicie brak podpisów pod wyrokami, decyzjami hipotecznymi, i treściami w wykazach hipotecznych okręgowych, dostrzeżone jeszcze zostały, po przejściu urzędnika do innego urzędowania, będzie on w obowiązku na proste wezwanie prze-

wodniczącego tego Sądu, w którym urzędował, zjechać natychmiast tamże, i nieporządek usunąć, w szczególności zaś brakujące podpisy uzupełnić.

W razie nie spełnienia podobnego wezwania, przewodniczący w Sądzie Pokoju, przedstawi rzecz do wiadomości właściwego Trybunału, który następnie Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości raport o tém złoży.

Dyrektor Główny Prezydujący

Tajny Radca, Senator

O. Wyczechowski.

Dyrektor Kancellaryi, *W. Konopka.*

DYREKTOR GŁÓWNY

PREZYDUJĄCY

w Komisji Rządowej Sprawiedliwości

w Warszawie, dnia 2 (14) Września 1898 roku.

No 9,782.

Do wszystkich Sądów.

JOX. Namiestnik, z przedstawianych sobie wyroków Sądowych, w sprawach przeciwko urzędnikom i officyalistom wszelkiego stopnia, w drodze karnéj lub dyscyplinarnej, wydawanych, oraz z prośb, przez tychże urzędników i officyalistów, bądź o złagodzenie kary w drodze łaski, bądź o przywrócenie do posady, zanoszonych, dostrzedz raczył: że Sądy, w tego rodzaju sprawach, częstokroć nie przejmują się ważnością swego powołania, i, zamiast wymierzać zasłużone kary podług całej surowości prawa, z niewłaściwém postępując pobłażaniem, albo winnych bez kary pozostawiają, albo wymierzają kary, nie odpowiednie wielkości przestępstwa.

JX. Moś, w przekonaniu, iż przestępstwa urzędnika, który zbacza z drogi prawej z ubliżeniem wykonanej przez siebie przysiędze, im są ważniejszymi dla społeczeństwa, tém surowiej, dla samego nawet przykładu, karane być powinny, — rozkazać raczył: oświadczyć Sądom, że, co do przestępstw i zbrodni urzędników i officyalistów, wszelkie pobłażanie, wszelka niewłaściwa litość, lub względność, są szkodliwszemi, aniżeli same wykroczenia; że chociażby Sądy znajdowały okoliczności, winę łagodzące, zawsze jednak wyrok swój na mocy prawa wydać, a okoliczności te władzy przełożonej przedstawić winny, tak, iżby nie stawiały Rządu w przykrój konieczności obostrzenia kar dyscyplinarnych, dla zapobieżenia zgorzeniu i rozprężeniu w służbie.

Dla pewniejszego osiągnięcia tego celu, JO. Xiążę Namiestnik rozkazać raczył: iżby, w każdej sprawie przeciwko urzędnikom i officyalistom o przekroczenia w urzędzie, zdania członków Sądu, były zapisywane i zachowywane w oddzielnym protokóle, lub xiędze, na to przeznaczonéj, tak, iżby, w razie potrzeby, można było powziąć przekonanie, w jakim sposobie osoby, do tego powołane, obowiązku swego dopełniają.

Zbytecznym byłoby dodać, iż, przez ten środek, nie chce bynajmniej JX. Mość krępować zdania Sędziów z krzywdą obwinionych urzędników, lecz tylko pragnie mieć zapewnioną ścisłą sprawiedliwość i wykonanie bezwzględne woli prawa.

Za zgodność:

Dyrektor Kancellaryi

Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości

W. Konopka.

DYREKTOR GŁÓWNY

PREZYDUJĄCY

W KOMMISSYI RZĄDOWEJ SPRAWIEDLIWOŚCI

w Warszawie dnia 20 Kwietnia 1839 r.

No 3,589.

Na zasadzie Ustawy z dnia 21 Czerwca (3 Lipca) 1838 r. przez Najjaśniejszego Pana zatwierdzonej, zaprowadzony został w Królestwie, z początkiem roku bieżącego, nowy porządek i skład urzędów lekarskich w przedmiocie służby zdrowia.

W rozwinięciu tej Ustawy, na mocy Postanowienia Rady Administracyjnej z dnia 25 Listopada (7 Grudnia) r. z., wydane zostały przez Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych Duchownych i Oświecenia Publicznego, osobne urządzenia, oraz szczegółowe Instrukcje, bliżej wskazujące urzędom, i w ogólności wszelkim osobom lekarskim, ich obowiązki i attribucye, oraz przepisujące porządek w załatwianiu czynności do nich przychodzących, dla nadania im należytego pośpiechu.

Nakoniec ułożona została lista wszystkich osób, do zarządu lekarskiego należących, z oznaczeniem ich kwalifikacyi, tudzież zakresu, w którym na zasadzie swęj sztuki działać są mocne.

Wszystkich tych urzędzeń dotychczas wyszłych, dwoma tomami objętych, tudzież oddzielnie ułożonej i również drukiem ogłoszonej listy osób lekarskich, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości przesłała po jednym exemplarzu wszystkim Sądom, tudzież urzędom Prokuratorskim przy tychże Sądach, do zastosowania się w sposobie używania lekarzy w przypadkach prawnych, znajomości sztuki lekarskiej wymagających, według zaprowadzonej nowej organizacyi urzędów lekarskich, o których z zakomunikowanych sobie powyższych urzędzeń, bliższą powezmą wiadomość.

Ponieważ według teraz zaprowadzonego porządku, pod Głównego Inspektora nadzorem zostają urzędy lekarskie, te zaś są umieszczone tylko w 4 miastach guberskich: w Warszawie, Płocku, Lublinie i Kielcach, w miastach zaś wszystkich obwodowych są ustanowieni lekarze, i prócz tego inni lekarze i felczerowie, po innych miastach Królestwa, przeto w szczególności zwraca się uwaga Sądów i Prokuratorów, na następujące główne zasady, któ-

rych się w stosunkach prawnych, z wydziałem lekarskim trzymać są obowiązani.

1. W razie potrzeby zasiągania opinii lekarskiej, Sądy obowiązane są zwyczajnie żądać jej od właściwych urzędów lekarskich, i w porządku takim, jaki Ustawą i urzędzeniami jest wskazany.

2. Według § 61 Ustawy, lekarze obwodowi i ich pomocnicy, obowiązani są w sprawach sądowych, dawać opinie, które uważane być mają za opinie Iej Instancyi.

Lekarze obwodowi, i pod bezpośrednim ich kierunkiem działający pomocnicy, wyłącznie przeznaczeni są do robienia wszelkich bez wyjątku, sądowno-lekarskich śledzeń, w powierzonym im obwodzie, oraz do sprawdzenia tych czynności, o ileby przez lekarzy miejskich, lub w razie koniecznej potrzeby, przez wolno-praktykujących robione były.

3. W sprawach, w których opinia lekarska, potrzebną jest, dla wyjaśnienia okoliczności czynu przedmiotem dochodzenia będącego, bądź na mocy istniejących przepisów prawa, bądź wedle szczególnego uznania Sądu, władze sądowne nie powinny poprzestawać na świadectwach lekarzy miejskich, lub wolno praktykujących, lecz wymagać należy, aby świadectwa takowe, jeżeli nie będą wydawane przez lekarzy

obwodowych, były przynajmniej przez nich zatwierdzone.

4. Obowiązki pod względem sądowo-lekarskim, po obwodach przez lekarzy obwodowych, wykonywane, należą w Warszawie do urzędu lekarskiego, ustanowionego dla miasta Warszawy, i w szczególności do Inspektora tegoż miasta.

5. Lekarze miejscy po obwodach, którzy w miarę potrzeby i funduszków, po niektórych miastach ustanowieni będą, obowiązani są do robienia śledzeń policyjno i sądowo-lekarskich mniejszej wagi. W przypadkach jednak nie cierpiących zwłoki, na szczególne wezwanie Władz sądowych, zdawać relacye obdukeyjne, a nawet robić sekeye ciał, są w obowiązku.

6. Lekarz miasta Warszawy, bez wezwania Sądu lub Władzy policyjnej, nie może robić obdukeyi, w rozmaitych obrażeniach ciała i innych przypadkach, do medycyny sądowej należących, ani komu bądźkolwiek świadectwa na to wydawać. Ważniejszych czynności pod względem sądowym, lub policyjno-lekarskim, bez polecenia Inspektora, lub urzędu lekarskiego, którym tylko do pomocy jest dodany, przedsiębrać nie może. Czynności ich ulegają zawsze zatwierdzeniu urzędu lekarskiego.

7. Lekarze wolno praktykujący, lecz ci tylko którzy mają nieograniczone prawo do praktyki,

na wezwanie Władz sądowych, które czynione być mają, jedynie w braku urzędnika lekarskiego, lub z szczególnie ważnych przyczyn, do odbywania śledzeń lekarskich, również są obowiązani. Wydawanie świadectw do użytku sądowego służyć mających, na żądanie osób prywatnych, jest im zabronione.

8. Gdy Sądy będą w konieczności udać się po opinią nie do właściwego urzędu lekarskiego, lecz do miejskich, lub wolno-praktykujących lekarzy; w takim razie uważać powinny na to, aby nigdy, i pod żadnym pozorem, dochodzeń lekarsko-sądowych, ani nawet policyjno-lekarskich, nie poruczać takim osobom lekarskiem, które na liście umieszczone są w oddziale lekarzy, mających ograniczone prawo do praktyki.

9. Gdyby który z Sądów, z prawnych do tego przyczyn, uznał potrzebę polecić zrobienie obdukeyi, lub odbycie sekeyi ciała zmarłego, nie lekarzowi właściwego obwodu lub miejskiemu, ale innéj jakiej, równie wykwalifikowanej osobie lekarskiej; w takim przypadku powinien o tém, z domieszczeniem przyczyn, zawiadomić właściwy urząd lekarski, lub w szczególnych przypadkach donieść wprost Głównemu Inspektorowi służby zdrowia.

10. W przedmiotach szczególnie ważnych lub zawiłych, Sądy powinny, w miarę jak tego możność dozwoli, a zwłoka szkodliwymi skutkami nie zagraża, zamiast jednego lekarza, i zwyczajnie używanego felczera, użyć dwóch lekarzy, do śledzeń lekarsko-sądowych, jak również nie wzbraniać lekarzowi do śledztwa użytemu, zawezwania drugiego lekarza, gdyby tego dla narady, lub dania opinii, potrzebował. W przypadkach otrucia, przybierany być musi wykwalifikowany Aptekarz.

11. W wypadkach skomplikowanych i zawiłych, Sądy wymagając pojedynczo od jednego lekarza, jak najdokładniejszego wysłедzenia i relacji; nalegać nie powinny, aby ten zdanie swoje stanowcze otwierał, względem zadanej mu kwestyi; do tego albowiem częstokroć potrzebną jest, kolegialna narada, kilku doświadczonych lekarzy, czemu zatém, tylko urzędy lekarskie, i Rada lekarska zadosyć uczynić mogą.

12. Gdyby lekarz do śledzenia użyty, uznał potrzebę dla udokładnienia swęj opinii, zażądania od Sądu wyjaśnienia okoliczności poprzedzających śmierć następną; w takim razie wiadomości żądane, lekarzowi przez Sąd udzielone być powinny.

13. Gdy urzędnicy lekarscy, a nawet w pewnych przypadkach i inni lekarze, obowiązani są

udzielać odpowiedzi, na wszelkie kwestye ze strony Sądów; przeto wraze odmówienia, lub nieuczynienia zadosyć tęj powinności, Władze Sądowe mogą, i nawet obowiązane są zawiadamiać o tém właściwe urzędy lekarskie, lub Głównego Inspektora służby zdrowia.

14. Ponieważ Rada lekarska w przedmiocie udzielania opinii pod względem sądowym, jest trzecią i ostatnią Instancją, tak jak urzędy lekarskie są drugą, a lekarze obwodowi pierwszą; przeto Sądy potrzebując opinii lekarskiej w sprawach przez nich instruowanych, lub sądzonych, i odnosząc się w tęj mierze, zgodnie z postanowieniem Rady Administracyjnej z dnia 25 Listopada (7 Grudnia) r. z., do Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych, nie wprzód się do niej z żądaniem swém udawać mają, aż po zasięgnięciu opinii od właściwych urzędów lekarskich; bez czego Rada lekarska, nie będąc w możności udzielenia ostatecznej opinii, byłaby zmuszoną zwracać akta, coby sprawę na zwłokę, niekiedy szkodliwą, narazić mogło.

15. W sprawach przeciwko osobom do zarządu lekarskiego należącym, o niezachowanie prawideł sztuki lekarskiej, lub jęj nadużycie, Sądy w zastosowaniu się do § 28 Ust. 3, lit. d, i § 53 Ust. 3, Ustawy o zarządzie służby zdrowia, nie powinny decydować bez poprze-

dniej opinii urzędów lekarskich, i Rady lekarskiej.

Przepisy wydane względem innych urzędników administracji krajowej w przedmiocie pociągnięcia ich do odpowiedzialności Sądowej, za wykroczenia w służbie, stosują się także i do urzędników wydziału lekarskiego, o podobne nadużycia obwinionych.

Gdyby przy rozpoznawaniu sprawy Sądowej, padało na którąkolwiek z osób zarządowi lekarskiemu podległych mocne podejrzenie, że się jakowego nadużycia dopuściła; Sądy obowiązane są bezzwłocznie, zawiadomić o tém urzędy lekarskie, lub Głównego Inspektora służby zdrowia.

16. Sprawy osób obwinionych o wykonywanie sztuki lekarskiej, w rozmaitych jej gałęziach bez upoważnienia Rządu, i usposobienia według przepisów krajowych, mają być w Sądach wprowadzane, na doniesienie urzędu lekarskiego.

17. Czynione ze strony urzędów lekarskich, lub Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych wezwania, o pociągnięcie do odpowiedzialności sądowej osób zarządowi lekarskiemu podlegających, za popełnione przez nie uchybienia, Sądy śpiesznie załatwiać powinny, a nadto, o biegu przesyłanych im takich spraw, właściwe urzędy lekarskie, i Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych obowiązane są zawiadamiać.

18. Naostatek urządzenie, o którym w niniejszym reskrypcie jest mowa, stanowiąc tylko hierarchyą, i porządek między władzami lekarskimi, nie uwłacza w niczém przepisom postępowania sądowego, i w ogólności przepisom prawa, gdzie to ma szczególne postanowienia o potrzebie użycia pewnej liczby biegłych w sztuce lekarskiej, i o wyłączeniach prawnych tychże biegłych.

Generał-Lejtnant *Kossecki*.

Za Sekretarza Jeneralnego, Szef Wydziału
Radziszewski.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOSCI.

Wydział Kryminalny.

w Warszawie dnia 29 Listopada (11 Grudnia) 1843 r.

Nro 15,568.

Do wszystkich Sądów Kryminalnych, Poprawczych, Policyjnych i Prokuratorów przy tychże Sądach.

W artykule 34 Najwyższego Postanowienia, z dnia 26 Marca 1842 roku, zawarty jest przepis:

że powody odwołania się do łaski, mają być podane przez osądzonogo, na wolności zostającego, w przeciągu dni dziesięciu, od daty ogłoszenia mu protokularnie wyroku, wraz z zasadami takowego; — że po upływie tego terminu, odwołanie się do łaski nie będzie przyjętém; — że wreszcie przy pomienioném ogłoszeniu wyroku, skazany ma być zawiadomiony o terminie, służącym mu do odwołania się do łaski, i w protokule uczynioną będzie wzmianka o udzieleniu mu téj wiadomości.

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości pragnąc, aby przepis ten ściśle był wykonywany, poleca Sądom Kryminalnym, Poprawczym i Policyjnym, iżby w każdym przypadku, przy ogłaszaniu wyroków osobom na wolności zostającym, ostrzegali je protokularnie o osnowie artykułu 34 Najwyższego Postanowienia, a po bezskutecznym upływie terminu, tymże artykułem zastrzeżonego, wyroki zapadłe bezzwłocznie do exekucyi doprowadzały.

Dla przekonania się zaś, czyli przepis powyższy w każdym razie jest zachowywany, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości poleca tymże Sądom, aby protokoły ogłoszeń wyroków, i protokoły obejmujące powody odwołania się do łaski, na oddzielnych arkuszach spisywały, i aby Sądy Kryminalne, protokoły takie do przedstawień, drogą łaski czynionych, w oryginałach załączały, które Sądom, po zrobionym użytku, zwracane będą.

Poleca także Prokuratorom przy Sądach Kryminalnych, i Podprokuratorom przy Sądach Poprawczych, aby ścisłego wykonywania tych przepisów z urzędu przestrzegali.

Dyrektor Główny Prezydujący,

A. Wyczechowski.

Dyrektor Kancellaryi *A. Szateński.*

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI.

Znajdując potrzebę uzupełnienia dotychczasowych przepisów o depozytach w sprawach karnych, tudzież zaprowadzenia jednostajnego i stałego postępowania w przyjmowaniu, kontrolowaniu, zachowywaniu, i załatwianiu tychże depozytów, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości rozporządza co następuje.

I. *Utrzymywanie Ksiąg Depozytowych.*

§ 1. W każdym Sądzie Kryminalnym, Sądzie policyi poprawczej, i Sądzie policyi prostej, utrzymywaną będzie księga depozytowa, przeznaczona dla zaciągania do niej przedmiotów, w gotowiznie, naturze, i kosztownościach, do depozytu Sądu przychodzących.

§ 2. Księgi pomienionej, według załączającego się wzoru, będą dwa jedno-brzmiające egzemplarze: jeden przy Prezydującym w Sądzie, drugi przy Pisarzach Sądu Kryminalnego, i policyi poprawczej, a w Sądach policyi prostej, przy Podpisarzu.

§ 3. Księga depozytowa obejmować w sobie będzie następujące rubryki:

I. W Tytule Przychodu.

- 1, numer porządkowy;
- 2, kto dostawił przedmioty, pod jaką datą i za jakim numerem rapportu lub odezwy;
- 3, rubrum sprawy i nazwisko Referenta;
- 4, numer pozycyi;
- 5, wyszczególnienie przedmiotów do depozytu przyjętych;
  - a) w efektach i kosztownościach,
  - b) oszacowanie tychże,
  - c) za ile sprzedano,
  - d) w gotowiznie,
- 6) uwagi.

II. W Tytule Rozchodu.

- 1, data decyzji, na mocy której depozytem rozporządzono;
- 2, wyszczególnienie co z depozytu wydano i komu;
- 3, data wydania poszkodowanemu, stronnica kwitu i volumen akt;
- 4, data expedycyi odesłanego depozytu, stronnica kwitu, i volumen akt;
  - a) do innego Sądu,
  - b) do skarbu Królestwa,
- 5, uwagi.

§ 4. Księgi depozytowe w Sądach Kryminalnych i Sądach policyi poprawczej, przez Prezesów właściwych sądów Kryminalnych, a w Sądach policyi prostej, przez Sędziów Prezydujących w Sądach poprawczych, będą oparafowane, zliczbowane, na końcu pieczęcią sądową opatrzone, i podpisane, z poświadczeniem liczby kart w nich zawartych.

§ 5. Żadne miejsca próżne, skrobania, ani przekreślenia w księgach depozytowych nie powinny się znajdować; w razie dopuszczonej omyłki, poprawka na boku ma być uczynioną, i należyce poświadczoną. Oba egzemplarze ksiąg depozytowych, tak co do wpisanych depozytów, jako-też wszelkich zmian, względem nich zaszłych, winny być zupełnie z sobą zgodne. Każda masa, po jej do ksiąg wciągnięciu, będzie podkreślona, i jedna po drugiej, jak do depozytu weszły, porządkiem chronologicznym zapisana.

II. Przyjmowanie Depozytów.

§ 6. Prezesi w Sądach Kryminalnych, Prezydujący w Sądach policyi poprawczej, i w Sądach policyi prostej, tudzież Pisarze w Sądach Kryminalnych i poprawczych, Podpisarze w Sądach policyi prostej, są depozytaryuszami. Za

wszelki brak lub uszkodzenie depozytu pod ich dozorem zostającego, są z osoby i majątku odpowiedzialni.

§ 7. Wszelkie expedycye z depozytami, pocztą lub przez umyślnych posłańców nadsyłane, sam tylko Prezydujący Sądu lub jego zastępca przyjmować, i z przyjęcia kwitować jest mocen. Referent, który przy badaniu rzecz podejrzaną od obwinionego odebrał, lub kaucyę nakazaną przyjął, przedstawić ją winien Prezydującemu Sądu, dla wciągnięcia jej do ksiąg depozytowych, i pomieszczenia w składzie sądowym.

§ 8. Po przejrzeniu przedmiotów, lub przeliczeniu pieniędzy nadesłanych, Prezydujący zapisawszy takowe do księgi Prezydyalnej, zaznaczy na expedycyi dostawczej numer, za jakim, przedmioty (które wyszczególni) lub gotowiznę do księgi zapisał; i wyda odręczne, na teże expedycyi do Pisarza Sądu polecenie, aby depozyt przyjął, do księgi depozytowej Pisarskiej wciągnął go, i o tem stósowne na expedycyi uczynił zaznaczenie, z wyszczególnieniem numeru swjej księgi depozytowej.

§ 9. Wszelkie w aktach sprawy zaznaczenie, tak o zapisaniu nadesłanych przedmiotów lub gotowizny do ksiąg depozytowych, jako-też o samém przyjęciu ich do depozytu, i o jakich bądź zmianach później względem nich zaszłych, je-

dnocześnie podpisane być winno przez Prezydującego i Pisarza, jako depozytaryuszów.

§ 10. Przyjęte do depozytu przedmioty, stosownie do ich natury, będą przemierzone, lub przeważone, i oszacowane; pieniądze zaś przeliczone, i gatunki monet lub papierów wartość pieniężną mających, wyraźnie w księgach depozytowych wymienione.

§ 11. Przedmioty pomniejszej wartości sam Prezydujący z Pisarzem oszacują, przedmioty zaś większej wartości, bądź takie, których szacunek wątpliwy, lub przyjmującym nieznanym, ocenione będą protokularnie przez biegłych przysięgłych, o których w miejscu Sąd się postara. Protokół oszacowania w aktach ma być zachowany.

III. Zachowanie Depozytu.

§ 12. Przy wszystkich Sądach karnych, znajdować się winny bezpieczne na depozyta schowania, a nadto na pieniądze i kosztowności, skrzynie lub szafy. Większe przedmioty, których w oddzielnych składach lokalność sądu pomieścić nie dozwala, tudzież zwierzęta żyjące, oddawać będą sądy albo do składów, które policya wykonawcza wskaże, albo też umieszczać za zniżeniem się również z policją, u depozyta-

ryuszów znanych z uczciwości, i odpowiedzialności.

§ 13. Drzwi do izby depozytowej prowadzące, jak wszelkie schowania depozytowe w skrzyniach i szafach, zamykane będą na dwa odmiennie zamki, od których jeden klucz przy Prezydującym, drugi przy Pisarzu Sądu ma się znajdować. W miejscach, gdzie nie ma straży wojskowej, Prezydujący z Pisarzem użyją niższej służby sądowej to jest: Woźnych i Posługaczy, do nadzoru nad bezpieczeństwem depozytów.

§ 14. Każda masa depozytowa mieć winna etykietę z napisem, do jakiej sprawy należy, i pod którym numerem do ksiąg depozytowych zapisana. Stosownie do tego, wszystkie masy ułożone będą w zachowaniu porządkiem chronologicznym, to jest tak, jak jedne po drugich do ksiąg depozytowych są wciągnięte, aby natchmiast wynalezione być mogły.

§ 15. Gotowizny, większej od 30 rub. sr. Sądy w depozytach swych utrzymywać nie mogą, lecz stosownie do art. 31 Ukazu Najwyższego z dnia 17 (29) Stycznia 1828 r. (Tom XII D. P.) do Banku Polskiego niezwłocznie ją odsyłać, o tém zaznaczenie w aktach sprawy i wzmiankę w księgach depozytowych czynić, a dowody Banku na przyjęty depozyt za gotowiznę w skrzyniach depozytowych umieszczać winny. Wszakże

od decyzji Sądu zależeć będzie pozostawienie w Sądzie depozytu pieniężnego, chociażby 30 rub. sr. przenoszącego, skoro takowy do śledztwa jest potrzebny.

IV. Wydanie Depozytu.

§ 16. Wszelkie depozyta, skoro tylko przestaną być do sprawy potrzebnymi, Sąd właściwy niezwłocznie rozpozna, i stosownie do decyzji zapadłych, wydanie ich osobie prywatnej, lub skarbowi, lub odesłanie do innego Sądu, Urzędowi depozytowemu poleci, a Prezydujący z Pisarzem, we właściwych aktach, i księgach, zaznaczą wydanie, lub ich przesłanie.

§ 17. Prezydujący Sądu lub jego zastępca, podpisując rzeczzone polecenie jednocześnie w księdze depozytowej prezydyjalnej zaznaczy numer i datę tegoż polecenia, dla przekonania się następnie, czyli i kiedy wykonane zostało.

§ 18. Pisarz otrzymawszy polecenie wydania depozytu, po ściągnięciu z akt sprawy potrzebnych wiadomości, bez przerywania Referentowi instrukcyi sprawy, lub bez zatrzymywania akt, gdyby te do wyższej instancyi przesłać należało; wezwie osobę interessowaną do stawienia się w Sądzie, wyda jój Depozyt za pokwitowaniem protokularnie przez siebie i protokulistę spo-

ządzoném. Protokół taki winien być przez stronę depozyt odbierającą, Pisarza Sądu, i protokulistę podpisany. Gdyby osoba depozyt odbierać mająca, pisać nie umiała, lub jeśliby osoba ta Pisarzowi Sądu dostatecznie znaną nie była; w obydwóch tych przypadkach Pisarz uskuteczniający wydanie depozytu, winien wezwać właściwego Referenta, do poświadczenia tożsamości osoby, i podpisania protokołu.

§ 19. Pisarza Sądu jest obowiązkiem postarać się o uzyskanie kwitu, ile razy uskutecznia polecenie wydania depozytu w miejscu. Do niego także należy postarać się o kwit, ile razy odsyła pieniądze do Kassy.

Referenta zaś sprawy jest obowiązkiem uzyskać kwit z Poczty, i od właściwego Sądu; i takowe dostarczyć Pisarzowi, ile razy wyniknie potrzeba przesyłać akta z depozytem innemu Sądowi.

§ 20. Przy przesyłaniu do Kass skarbowych pieniędzy pochodzących z sprzedaży przedmiotów na rzecz skarbu przysądzonych, Sądy udzielać będą władzom skarbowym według załączonego wzoru lit. B. wykazy, które następujące rubryki obejmować w sobie winny.

- 1, numer porządkowy;
- 2, numer księgi depozytowej;
- 3, rubrum i numer sprawy;

- 4, numer pozycyi w księdze depozytowój.
- 5, wyszczególnienie przedmiotów depozyt składających;
  - a) w efektach i kosztownościach,
  - b) w gotowiznie,
- 6, taxa ustanowiona przy wejściu przedmiotu do depozytu;
- 7, za ile na publicznej licytacji sprzedano;
- 8, ile massa wynosi;
- 9, data decyzji, na mocy której massa na rzecz skarbu przyznana;
- 10, uwagi.

§ 21. Polecenie czyli mandat na wydanie lub przesłanie depozytu, jak i kwit z odbioru, Pisarz Sądu do akt złoży, i w tym celu akta Jeneralne mandatów i kwitów przysposobi.

Prezydujący Sądu, i Pisarz zaznaczenie stosowne względem wydania lub przesłania depozytu, oraz uzyskania kwitu w aktach sprawy i księgach depozytowych, uczynią, z wyrażeniem karty i voluminu akt.

§ 22. W sprawach rozpoznaniu Sądów policyi poprawczej ulegających, Sądy policyi prostej, zatrzymywać u siebie depozytów nie mogą, lecz łącznie z aktami sprawy sądom policyi poprawczej odsyłać je winny.

§ 23. W sprawach, w których po ukończeniu instrukcyi, akta pod wyrok Sądu Kryminalnego

się przesyłają, a depozytem Sąd policyi poprawczej nie rozporządził, zostawiając go do decyzji Sądu Kryminalnego; w raporcie przesyłczym uczynić winien wyraźną o depozycie wzmiankę, z powołaniem karty akt, na której jest wyszczególniony. Zamieści nadto na czele akt, tabelłę odpowiednią co do rubryk księgi depozytowój, i upraszać winien o rychłą co do depozytu tego decyzję.

V. *Przedaż Depozytu.*

§ 24. Przedaż przedmiotów obwinionym odebranych do niewiadomego właściciela należących, lub tych które w przypadkach prawem przewidzianych na rzecz skarbu są przysądzone, odbywać się odtąd będzie przez licytację publiczną, przed Prezydującym Sądu, lub urzędnikiem, którego tenże imiennie za każdym razem przeznaczy, w obec Pisarza Sądu, oraz za przybraniem przysięgłego Protokulisty, i Woźnego.

§ 25. W przypadku zaszłej potrzeby spieniężenia rzeczy czci religijnej poświęconych, Sądy stosować się winny do przepisów Postanowienia Namiestnika Królestwa z d. 17 Czerwca 1817 r. (Tom III. D. P.); w przedaży rzeczy monopol skarbu stanowiących, jako to:

tytoniu, tabaki, soli i innych do istniejących urzędzeń skarbowych, a w sprzedaży książek, rycin, broni, i innych przedmiotów, względem których osobne istnieją przepisy, do tychże szczegółowych przepisów.

§ 26. Przedaż rzeczy mniejszej wartości przedmiemu zepsuciu ulegających, bądź takich, które kosztownego utrzymania wymagają, poprzedzi ogłoszenie jej na dwa tygodnie przed terminem licytacji za pośrednictwem obwieszczeń, które przyklepione będą na głównych drzwiach zewnętrznych Sądu, oraz po rogach główniejszych ulic miasta lub rynku.

§ 27. Przedaż rzeczy kosztowniejszych poprzedzi, na miesiąc przed terminem licytacji, nie tylko rozlepianie wyżej rzeczonych obwieszczeń, ale nadto ogłoszenie jej dwukrotne, w dwutygodniowych przerwach, przez Dziennik Gubernialny, i Gazetę Rządową, a w Warszawie przez Gazetę Policyjną.

§ 28. Licytacja przedmiotów zacznie się od szacunku ich według zasad § 11 przez Depozytaryuszów, lub przysięgłych biegłych ustanowionego. W braku konkurentów niżenie szacunku, po wysłuchaniu zdania biegłych, Sąd wyrzeczy.

§ 29. Protokół licytacji, oprócz poświadczenia obecności osób w § 24 wymienionych,

i dopełnienia formalności wyżej wskazanych, zawierać w sobie będzie: datę decyzji Sądu, przedaż stanowiącej, wyszczególnienie przedmiotów do przedaży wywołanych, cenę za jaką przybicie nastąpiło, oraz nazwisko licytanta, który przy kupnie się utrzymał.

Protokół licytacji winien być przytem zlicbowany, datowany, i przez Dyrygującego przedażą, Pisarza i Protokulistę podpisany.

§ 30. Protokół licytacji dołączony będzie do akt jeneralnych, a ilość zebranej z przedaży summy, w właściwej rubryce ksiąg depozytowych, winna być zapisaną.

VI. O Rewizyi Depozytu.

§ 31. Rewizya depozytów w Sądach odbywana, ma za cel przekonanie się, czyli obroty depozytów załatwiają się w należyty sposób, czyli kwity z wypłaconych lub odesłanych mass depozytowych, znajdują się we właściwych aktach, czyli są zaznaczenia w księgach depozytowych i aktach specjalnych sprawy, czyli kwity protokularne są formalnie sporządzone, czyli summy pieniężne z licytacji powstałe, są wniesione do kass w przyzwoitym czasie, czyli protokoły licytacji są porządnie zredagowane, podpisane, i do akt wszyte; czyli summy z liczbowane.

Rewizya depozytów ma nareszcie na celu przekonanie się; czyli te massy rzeczywiście znajdują się w składzie, które podług ksiąg depozytowych znajdować się powinny.

§ 32. Rewizya depozytów dopełniana być winna dwa razy w roku, w pierwszych piętnastu dniach miesiąca Stycznia i Lipca.

Przy rewizyi depozytów w Sądach, oprócz Prezjdujących i Pisarzy, obecni być powinni; w Sądach Kryminalnych: Prokurator, i Sędzia Referent; w Sądach policyi poprawczej, Podprokurator i pierwszy z porządku Assessor; w Sądach zaś policyi prostej w Warszawie p. o. Podprokuratora, w innych Sądach Burmistrz lub jego zastępca, łącznie z Pisarzem Sądu pokoju.

Ci wszyscy, przy rewizyi obecni, odpowiedzialni są z majątku, za wszelkie uronienie depozytu, jeżeli o niezachowanych formalnościach instrukcją niniejszą objętych, wyższemu Sądowi nie donieśli.

VII. O *Rapportach*.

§ 33. Dla zachowania potrzebnej kontroli, Sądy policyi prostej, co pół roku bezzwłocznie, po odbytej rewizyi, składać będą Sądom poprawczym peryodyczne depozytów wykazy, któ-

re, Sądy poprawcze, po roztrząśnieniu i w czém wypadnie zmonitowaniu, wraz z wykazami swych własnych depozytów, Sądowi Kryminalnemu do dalszej decyzji przedstawia.

§ 34. Półroczne wykazy depozytów przez Sądy policyi prostej, i Sądy poprawcze składane, obejmować w sobie będą według wzoru Lit. C.

- 1, numer porządkowy;
- 2, numer pozycyi;
- 3, kto dostawił przedmioty, pod jaką datą, za jakim numerem rapportu lub odezwy;
- 4, rubrum, numer sprawy, i nazwisko Referenta.
- 5, wyszczególnienie przedmiotów do depozytu przyjętych;
  - a) w efektach i kosztownościach,
  - b) oszacowanie tychże,
  - c) za ile sprzedano,
  - d) w gotowiznie.
- 6, przyczyny nie załatwienia depozytu;
- 7, uwagi.

§ 35. Sądy Kryminalne stosując się ściśle do poprzednich rozporządzeń, a mianowicie re-skryptu Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości z d. 31 Grudnia 1821 r. Nro 12,609 po upływie każdego roku, składać jęj i nadal będą peryodyczne, według przepisanego wzoru, rapporta

o stanie depozytów, tak u siebie, jakoteż w podwładnych sobie Sądach policyi poprawczój.

§ 36. Stosownie do Instrukcyi skarbowej pod dniem 17 Grudnia 1816 roku przez Namieśnika Królestwa zatwierdzonej, oraz reskryptu Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości z d. 1 Marca i 2 Kwietnia 1817 r. Nro 447 i 2694. Sądy w terminach przepisanych, mają i nadal składać właściwym Kontrollom Skarbowym kwartalne z ksiąg depozytowych wyciągi.

Instrukcyja niniejsza z dniem 20 Grudnia 1848 r. (1 Stycznia 1849 r.) w wykonanie wprowadzoną być ma, nad ścisłym zachowaniem której, Prokuratorowie, i Podprokuratorowie czuwać szczególniejszy mają obowiązek, przesłaną zaś zostaje jednocześnie wprost wszystkim Sądom Kryminalnym, Sądom policyi poprawczój, Sądom policyi prostój, oraz Prokuratorom i Podprokuratorom przy tychże Sądach, i pełniącym obowiązki Podprokuratora przy Sądach policyi prostój w Warszawie,

w Warszawie dnia 2 (14) Lipca 1848 r.

Dyrektor Główny Prezydujący

Tajny Radca, Senator

O. Wyczechowski.

Dyrektor Kancellaryi, *W. Konopka.*

RESKRYPT

ODNOSZĄCY SIĘ DO STRONNICY 5^{ej}
NINIEJSZEGO TOMU.

KOMMISSYA RZĄDOWA**SPRAWIEDLIWOŚCI****WYDZIAŁ KRYMINALNY**

w Warszawie dnia 14 (26) Czerwca 1849 roku.

N° 7,383.

Do wszystkich Sądów Karnych.

W dodatku do Kodexu kar Głównych i Poprawczych, w którym wymienione są osoby, od kar cielesnych na zasadzie tegoż Kodexu wyłączone, w punkcie 4-m powiedziano: że równie nie ulegają karom tym, osoby, którym, na zasadzie oddzielnych przepisów, służy podobne wyłączenie w Cesarstwie.

Kodex Cesarstwu w roku 1845 nadany, w dodatku I-m i II-m wskazuje szczegółowo wyłączenia o których mowa:

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości, chcąc podać Sądom sposobność, oswojenia się z temi przepisami, jako koniecznemi, przy stosowaniu Kodexu w Królestwie obowiązującego, i mając

zarazem na względzie, że oddzielnym Ukazem Jego Cesarskiej Mości, z dnia 12 (24) Stycznia 1848 r. wyłączenia od kar cielesnych, w powołanym dodatku I-m i II-m Kodexu wskazane, rozprzestrzenionemi zostały na korzyść osób naukom poświęcających się, na mocy upoważnienia JO. Xięcia Namiestnika Królestwa, w odezwie Sekretarza Stanu przy Radzie Administracyjnej, z dnia 16 (28) Kwietnia b. r. No 2,698 objawionego, polecila przedrukować, tak obadwa dodatki do Kodexu dla Cesarstwa, jakoteż powołany dopiero Ukaz Najwyższy, i te Sądowni dla wiadomości i użytku przesyła.

Dyrektor Główny Prezydujący

Tajny Radca, Senator,

(podpisano) *O. Wyczechowski.*

Dyrektor Kancellaryi

(podpisano) *W. Konopka.*

Za zgodność:

Dyrektor Kancellaryi Kommissyi Rządowej

Sprawiedliwości

Radca Kollegialny *W. Konopka.*

Dziennik		L. 1848	
Strona	Wzrost	Strona	Wzrost
10	1848	10	1848
11	1848	11	1848
12	1848	12	1848
13	1848	13	1848
14	1848	14	1848
15	1848	15	1848
16	1848	16	1848
17	1848	17	1848
18	1848	18	1848
19	1848	19	1848
20	1848	20	1848
21	1848	21	1848
22	1848	22	1848
23	1848	23	1848
24	1848	24	1848
25	1848	25	1848
26	1848	26	1848
27	1848	27	1848
28	1848	28	1848
29	1848	29	1848
30	1848	30	1848
31	1848	31	1848
32	1848	32	1848
33	1848	33	1848
34	1848	34	1848
35	1848	35	1848
36	1848	36	1848
37	1848	37	1848
38	1848	38	1848
39	1848	39	1848
40	1848	40	1848
41	1848	41	1848
42	1848	42	1848
43	1848	43	1848
44	1848	44	1848
45	1848	45	1848
46	1848	46	1848
47	1848	47	1848
48	1848	48	1848
49	1848	49	1848
50	1848	50	1848
51	1848	51	1848
52	1848	52	1848
53	1848	53	1848
54	1848	54	1848
55	1848	55	1848
56	1848	56	1848
57	1848	57	1848
58	1848	58	1848
59	1848	59	1848
60	1848	60	1848
61	1848	61	1848
62	1848	62	1848
63	1848	63	1848
64	1848	64	1848
65	1848	65	1848
66	1848	66	1848
67	1848	67	1848
68	1848	68	1848
69	1848	69	1848
70	1848	70	1848
71	1848	71	1848
72	1848	72	1848
73	1848	73	1848
74	1848	74	1848
75	1848	75	1848
76	1848	76	1848
77	1848	77	1848
78	1848	78	1848
79	1848	79	1848
80	1848	80	1848
81	1848	81	1848
82	1848	82	1848
83	1848	83	1848
84	1848	84	1848
85	1848	85	1848
86	1848	86	1848
87	1848	87	1848
88	1848	88	1848
89	1848	89	1848
90	1848	90	1848
91	1848	91	1848
92	1848	92	1848
93	1848	93	1848
94	1848	94	1848
95	1848	95	1848
96	1848	96	1848
97	1848	97	1848
98	1848	98	1848
99	1848	99	1848
100	1848	100	1848

Wzór Litera A.		Wzór Litera B.		Wzór Litera C.		Wzór Litera D.		Wzór Litera E.		Wzór Litera F.	
№	Opis	№	Opis	№	Opis	№	Opis	№	Opis	№	Opis
1	...	1	...	1	...	1	...	1	...	1	...
2	...	2	...	2	...	2	...	2	...	2	...
3	...	3	...	3	...	3	...	3	...	3	...
4	...	4	...	4	...	4	...	4	...	4	...
5	...	5	...	5	...	5	...	5	...	5	...
6	...	6	...	6	...	6	...	6	...	6	...
7	...	7	...	7	...	7	...	7	...	7	...
8	...	8	...	8	...	8	...	8	...	8	...
9	...	9	...	9	...	9	...	9	...	9	...
10	...	10	...	10	...	10	...	10	...	10	...
11	...	11	...	11	...	11	...	11	...	11	...
12	...	12	...	12	...	12	...	12	...	12	...
13	...	13	...	13	...	13	...	13	...	13	...
14	...	14	...	14	...	14	...	14	...	14	...
15	...	15	...	15	...	15	...	15	...	15	...
16	...	16	...	16	...	16	...	16	...	16	...
17	...	17	...	17	...	17	...	17	...	17	...
18	...	18	...	18	...	18	...	18	...	18	...
19	...	19	...	19	...	19	...	19	...	19	...
20	...	20	...	20	...	20	...	20	...	20	...
21	...	21	...	21	...	21	...	21	...	21	...
22	...	22	...	22	...	22	...	22	...	22	...
23	...	23	...	23	...	23	...	23	...	23	...
24	...	24	...	24	...	24	...	24	...	24	...
25	...	25	...	25	...	25	...	25	...	25	...
26	...	26	...	26	...	26	...	26	...	26	...
27	...	27	...	27	...	27	...	27	...	27	...
28	...	28	...	28	...	28	...	28	...	28	...
29	...	29	...	29	...	29	...	29	...	29	...
30	...	30	...	30	...	30	...	30	...	30	...
31	...	31	...	31	...	31	...	31	...	31	...
32	...	32	...	32	...	32	...	32	...	32	...
33	...	33	...	33	...	33	...	33	...	33	...
34	...	34	...	34	...	34	...	34	...	34	...
35	...	35	...	35	...	35	...	35	...	35	...
36	...	36	...	36	...	36	...	36	...	36	...
37	...	37	...	37	...	37	...	37	...	37	...
38	...	38	...	38	...	38	...	38	...	38	...
39	...	39	...	39	...	39	...	39	...	39	...
40	...	40	...	40	...	40	...	40	...	40	...
41	...	41	...	41	...	41	...	41	...	41	...
42	...	42	...	42	...	42	...	42	...	42	...
43	...	43	...	43	...	43	...	43	...	43	...
44	...	44	...	44	...	44	...	44	...	44	...
45	...	45	...	45	...	45	...	45	...	45	...
46	...	46	...	46	...	46	...	46	...	46	...
47	...	47	...	47	...	47	...	47	...	47	...
48	...	48	...	48	...	48	...	48	...	48	...
49	...	49	...	49	...	49	...	49	...	49	...
50	...	50	...	50	...	50	...	50	...	50	...

KSIĘGA DEPOZYTÓW SĄDU.

Kto dostawił przedmiot, za jakim numerem i jaką datą, pod jaką datą, rubrum sprawy i nazwisko Referenta

Ner pozycyi

Wyszczególnienie przedmiotów do depozytu wchodzących

Przyjęto w gotowi- zanie lub sprzeda- nie oncz papiernach	Oszaco- wanie lycze	Rsr. ko.	Rsr. ko.
A. Przyjęto w efektnach i kosztownościach			
1	15	6	5
2	15		
3	15		
4	20	24	40
5	8	20	24
6	3		
7	4	50	
8	30		
9	30		
10	30		
11	500		
	45		
	75		

Data decyzji na mocy któ-
rej depozytem
rozporządzono

WYSZCZEGÓLNIENIE
CO Z DEPOZYTU WYDANO I KOMU

Data wydania
poszkodowa-
nemu stronni-
kowi i Volu-
men Akt

a. do innego Sądu

b. do Skarbu Kró-
lestwa

1 Sąd Policyi
Prostój okrę-
gulubelskie-
dzież N. S.
108 Referen-
N. N. Asses-
r., Nr 11008
sor

1 Szlafrok meżski, perkalowy żółty
w paliny, podszity w kratki nie-
bieskie na wacie.....
2 Szlafrok merynosowy - damski
bez podszewki.....
3 Zegarek srebrny kryty z cyfer-
blatem srebrnym indexami zło-
temi repetyer oszacowany przez
biegłych.....
4 Kyzka stołowa srebrna z cyfrą
biegłych.....
5 Dwa kulczyki złote w formie ga-
luzek, każdy z rzemą brzyanci-
kami oszacowana przez biegłych
6 Dziewięć funtów soli.....
7 Dwanaście funtów tytoniu.....
8 Gotowizną.....
9 List zastawny na rs. 30.....
10 Obhgacya udziałowa na rs. 45.....
11 Obhgacya cząstkowa na rs. 75.

1/2 Kwieł. 1845 r.
Z pozycyi 1. Szlafrok meżski perkalowy.....
Z pozycyi 4. Kyzka stołowa srebrna.....
Z pozycyi 5. Dwa kulczyki złote, przesłano
poszkodowanemu Janowi Warszawskiemu
Z pozycyi 2. Za szlafrok merynosowy dam-
ski i
Z pozycyi 3. Za zegarek srebrny, pieniądże
przesłano Skarbowi.....
dito.
Z pozycyi 6. Za 10 funtów soli pieniądże
przesłano Skarbowi.....
Z pozycyi 7. Za dwanaście funtów tytoniu,
pieniądże przesłano Skarbowi.....
Z pozycyi 9. List zastawny na rub. sr. 30.
Z pozycyi 10. Obhgacya udziałowa na rub.
wca 1845 r.
d. 11/16 Czer-
wieca 1845 r.
Z pozycyi 11. Obhgacya cząstkowa na rs.
18 zr. 1845.
75, wydano poszkodowanemu Szlamie
Hetten.....
Z pozycyi 8. rubsr. 499 kop. 55, wydano
d. 17/29 Lip-
ca 1846 r.
ca 1846 r.
Z pozycyi 8. Pozostałe kop. 45, z większej
kwoty rsr. 500, przesłano Skarbowi.....
31 z r. 1846
kwit na str.

d. 9/20 Maja 1845 r. Nr. 2258 kwit
na str. 2, r. z. 1845.
d. 10/22 Maja 1845 r. Nr. 2229 kwit
na str. 10, z r. 1845.
jak wyżej.
jak wyżej.
d. 1/21 Sier-
pnia 1846 r. Nr. 508 kwit
na stronicy 40 z r. 1846.

UWAGI

LWAWO	Istota decyzyi na mocy której masya w tymże sądzie przysadzona	Ile masya wyceniono		Za ile na publicznej licytacji sprzedano		Tęż wyceniono przy wycenie przez komisję do licytacji		Tęż wyceniono przy wycenie przez komisję do licytacji	
		flote sz.	kop.	flote sz.	kop.	flote sz.	kop.	flote sz.	kop.
				5	0	1	0	20	0
				40	28	2	20	30	0
	1845 r. Komisja	31	27 1/2	30	—	—	30	—	—
				—	—	—	—	—	—

WYKAZ DEPOZYTÓW SĄDU

NA RZECZ SKARBU KROLESTWA PRZYSĄDZONYCH, PRZE

LICYTACYĄ w dniu

18 r. SPRZEDANYCH

Wzór Litera B.

Nr. Księgi depozytowej	1	Przeziwko Walentemu Regula o kradzież N. S. 108.	r. z. 1845.	1	Wyszczególnienie przedmiotów Depozyt				A.		B.		Taxa ustanowiona przy wejściu przed- licytacyi sprzedano	Za ile na publicznej	Ile massa wynosi?	Data decyzji na mocy której massa na rzecz Skarbu przyznana	UWAGI						
					Wszystkich i kosztownościach		W elektach i kosztownościach		W gotowiznie		Rub. sr. kop.							Rub. sr. kop.		Rub. sr. kop.			
					2	Szafrok merynosowy damski.	—	—	—	—	—	1	5	8	20	26	40	37 1/2	31	57 1/2	1 1/2 2 Kwietnia 1845 r.		
					3	Zegarzik srebrny kryty z cy- ferblatem srebrnym.....	—	—	—	—	—	6	6	26	26	40	37 1/2	31					
					6	Dziewięć funtów soli.....	—	—	—	—	—	5	5	20	26	40	37 1/2		31	57 1/2	1 1/2 2 Kwietnia 1845 r.		
					7	Dwanaście funtów tytoniu.....	—	—	—	—	—	6	6	26	26	40	37 1/2	31					
					8	Gotowizna.....	45	—	—	—	—	5	5	8	20	26	40		37 1/2	31	57 1/2	1 1/2 2 Kwietnia 1845 r.	

Wzór Litera C.

WYKAZ DEPOZYTÓW SĄDU

POLICYI

za półrocze

18 roku złożonej.

Ner bieżący	Kto dostawił przedmioty, pod jaką datą, za jakim numerem raportu lub odezwy	Rubrum sprawy i nazwisko Referenta	Ner pozycyi	Wyszczególnienie przedmiot	
				A. Przyjęto w efektach i ko	

SPIS
ZAWARTYCH W TOMIE DRUGIM
UKAZÓW POSTANOWIENI,
I ROZPORZĄDZEN
DOTYCZĄCYCH SĄDOWNICTWA
W KRÓLESTWIE POLSKIEM.

	Stronica
I. Ukaz Jego Cesarskiej Mości, Samowładcy Wszelch Rossyi z Senatu Rządzącego, uzupełniający artykuły Kodexu Karnego, co do osób wyłączonych od kar cielesnych	5
II. Uzupełnienie przepisów o zsyłaniu na Syberią przestępców, na warowne i ciężkie więzienie w Królestwie Polskiem skazanych	33
III. Taxa dla Archiwistów Akt dawnych	42
IV. Przepisy co do używania papieru stęplowego do skryptów czyli obligów	47
V. Przepisy co do Patronów, Komorników, i Woźnych, robiących proste kopie z aktów notarialnych i hipotecznych, powierzonych sobie do sprawi exekucyi, czy powinni do środków arkuszy używać stępla lub nie?	49
VI. Przepisy aby w przesyłce na Poczcie kilka ekspedycyi razem w jednej kopercie nie ekspedyowano	51

VII.	Postanowienie o opłatach Laudemii . . .	53
VIII.	Postanowienie o Konsensach od Władzy Administracyjnej z wieczystych dzierżaw w dobrach Rządowych	55
IX.	Postanowienie o opłatach dla Komorników Sądowych	57
X.	Postanowienie o atrybucyach właściwych Pisarzy i Rejentów Kancellaryi Ziemiańskich	59
XI.	Postanowienie o legalizacyi wyciągów lub kopii przez Regentów wydawanych . .	68
XII.	Postanowienie przepisujące prawidła dla Archiwistów Akt dawnych, tak co do dozoru Archiwów jak i wydawania Wypisów lub Kopii	77
XIII.	Postanowienie o ruchomościach w kwatery wojskowej co do zajęcia i sprzedaży w drodze exekucyi Sądowej	81
XIV.	Postanowienie o Aktach pozostałych po Rejentach	84
XV.	Postanowienie o umowach urządzających stosunki majątkowe między małżonkami .	88
XVI.	Postanowienie o mających się składać Raportach przez Trybunały Cywilne w sprawach o rozwodach	94
XVII.	Postanowienie o stawianiu kaucyi przez powoda cudzoziemca we wszystkich sprawach: z zastosowaniem do mieszkańców Cesarstwa	98
XVIII.	Postanowienie o przyjmowaniu przez Rejentów o kupno nieruchomości umów ze strony starozakonnych	101
XIX.	Postanowienie o opłacie Laudemii i wpływów z dóbr Rządowych	105

XX.	Postanowienie o zakładaniu aresztów przez Komorników na funduszach prywatnych w Kassach Rządowych	111
XXI.	Postanowienie o jedynakach z nieprawego łoża pod względem uwolnienia tychże od zaciągu wojskowego	114
XXII.	Postanowienie co do Aktów Notarjalnych podawanych do legalizacyi	120
XXIII.	Postanowienie o ubezpieczeniach w Towarzystwach Zagranicznych bez dozwolenia Dyrekeyi Ubezpieczeń Kr. Polskiego .	124
XXIV.	Postanowienie o składaniu aktów, rachunków i t. p., przez Urzędników oddalających się ze służby Rządowej, lub przeniesionych na inne posady	126
XXV.	Postanowienie co do Wyroków Sądowych w sprawach przeciw Urzędnikom . . .	132
XXVI.	Postanowienie rozwijające Ustawę nową co do służby zdrowia w Królestwie . .	135
XXVII.	Postanowienie co do odwoływania się skazanych do łaski	144
XXVIII.	Postanowienie uzupełniające przepisy o depozytach w sprawach karnych . .	146

ZBIÓR
URZĄDZEŃ I PRZEPISÓW
dotyczących
WYKONANIA PRAWA
HYPOTECZNEGO.

W WARSZAWIE.

W DRUKARNI KOMISSYI RZĄDOWEJ SPRAWIEDLIWOŚCI.

1847.

ZBIÓR
URZĄDZEN I PRZEPISÓW
dotyczących
WYKONANIA PRAWA
HYPOTECZNEGO.

Ke 166659

INSTRUKCYA

WYDANA PRZEZ

KOMMISSYĄ RZĄDOWĄ SPRAWIEDLIWOŚCI

dla

KOMMISSYI HYPOTECZNEJ I KANCELLARYI ZIEMIAŃSKIEJ

Województwa Mazowieckiego.

D celu zaprowadzenia do kraju systematu hypotek, uchwalonego prawem o ustaleniu własności dóbr nieruchomych, o przywilejach i hypotekach w roku 1818 zapadłym, i w księdze V pod liczbą 21 Dziennika Praw ogłoszonym, podług kolei témże prawem przepisanej, to jest: poczynając od Województwa Mazowieckiego, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości w skutku art. 29 dopięro wspomnionego prawa, następującą dla Kommissyi Hypotecznej, Pisarza i Rejentów Kancellaryi Ziemiańskiej tegoż Województwa w pomoc Kommissyi Hypotecznej przydanym, przepisuje instrukcyą.

TYTUŁ I.

O składzie i attribucjach Kommissyi Hypotecznej, o Pisarzu i Rejentach Kancellaryi Ziemiańskiej Województwa Mazowieckiego przydanych w pomoc téjże Kommissyi.

Artykuł 1.

Kommissya hypoteczna składa się z jednego Sędziego Appellacyjnego, z jednego Sędziego Trybunału Cywilnego Województwa Mazowieckiego, przez Rząd do téj czynności delegowanych, z jednego Członka przez Radę Województwa Mazowieckiego wybranego, to jest: z trzech Członków głos stanowczy mających, tudzież z Pisarza Kancellaryi Ziemiańskiej, któremu służy głos doradczy. Sędzia Appellacyjny, jest Prezesem Kommissyi hypotecznej.

Kommissya wyznaczoną jest tylko na czas pierwiastkowego zaprowadzenia hypotek w Województwie Mazowieckiem.

Po ukończeniu tego dzieła, ustanie jój urządowanie, i rozpocznie się urządowanie Zwierzchności hypotecznej przez właściwy Sąd sprawowanej.

Artykuł 2.

Kancellarya Ziemiańska Województwa Mazowieckiego, składa się z wybranych dożywotnie przez Radę Województwa Mazowieckiego, jednego Pisarza i ośmiu Rejentów. Pisarz i Rejenci przydanemi są w pomoc Kommissyi hypotecznej, z nastaniem Zwierzchności hypotecznej przez właściwy Sąd sprawowanej, ustanie taż pomoc, a urządowanie Pisarza i Rejentów zamykać w sobie tylko będzie właściwe attribucye Kancellaryi Ziemiańskiej.

Artykuł 3.

W przypadku przeszkody w osobie Sędziego Appellacyjnego, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości wyznaczy Zastępcę z Sędziów Appellacyjnych; w przypadku przeszkody w osobie Sędziego Trybunału, taż Kommissya wyznaczy Zastępcę z Sędziów Trybunału Województwa Mazowieckiego. Gdyby zdarzyła się przeszkoda w osobie Członka przez Radę Województwa Mazowieckiego wybranego, prezydujący Kommissyi wezwie na zastępcę Kandydata, który przy głosowaniu na Członka Kommissyi najwięcej po wybranym miał głosów. Pisarz lub Rejent zastąpionemi będą w przypadku przeszkody przez Rejenta, którego Kommissya hypoteczna na przedstawienie Pisarza lub Rejenta wyznaczy, wyjąwszy przypadki prawnego wyłączenia, w których wyznaczy Zastępcę podług własnego wyboru.

Artykuł 4.

Do Komisyyi hypotecznej należy:

- a) urządzenie i utrzymywanie biegu czynności pierwiastkowego zaprowadzenia hypotek;
- b) roztrząsanie i zatwierdzenie, lub odmówienie zatwierdzenia aktów hypotecznych;

Członki Komisyyi będą się oraz trudnić przyjmowaniem aktów ściągających się do pierwiastkowego zaprowadzenia hypotek.

Artykuł 5.

Komisyya hypoteczna stanowić będzie w komplecie trzech Członków głos stanowczy mających.

Artykuł 6.

Stosownie do potrzeby ilość subalternów przydaną będzie Komisyyi hypotecznej.

Artykuł 7.

Do Pisarza Kancellaryi Ziemiańskiej należy:

- a) dozór bezpośredni nad księgami i aktami hypotecznymi.
- b) dozór ogólny i pośredni nad zachowaniem aktów niehypotecznych przez rejentów przyjmowanych, skoro dla tych aktów skład urzędowy przeznaczonym będzie.

c) wciąganie aktów do ksiąg i rejestrów hypotecznych, którychby wciągania żądały strony przed nadejściem terminu dla urządzenia hypoteki każdéj nieruchomości szczególnie wyznaczyć się mianego.

d) wykonywanie zleceń Komisyyi hypotecznej, a mianowicie wciąganie postanowień Komisyyi do wykazu hypotecznego, do księgi tranzakcyi wieczystych, a to charakterem ile możności ozdobnym i koniecznie czytelnym. Co się dotyczy obowiązku wciągania, w tym względzie wyręczać się mogą osobami swoim kosztem utrzymywanymi, za których czynności sami będą odpowiedzialni.

e) pomoc w przyjmowaniu aktów pierwiastkowego zaprowadzenia hypotek.

Artykuł 8.

Rejenci przyjmować będą akta pierwiastkowego zaprowadzenia hypotek i wszelkie dobrowolne czynności, którym strony chcą, lub powinny nadać pewność daty lub powagę wiary publicznej.

Artykuł 9.

Po upłynieniu terminu szczególnego dla każdéj nieruchomości, w celu urządzenia jéj hypoteki wyznaczyć się mianego, przyjmowanie lub wciąganie aktów do téjże nieruchomości ściągających się, należeć będzie aż do czasu

ogólnej prekluzji, to jest: do 1 lipca 1820 r. do tego członka Kommissyi, Pisarza lub Rejenta, któremu powierzone zostało przyjęcie aktu pierwiastkowego zaprowadzenia.

Artykuł 10.

Wydawać będzie Pisarz wyciągi:

- a) z ksiąg i aktów hipotecznych, które się znajdowały w archiwum hipoteczném aż do dnia szczególnego, dla urządzenia hipoteki każdej nieruchomości wyznaczonego. Po upłynieniu dnia tego, wydawać będzie Pisarz wyciągi tych tylko aktów, któreby w dniu rzeczonym, nie zostały złożonemi do aktu pierwiastkowego zaprowadzenia;
- b) aktów przez Członków Kommissyi i siebie przyjętych, a ściągających się do pierwiastkowego zaprowadzenia hipotek;
- c) dokumentów które do tych aktów załączonemi zostały;
- d) postanowień Kommissyi hipotecznej i wykazów hipotecznych.

Artykuł 11.

Rejenci wydawać będą wyciągi:

- a) z aktów przez siebie przyjętych;
- b) dokumentów, które do aktów pierwiastkowego zaprowadzenia hipoteki, i do następnych aktów

hipotecznych, przez nich przyjętych, załączonemi zostały, a które w nowych księgach hipotecznych zostawać będą jako oryginały.

Artykuł 12.

Pieczenie Kommissyi hipotecznej, Pisarza i Rejentów Kancellaryi Ziemiańskiej Województwa Mazowieckiego, mieć będą herb Królestwa Polskiego i napisy: „*Kommissya Hipoteczna Województwa Mazowieckiego, N. N. Pisarz Kancellaryi Ziemiańskiej Województwa Mazowieckiego, N. N. Rejent Kancellaryi Ziemiańskiej Województwa Mazowieckiego.*”

Artykuł 13.

Członki Kommissyi i Rejenci przyjmować będą akta pierwiastkowego zaprowadzenia hipotek w pałacu Biskupa krakowskiego. Pisarz zaś Kancellaryi Ziemiańskiej pełnić będzie swe obowiązki w terazniejszym archiwum hipoteczném umieszczoném w pałacu Rządowym Krasieńskich zwanym.

Aby interessentom oszczędzić koszta zjeżdżania, może Kommissya powierzyć osobie lub osobom z grona swojego, lub z liczby Rejentów wyznaczonym, przyjmowanie aktów pierwiastkowego zaprowadzenia na miejscu, to jest: w takich miastach powiatowych, gdzieby się znajdowały osoby zdadne do przyjęcia pełnomocnictwa od osób niemogących stanąć osobiście w terminach do urządzenia hipoteki wyznaczonych.

TYTUŁ II.

O czynnościach przygotowawczych.

Artykuł 14.

Członek do Kommissyi hipotecznej przez Radę Województwa Mazowieckiego wybrany, wykona przysięgę na posiedzeniu Kommissyi i protokół w tym celu sporządzić się mianą, przesłany będzie do Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości.

Artykuł 15.

Kommissya hipoteczna wezwie Trybunał Województwa Mazowieckiego o przesłanie jej protokołu wykonanej przez Pisarza i Rejentów przysięgi, i przekona się czyli Pisarz i Rejenci stawili rękojmią w gotowiznie, lub na własnym majątku hipotecznie zapisaną.

Artykuł 16.

Kommissya hipoteczna wezwie Trybunał Województwa Mazowieckiego o przesłanie jej protokołu, odebranego archiwum hipotecznego od byłego Konserwatora i oddania go terazniejszemu Pisarzowi Kancellaryi Ziemiańskiej. Nie przestając na ogólném wyjaśnieniu co oddaném i odebraném zostało, badać będzie, czyli wszystko oddaném i odebraném zostało, czyli każde w szczególno-

ści akta, księgi i rejestra są zupełnemi. Gdy zaś rejestra nakazane artyk. 140, 141 i 142 Prawa sejmowego o hipotekach w obecnej chwili nader są ważnemi, i służą do uzupełnienia wiadomości o aktach hipotecznych, przeto na nie szczególniejszą zwrócić należy uwagę.

Artykuł 17.

Czynność w poprzedzającym artykule wymienioną, poleci Kommissya jednemu z Członków swoich, który baczyć będzie, aby akta tych nieruchomości, których hipoteka regulowaną najpierw będzie, nasamprzód należycie zebranemi i uzupełnionemi zostały.

Artykuł 18.

Urządzenie hipotek rozpocząć się ma od miasta stołecznego Warszawy; stopniami łączyć się do niego będzie urządzenie hipoteki dóbr ziemskich.

Artykuł 19.

Ponieważ podług art. 145. Prawa sejmowego o hipotekach dla każdej nieruchomości, ma być wyznaczonym dzień pewny, poprzednio ogłoszony urzędownie przez Gazety i Dzienniki Wojewódzkie, przeto Kommissya rozdzieli prace pomiędzy swoich Członków, Pisarza i Rejentów, przynajmniej na miesiąc z góry. Członki Kommissyi i Pisarz mając dla siebie przeznaczone właściwe i ważne za-

trudnienia, które się zwiększać będą w miarę przybywania aktów poddanych pod roztrząsanie Kommissyi, o tyle tylko trudnić się będą przyjmowaniem aktów pierwiastkowego zaprowadzenia hypotek, ile się to stać może bez ujemy właściwym obowiązkom.

Artykuł 20.

Członki Kommissyi, Pisarz i Rejenci mając sobie wydzielone prace, przejrzeć powinni wszystkie księgi i rejestra ściągające się do nieruchomości, których hypotekę urządzać będą, a to w tym celu:

- a) aby przetłumaczyć skróconą treść czynności hypotecznych w księgach Pruskich znajdującą się, na Polski język, o tyle, o ile czynności te przez późniejsze zmienionemi zostały;
- b) aby ułożyć podług tego samego wzoru treść czynności hypotecznych późniejszych, a przez połączenie obydwóch, utworzyć nowy wykaz hypoteczny, w skutku przepisów art. 158 często wspomnianego prawa;
- c) aby w miarę obszerności aktów ściągających się do każdej nieruchomości w szczególe ułożyć termin, dla jednych bliższe, dla drugich odleglejsze, przedpołudniowe lub popołudniowe, aby wzięte urządzenie więcej lub mniej hypotek na jeden dzień.

Artykuł 21.

Członki Kommissyi, Pisarz i Rejenci, którzyby nie posiadali języka niemieckiego, zgłoszą się do Kommissyi hypotecznej, która wyznaczy tłumacza do przełożenia treści aktów w języku niemieckim do ksiąg hypotecznych Pruskich wciągniętej, na język ojczysty.

Artykuł 22.

Członki Kommissyi, Pisarz i Rejenci przejrząwszy księgi i rejestra nieruchomości, których hypotekę mają urządzać, sporządzą rejestr który zawierać w sobie będzie co następuje:

- a) datę miesiąca;
- b) wymienienie jednej lub więcej nieruchomości, których hypotekę w jednym dniu urządzać będą;
- c) wymienienie czasu przedpołudniowego lub popołudniowego do jój urządzenia przeznaczonego;
- d) ponieważ podług art. 15 Prawa o hypotekach, majątność do jednego właściciela należąca i pod ogólném imieniem nabywana i obciążana, choćby z różnych posiadłości złożoną była, będzie miała tylko jedną księgę; ponieważ w miastach mniejsze domy mogą być połączone w jedną księgę, a każda stronica księgi zaznaczoną być poprzednio powinna liczbą wypisaną literami, przeto aby wcześniej poczynione być mogły zaznaczenia,

wyrazić należy w rejestrze, czyli do każdej nieruchomości lub do kilku nieruchomości razem biorąc, jedna tylko księga będzie potrzebna.

Artykuł 23.

Z rejestrów szczególnych, ułożonym będzie rejestr ogólny terminów. Ponieważ termina te nie będą się odbywały w tém samym miejscu, w którym się znajduje archiwum hipoteczne, a akta nieruchomości koniecznie będą potrzebniemi w dniu do urzędowania jój hypoteki wyznaczonym, gdy nadto przyjmujący akt pierwiastkowego zaprowadzenia odbierze zaznaczone karty do nowój księgi hipotecznój, gdy złożone do aktu dokumenta zostawać będą przy nim jak oryginały, mając przeto wzgląd na te wszystkie okoliczności, i chcąc z jednéj strony uniknąć zamieszania, a z drugéj strony, usyplifikować porządek, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości stanowi, aby rejestr ten ogólny zamykał w sobie następujące rubryki:

- a) rok, miesiąc, dzień;
- b) czas przedpołudniowy;
- c) czas popołudniowy;
- d) wymienienie Członka Kommissyi, Pisarza lub Rejenta;
- e) wymienienie nieruchomości, którój hypoteka ma być urządzoną;
- f) ilość liczbowanych stron, do nowój księgi które odebrał dla każdój nieruchomości Członek Kommissyi, Pisarz lub Rejent;

g) ilość ksiąg, aktów które z archiwum hipotecznego odebrał Członek Kommissyi lub Rejent urządzający hypotekę;

h) własnoręczny podpis odbierającego w miejsce kwitu;

i) ilość aneksów, które złożonemi zostały do protokołu pierwiastkowego zaprowadzenia hypoteki;

k) podpis Pisarza jako pokwitowanie z aktów i ksiąg zwróconych, i oddanego nowo utworzonego protokołu z dokumentami.

Rozumie się, iż w tych przypadkach, gdzie Pisarz sam przyjmować będzie akta pierwiastkowego zaprowadzenia hypotek, sam siebie z wziętych i zwróconych do archiwum akt kwitować nie będzie.

Artykuł 24.

Termina szczególne do urzędowania każdój nieruchomości wyznaczone, ogłosi Kommissya hipoteczna przez Gazetę Warszawską i Korrespondenta, oraz przez Dzienniki wszystkich Województw tak wcześnie, aby urządzenie pierwszój z porządku hypoteki, dopiero następowało w cztery tygodnie od dnia, w którym weszło do Gazet Warszawskich obwieszczenie. W tém obwieszczeniu wyrazi Kommissya miejsce stawienia się stron interessowanych i szczegóły w poprzedzającym artykule, pod literami a, b, c, d, i e, umieszczone, doda oraz, iż termin przedpołudniowy zamyka w sobie czas od 9 do 1 godzi-

ny, a popołudniowy od 3 do 6 godziny. W tém obwieszczeniu zapowiedzianém będzie ogólnie, których ulic miasta Warszawy, lub których powiatów Województwa Mazowieckiego hipoteka po upłynieniu terminów imiennie wyrażonych, urządzić się będzie; również iż terminu szczegółowe dla tych nieruchomości, później ogłoszonymi będą.

Artykuł 25.

Ponieważ właściciele domów miejskich nie trzymają Dziennika Wojewódzkiego, a zatem nie mogą mieć takiej wiadomości o terminach, jak właściciele dóbr ziemskich, z których każdemu Dziennik Wojewódzki do domu przesyłany bywa, przeto Kommissya hipoteczna wezwie Policją miejscową, ażeby każdego właściciela uwiadomiła o terminie do urządzenia hipoteki jego domu wyznaczonym.

Artykuł 26.

Kommissya ogłaszając terminy szczególne, wezwie wszystkich interessentów, aby się stawili, to jest:

1. właściciela nieruchomości,

Na przypadek niestawienia się, wyrazi Kommissya skutki, na jakie właściciel niestawający naraża się (czytaj art. 148, 150 Prawa sejmowego);

2. tych, którzy sądzą mieć równe lub lepsze prawo do własności;

3, tych, którzy mają jaką sumę, lub prawo rzeczowe (hipoteczne) ściągające się do gruntu;

4, tych, którzy mają jakie prawo rzeczowe (hipoteczne) ściągające się do summy lub praw hipotecznych.

Skutki niestawienia się interessentów pod liczbami 2, 3 i 4 objętych w terminie szczególnym, o których mówi art. 156 Prawa sejmowego, skutki niestawienia się przed upłynieniem terminu ogólnego, o których mówi artykuł 154 Prawa sejmowego powinny być w obwieszczeniu wyrażone.

Nadto, Kommissya dołączy następujące uwiadomienie:

1, jeżeli prawo zgłaszającego się, zapisaném jest do księgi hipotecznej pod powagą prawa Pruskiego wprowadzonej, nikomu nie będzie wolno wznawiać takich roszczeń, względem których już nastąpiła prekluzya; ani takich czynić pretensyj lub zarzutów, które podług przepisów prawa Pruskiego nie mogą być dopuszczone (art. 152);

2, zgłaszającym się służy takie pierwszeństwo, jakie zawarowane jest prawami téj epoki, z której pochodzi ich należność, lub późniejszej, gdy w niej inną przybrała postać (art. 155);

3, iż każdy bądź właściciel, bądź z interessowanych, pod liczbami 2, 3, 4, objętych stanąć powinien osobiście, bądź przez pełnomocnika do téj czynności szczególnie i urzędownie umocowanego. (157);

4, iż plenipotencyą od osób nieobecnych przyjąć mo-

gą (tu wspomnieć Mecenasów, Adwokatów, Patronów; wyrazić oraz z którymi można korespondować po Niemiecku);

- 5, iż każdy powinien sobie obrać zamieszkanie w kraju (151.) Wolno jest odmienić obrane zamieszkanie, z obowiązkiem wybrania i wskazania, innego w kraju.

Wszelkie wręczenia ściągające się do Praw i obowiązków do księgi hipotecznej wniesionych, dziać się będą w témże obraném zamieszkanu (art. 27).

- 6, iż każdy zgłaszający się powinien złożyć dokumenta, na których opiera się jego prawo. Na tych dokumentach położone będą oznaki, przez osoby składające je, i przez Urzędnika przyjmującego. Akta złożone do zbioru dokumentów, zostawać będą w księdze hipotecznej, jako oryginały.

Ekstrakty z ksiąg hipotecznych uważane będą tylko, jako kopje wierzytelne, których przedawać, przelewać, obciążać nie wolno, lecz nabycie jakiegobądź rodzaju, którego celem jest, aby uzyskać prawo rzeczowe, powinno być jawném przez wpisanie tytułu do ksiąg hipotecznych (art. 16, 24, 157. P. S.);

- 7, iż wykazy hipoteczne dopiero wydawanemi być mogą, po upłynieniu ogólnego terminu prekluzyjnego.

Artykuł 27.

Kommissya hipoteczna wezwie Policją miejscową, o przesłanie jój wykazu teraz istniejących w Warszawie i na Pradze possessyj, które są własnością prywatnych i podług art. 146 Prawa sejmowego, hipotekę mieć mogą.

Kommissya porówna takowy wykaz z aktami Pruskimi dla przekonania się, jakie possessye ubyły, jakie przybyły.

Artykuł 28.

Taż Kommissya hipoteczna wezwie Kommissyą Województwa Mazowieckiego o przesłanie jój wykazu dóbr ziemskich podobnej istoty, dla porównania go z aktami Pruskimi.

Artykuł 29.

Kommissya zatrudni się zamawianiem do ksiąg hipotecznych papieru jednej wielkości i dobroci, i starać się będzie, aby go dostarczyły papiernie krajowe, jeżeli ważne przeciw temu walczyć nie będą przeszkody.

Artykuł 30.

Ponieważ przed upłynieniem terminu szczególnego, dla każdej nieruchomości wyznaczyć się mianego, nie można przewidzieć z wielu arkuszy składać się ma księga,

przeto dla każdej nieruchomości, Urzędnik przyjmujący akt, będzie miał sobie udzielone arkusze, oznaczone sposobem przepisany w art. 15 Prawa sejmowego, przez Prezesa Kommissyi lub Członka upoważnienie od Prezesa mającego.

Odłożonóm zatem będzie:

- a) zaznaczenie początkowych kart do wykazu hipotecznego, które będą drukowanemi i oddzielnie oznaczonemi;
- b) przeznaczenie liczby arkuszy, z których ma się cała księga transakcyi wieczystych składać i zaświadczenie przy końcu umieścić miane, z wielu stronie się składa;
- c) opracowanie razem tak wykazu hipotecznego, jako też księgi transakcyi wieczystych, i wcielenie do niej zbioru dokumentów.

TYTUŁ III.

O postępowaniu w czynnościach niehypotecznych.

Artykuł 31.

Rejenci przyjmując akta niehypoteczne, stosować się będą do przepisów jakie służą dzisiejszym Notaryuszom. W organizacyi Notaryatu, ta jedna tylko stanowi się odmiana: iż akta przez Rejentów przyjęte, uważanemi są jako własność publiczna, i zachowane będą w archiwum publiczném. Odmiana dopiero rzeczona, pociąga za sobą następujące przepisy:

ODDZIAŁ I.

O aktach niehypotecznych przyjętych przez Notaryuszów do dnia 1 lipca 1819 roku.

Artykuł 32.

Kommissya hipoteczna, wezwie Notaryuszów: *Górskiego, Zwolińskiego i Wilskiego*, tudzież *Czempinśkiego* i jego zastępcę *Kowalewskiego*, którzy pełniąc obowiązki Notaryuszów nie zostali wybranemi na Rejentów, aby akta swe jednemu z terażniejszych Rejentów oddali.

Gdy zaś podług terażniejszych przepisów, użytek z aktów do nich należy, przeto wolno im jest wybrać Re-

jenta, któremu akta swoje powierzyć zechcą, i ugodzić się z nim o odstępnę.

Artykuł 33.

Taź Kommissya wezwie nowo wybranych Rejentów, którzy dawniej pełnili obowiązki Notaryuszów w mieście stołeczném Warszawie na cały kraj lub na Województwo Mazowieckie, aby podali dokładną specyfikacyą akt notaryalnych, przez nich przyjętych, lub z odstąpienia od innych Notaryuszów u siebie mianych, i oświadczy im, iż obowiązani będą złożyć takowe akta do archiwum publicznego, jak tylko stałe miejsce na skład takowych aktów przeznaczoném będzie.

Artykuł 34.

Specyfikacyi téj stronie oznaczonemi będą przez Członka Kommissyi hipotecznój, którego Prezes wyznaczy, i przy końcu domieszczonym będzie podpis Rejenta i Członka Kommissyi.

Artykuł 35.

Z aktów tych będzie miał prawo wydawać wypisy Rejent, który je sam, będąc Notaryuszem, przyjmował, lub który ma sobie od innego Notaryusza odstąpione. Gdy zaś urzędowanie tego Rejenta z jakiegobądź przyczyny ustanie, akta po nim pozostałe, uważanemi będą jak

własność publiczna, zarówno z aktami po 1 lipca 1819 r. przyjętemi.

ODDZIAŁ II.

O aktach niehypotecznych po dniu 1 lipca 1819 roku przyjętych.

Artykuł 36.

Po śmierci, uwolnieniu od urzędu, lub złożeniu z urzędu Rejenta, następca jego nabywa prawo do wydawania z aktów wypisów i kopii. Obowiązany tylko będzie poprzednikom, lub jego sukcesorom wypisy gotowe, przez strony nie odebrane, tudzież repozytorya wynadgrozić.

Artykuł 37.

Każdy Rejent obowiązany będzie dla aktów niehypotecznych, utrzymywać rejestr oprawny, zaznaczony liczbami wypisanemi literami u góry na każdój karcie, i zawierający przy końcu wyrażenie, z wielu kart się składa.

Zaznaczeniem kart zatrudni się Prezes Kommissyi lub wyznaczony przez niego członek z grona tejże Kommissyi. W takowy rejestr powinna być porządkiem liczb biegnących, treść każdego aktu przez Rejenta przyjętego i data, zapisaną i przez Rejenta i strony podpisaną.

Artykuł 38.

Przy końcu rejestru winien Rejent ułożyć, albo raczej ciągle utrzymywać wykaz alfabetyczny, czyli imiennik zeznawających, dla łatwości wyszukiwania aktów pojedynczych, z odsyłaniem do liczby ciągłej chronologicznego rejestru.

Artykuł 39.

Na czele każdego aktu po zapisaniu go w rejestr chronologiczny, winien Rejent położyć liczbę tę samą, pod którą zapisany jest tenże akt w rejestrze, i tym samym porządkiem akta układać.

Artykuł 40.

Rejent powinien najpóźniej w tygodni dwa, po przyjęciu aktu, złożyć go do składu publicznego, gdy stałe miejsce na ten skład przeznaczonem będzie.

TYTUŁ IV.

Postępowanie w przyjmowaniu aktów hipotecznych.

Artykuł 41.

Chcąc mieć wyobrażenie o duchu i dążności nowego prawa hipotecznego, potrzeba pierwój poznać zasady dotąd istnącego Kodeksu cywilnego.

Podług prawideł dotąd istnących, akt urzędowy na tém się najwięcej zasadza, aby się przekonać o tożsamości osób czyniących, o ich zdolności czynienia tak co do wieku, jakoteż co do stanu zdrowia, a wreszcie jest tylko zapewnieniem, że strony, tak jak napisano, a nie inaczej, dobrowolnie się umówiły.

Hypoteka kodeksowa jest tylko zbiorem niedokładnym wiadomości, ściągającym się do stanu hipotecznego majątków nieruchomych.

Nikt zatem wyczytać nie może z ksiąg hipotecznych nieomylną wiadomość, kto jest w obecnej chwili właścicielem majątku nieruchomego, jakimi hipotekami obciążony jest tenże majątek, i czy akta do hipoteki wciągnięte, są istotnie legalnemi. Nie masz w obydwóch względach żadnej rękojmi urzędowej. Prawo nie opiekuje się losem czyniących, lecz chce mieć, aby każdy podług własnej roztropności działał, która jeżeli go omyli, w ten czas tylko samemu sobie winę przypisze.

Kupno nawet dóbr na publicznej licytacji nie jest obwarowane większym bezpieczeństwem. Kupujący nie nabywa innych praw nad te, które służyły poprzednikowi jego. Jeżeli zatem prawo poprzednika było mylnem, prawo nabywcy na publicznej licytacji również będzie mylnem. W tej samej niepewności znajdują się wierzyciele hipotekowani, których hipoteka upadnie, skoro upadnie dziedzictwo ich dłużnika. Pewność ta nabywcy i wierzycieli ustala się dopiero z upłynieniem czasu preskrypcyi.

Artykuł 42.

Wyższemi i rozciąglejszemi są cele nowego prawa hipotecznego, które polega na trzech głównych zasadach.

- 1, aby każdy przeglądający księgę hipoteczną mógł z niej w każdej chwili wyczytać pewną i nieomylną wiadomość, kto jest właścicielem majątku nieruchomego, i jakimi wierzytelnościami jest obciążony tenże majątek;
- 2, aby wszelkie wpisy do księgi hipotecznej wniesione, były oraz legalnemi, i zasługiwały na wiarę publiczną w ten sposób, iż spory, któreby mogły wyniknąć między czyniącemi, bądź o własność dóbr, bądź o należność długu, nie mogły mieć żadnego wpływu na prawa tych, którzy zawierali z niemi znowu umowy, spuszczać się na wiarę księgi hipotecznej, w której nie było wzmianki o tych sporach;

- 3, aby pewność nabycia majątku nieruchomego i pewność pożyczek nie była zawieszoną, aż do upłynienia preskrypcyi, aby z chwilą ukończenia interesu, połączonem było bezpieczeństwo nabytego prawa.

Artykuł 43.

Początkowym środkiem dla zaprowadzenia takiego stanu hipotecznego, jest publiczne wywołanie wszelkich interesentów, i prekluzya niezgłaszających się.

Artykuł 44.

Aby uzyskane przez prekluzyą początkowe bezpieczeństwo, nigdy przerwaniem nie było, oddane są wszelkie następne czynności hipoteczne pod zatwierdzenie i dozór odpowiedzialnych Magistratur Sądowych.

Artykuł 45.

Nie jest to bynajmniej ogólnej prekluzyi a następnie zatwierdzeń Sądowych celem, aby osłabiać moc i rozciągłość osobistych obowiązków, gdyż te są i zostaną się nie-tykalnemi; ale, aby tylko zawarować bezpieczeństwo dla nabywających dobra, dla umieszczających kapitały na majątku nieruchomym, lub zyskujących inne jakie prawa hipote-

czne, których sama tylko osnowa księgi hipotecznie obowiązuje.

Artykuł 46.

Te są ogólne zasady nowego prawa hipotecznego, a osnowa prawa samego, jest ich szczegółowym rozwinięciem i związaniem z przepisami kodeksu.

Artykuł 47.

Każdy akt hipoteczny powinien w sobie zawierać, nie tylko wszystko co jest potrzebnym w zawieraniu aktów osobistych, ale nadto jeszcze, co jest potrzebnym w zawieraniu aktów hipotecznych. Ponieważ teraz dopiero jest mowa o zawieraniu aktów pierwiastkowego zaprowadzenia hipotek, oraz aktów biegnących, póki pierwiastkowe zaprowadzenie ukończonem nie będzie, przeto niniejsza instrukcja, do tych tylko aktów ściągać się będzie.

Artykuł 48.

Każdy urzędnik poświęcający się czynnościom hipotecznym, powinien być doskonale oswojony z przepisami nowego prawa hipotecznego. Instrukcja przeto niniejsza tylko zawierać w sobie będzie skazówkę do jednności postępowania w czynnościach pierwiastkowego zaprowadzenia, i biegnących hipotecznych; zawierać

w sobie oraz będzie napomknięcie przepisów prawa, gdzie tego okaże się potrzeba, dla związku i zrozumiałości.

ODDZIAŁ I.

Postępowanie w przyjmowaniu aktów pierwiastkowego zaprowadzenia hipoteki.

Artykuł 49.

W terminie szczególnym do urządzenia hipoteki nieruchomości wyznaczonym, urzędnik przyjmujący akt, powinien nasamprzód zająć się wyjaśnieniem stanu własności. W tym celu przyjmuje oświadczenie właściciela, dokumenta przez niego składane przejrzy i zaznaczy wraz składającym je.

Artykuł 50.

W protokóle wyszczególniona będzie wartość dóbr, jaka się okazuje z dokumentów, lecz za nią nie ręczy urząd, ręczy tylko za historyczną prawdę, iż się w dokumentach znajduje.

Artykuł 51.

Przyjmuje oświadczenie interessowanych, sądzących mieć równe, lub lepsze prawo do własności, i również

dokumenta przez nich składane przejrzę i wspólnie z niemi zaznaczą.

Artykuł 52.

Przystąpi dalej urzędnik przyjmujący akt, do wyjaśnienia stanu obciążenia, jakiemu ulega majątek nieruchomości.

Artykuł 53.

Gdyby wierzyciel hipoteczny nie stanął, nie idzie stąd, iż tym samym jego dług umorzony został. Wszakże dłużnik nie przestaje być odpowiedzialnym z całego swojego majątku ruchomego i nieruchomego za każdą wierzytelność, do której, prócz obowiązku hipotecznego, łączył się obowiązek osobisty, tak długo, póki ten obowiązek umorzonym nie został, gdyż prekluzya służy tym tylko, którzyby nie wiedząc o długu, i spuszczać się na wiarę ksiąg hipotecznych, kupili od właściciela nieruchomości, lub na nią pieniądze pożyczili, z których szkodą nie może wierzyciel niezgłaszający się, poszukiwać satysfakcyi z gruntu.

W takim tedy stanie rzeczy, wezwie urzędnik właściciela, aby sam podał, jakiemu obciążeniu podlega jego majątek. Gdy jednak zdarzyć się mogą przypadki, iż wierzytelność umorzona została, chociaż jeszcze umorzenie do ksiąg zanotowanem nie zostało, przeto urzędnik przyjmujący akt, zostawić powinien podanie wierzytelności

niezgłaszających się wierzycieli, całkiem sumieniowi właściciela, i niepodanych przez niego długów do nowęj księgi nie wciągnie, zwłaszcza iż dłużnik, jak się wyżej rzekło, nie przestaje być osobiście odpowiedzialnym i wierzyciel istotnie niezaspokojony, sam sobie przypisać winien skutki niezgłoszenia się.

Artykuł 54.

Zapisując pierwsze z porządku obciążenie, zapisze oraz oświadczenie, zgłaszającego się wierzyciela, dokumenta przez niego składane przejrzę, i z nim wspólnie zaznaczą. Jeżeliby się wierzyciel nie zgłosił, wierzytelność w dawnych księgach hipotecznych zapisana i jeszcze niewymazana, wciągniętą będzie na mocy przyznania właściciela do nowęj księgi. I tak kolejno postąpić należy z dalszemi długami. Przekona się, czyli względem porządku zapisanych długów, jak jedne po drugich następują, jest zgoda między wierzycielami.

Artykuł 55.

Wyświeciwszy cały stan obciążenia majątku nieruchomego, przystąpi do wykrycia stanu obciążenia (suboneracyi) jakiemu ulegać mogą prawa hipotekowane, i postąpi sobie w tym względzie, jak wyżej przepisano.

Artykuł 56.

Jeżeli między stawającymi zajdzie spór o jakie prawo, lub o pierwszeństwo, urzędnik uczyni w protokóle o nim wzmiankę, zawsze zwracając uwagę opponenta, któryby rościł jakie prawo, już przez prekluzją, za Rząd pruskiego umorzone, iż wskrzeszenie tego prawa, bezskuteczném będzie.

Artykuł 57.

Po nkończeniu téj czynności, przedstawi urzędnik przyjmujący akt, stronom stawającym, przetłómaczoną z księgi pruskiej treść aktów dawnych hipotecznych, przez późniejsze niezmienionych i ułoży przez siebie treść nowych aktów, jeżeli jakie zaszły, które to połączone treści, stanowić będą nowy wykaz hipoteczny. Układając ten wykaz hipoteczny, nie będzie układał żadnych rubryk, lecz wyrazi tylko same treści aktu w następującym porządku:

- a) treść aktu stanowiącego prawo własności;
- b) ścieśnienie téjże własności, ciężary wieczyste i służebności;
- c) długi.

O *suboneracjach* przy każdym szczególnym długi wspomnieć należy. — Kommissya hipoteczna rozkaże treść przez urzędnika ułożoną, przez stawających przyjętą i przez siebie zatwierdzoną, wciągnąć do wykazu hypo-

tecznego, który ma być uporządkowanym podług wzoru później przepisac się mianego.

Artykuł 58.

Kommissya hipoteczna za wysłuchaniem zdania Rejentów, ułoży aryngę do aktów pierwiastkowego zaprowadzenia hipotek, nie w tym celu, aby mogła być użytą w każdym przypadku, ale w tym celu, aby w przypadkach powszechniejszych, utworzyć jedność porządku, stylu, wysłowienia się i przez aryngę naprowadzić uwagę urzędnika przyjmującego akt na okoliczności, któreby mogły wysunąć się z jego pamięci.

Rozumie się, iż ta arynga nie może być uważana jako forma obowiązująca, ale tylko jako pomoc i rada pożyteczna.

Artykuł 59.

Urzędnik przyjmujący akt pierwiastkowego zaprowadzenia hipotek, powinien przeglądać dokumenta przez stawających składane w tym celu, aby się przekonał, czyli istotnie zgadzają się z twierdzeniem stron. I tak, naprzykład stawający opowiada: iż stał się właścicielem majątku na mocy dyspozycyi testamentowej, a zatem osnowa testamentu zgadzać się powinna z jego twierdzeniem, iż jemu samemu, majątek nieruchomy, o którym mowa, zapisanym został. Gdyby ten majątek nie jemu

samemu, lecz wspólnie z innymi, zapisany został, jużby się osnowa dokumentu nie zgadzała z jego twierdzeniem, i stawający musiałby udowodnić, w jakim sposobie stał się właścicielem innych sched. Za dalekoby jednak urzędnik przyjmujący akt, przechodził obręb swoich obowiązków, gdyby bez zgłoszenia się interessentów, prawo zgłaszającego się wątpliwości jakiej poddawał, na którą sama osnowa dowodów, go nie naprowadza. I tak, gdy stawający udowodnia, iż jest successorem *ab intestato* zmarłego właściciela majątku nieruchomego, nie można już dalej od niego żądać dowodu, że jest jedynym lub najbliższym successorem, gdyż właśnie dla tego wszyscy interessenci wywołani zostali, przez prawo, aby się z swojemi prawami popisywali, pod utratą prawa do gruntu, i zamienienia jego w prawo osobiste.

ODDZIAŁ II.

Postępowanie w przyjmowaniu aktów hipotecznych, bieżących w czasie pierwiastkowego zaprowadzenia hipotek.

Artykuł 60.

Jak na wywołaniu wszystkich interessentów i prekluzji niestawających, opartym jest pierwiastkowy stan pewności nowego systematu hipotecznego, tak utrzymanie tego stanu nadal względem aktów następnych opartym jest na ścisłym roztrząsaniu i zatwierdzaniu aktów.

Jakby więc Urzędnik w pierwszym razie nad obręb swych czynności postąpił, gdyby krytycznie rozbierał każdy akt, tak przeciwnie w drugim razie Urzędnik uchybiłby swoim obowiązkom, gdyby przyjmując akt, nie wchodził w rozbiór i krytykę tych wszystkich okoliczności, na które Magistratura hipoteczna zatwierdzająca akt, baczyć powinna, aby mu nadać znamię wiary publicznej, ale i w tym względzie wystrzegać się należy pedantycznej subtylizacji i niepotrzebnych utrudnień, które tamują bieg interessu.

Artykuł 61.

Prawo hipoteczne przepisuje w art. 20 iż Zwierchność hipoteczna roztrząsająca akt w celu jego zatwierdzenia, uważać powinna:

- a) czyli czynność nie sprzeciwia się prawom trzeciego wiadomym z ksiąg hipotecznych;
- b) czyli ułożona treść aktu, mająca być wciągnięta do wykazu hipotecznego, nie obejmuje w sobie więcej nad osnowę umowy lub dokumentu;
- c) czyli czynność sprawić może zamierzony przez strony skutek;
- d) czyli nie uchybiono przepisom, na których polega ważność czynu;
- e) czyli nie uchybiono przepisom, na których polega istota hipoteki.

Na te wszystkie okoliczności uważać powinni Rejenci przyjmujący akt, aby Magistratura hipoteczna znalazła ich

dzieło do téj dojrzałości doprowadzoném, aby bez potrzeby dalszych wyjaśnień, mogła wyrzec swe zdanie, względem zatwierdzenia, lub niezatwierdzenia aktu. Każdą z tych pięciu okoliczności oddzielnie rozebrać należy.

Artykuł 62.

P i e r w s z a.

Strona lub strony żądające przyjęcia aktu hipotecznego po 1 lipca r. b. mogą się zgłosić do Rejenta podług wyboru swego, jeżeli termin szczególny do urządzenia hipoteki nieruchomości w mowie będącej, wyznaczony lub wyznaczony się mający nie upłynął, inaczej bowiem obowiązane są zgłosić się do Członka Kommissyi, Pisarza lub Rejenta, który przyjmował akt pierwiastkowego zaprowadzenia hipoteki.

Każdy z przyjmujących akt, dla takowych stron, powinien je oświecić o stanie hipotecznym, ile ten mu wiadomym być może, przed upłynieniem terminu prekluzyjnego, i w pierwszym razie oświadczyć im, że się mają z aktem swym nowym zgłosić w terminie, który wyznaczonym będzie dla urządzenia hipoteki nieruchomości, aby był wciągniętym do nowych ksiąg, że teraz tylko tymczasowo żądać mogą wpisu do ksiąg hipotecznych; w drugim zaś razie wpisze Urzędnik, tenże akt już w nowe księgi, a strony niepotrzebują już więcej stawać, chyba gdyby przed upłynieniem ogólnego terminu prekluzyi,

zgłosił się nowy, dotąd niewpisany interessent i wszystkich, na których prawa jego prawo ma wpływ, wezwał do stawienia się.

Gdyby tedy Rejent uznał, iż umowa stron sprzeciwia się prawom trzeciego z hipoteki wiadomym, naprzykład gdyby kto przedawał dobra, których bez konsensu przedawać nie wolno, powinien ostrzedz strony, iż Magistratura hipoteczna takowej czynności nie zatwierdzi, dopóki konsens złożonym nie będzie.

Artykuł 63.

D r u g a.

W księgach hipotecznych Pruskich znajdują Rejenci wzory do ułożenia treści aktów, jaka ma być wciągnięta do wykazu hipotecznego. Ta zaś więcej w sobie opiewać nie może, jak opiewa sam dokument. — I tak, nie może być w niej mowy o złocie, o 5 od sta procentu, gdyby dokument zawierał w sobie srebrną monetę, albo trzy tylko od sta prowizyi.

Artykuł 64.

T r z e c i a.

Gdyby kto chciał pomiędzy włościan rozdać dobra swe nieruchome, z obowiązkiem poddaństwa, gdyby kto chciał utworzyć *majoraty*, *fideikomisa*: Rejent powinien zwró-

cić uwagę czyniących, iż czynność ich nie może osiągnąć zamierzonego skutku, bo poddaństwo jest zniesionem, *majoraty, fideikomissa* zakazane prawem.

Artykuł 65.

C z w a r t a.

Ważność różnych czynności, polega na zachowaniu przepisów i form pod nieważnością zaleconych, gdy tedy Rejent ma przyjmować akt, powinien sobie odświeżyć pamięć przepisów prawa, które się ściągają do aktu przez niego przyjąć się mianego, i sam je zachować, a gdyby strony do nich stosować się nie chciały, je ostrzedz, iż akta zawierają się pod powagą urzędową, iż idą pod zatwierdzenie, a zatem zamiar ich żadnego przynieść nie może skutku, a zwłaszcza takiego, aby mógł być kto trzeci przez nie zawiedzionym.

Artykuł 66.

P i ą t a.

Gdyby kto zapisał komu hypotekę na wszystkich dobrach, niewymieniając żadnej nieruchomości w szczególe, albo gdyby ustanowił hypotekę na dobrach szczególnych których jeszcze nie ma, których się dopiero spodziewa, czynność podobna sprzeciwiałaby się przepisom prawa, na których polega istota hypotek. Magistratura hypotec-

zna, nie mogłaby takiego aktu zatwierdzić, a zatem i Rejent powinien strony, któreby taki akt chciały przed nim zawierać, ostrzedz, iż uzyskać nie może zatwierdzenia Sądowego.

Artykuł 67.

Nie rozciąga się tak dalece władza Rejenta, aby w przypadkach wyżej przytoczonych, mógł odmówić przyjęcia aktu, ale tylko do niego należy ostrzedz i reflektować strony, gdyż w przypadku, gdyby jego zdanie było mylnem, mógłby wystawić strony na niepowetowane straty. Zaś do Magistratury hypotecznej należy odmówić zatwierdzenia; zatwierdzić akt przyjęty, lub zawiesić zatwierdzenie, aż do złożenia dodatkowych objaśnień, uzupełnień i t. d. A jeszcze od rezolucyi Magistratury hypotecznej, wolne jest odwołanie do wyższej Instancji.

Artykuł 68.

Właśnie ta okoliczność, iż wszystkie akta hypoteczne, poddane są pod roztrząszenie Magistratury hypotecznej, sprawić to musi, iż każdy się wystrzegać będzie zawierania takich czynności, o których pewien jest, że nie mogą uzyskać zatwierdzenia, a które dotąd częstokroć posłużyć mogły do uwiedzenia trzecich osób. Że urzędnicy przyjmujący akt, większą zachowują uwagę na przepisy prawa, a gdy się pomimo tego zdarzy niekiedy akt,

niemogący być zatwierdzonym, iż skutki z niego wypły-
nąć mogące, zniszczą się w samym swym zarodzie; gdy
przeciwnie w innym rzeczy porządku, akta urzędowe
przez czas długi zawodzić mogły ufność publiczną, która
zwykle nie rozróżniała powagi urzędowości co do histo-
rycznej prawdy, od powagi urzędowości, co do legalno-
ści i niewzruszalności zawartej w nich umowy. Bacząc
przeto Rejenci na tę nową dążność urzędowania, zgodną
z obyczajami krajowemi, starać się będą ją utrzymać
w całej swjej czystości i ugruntować zaufanie do aktów
urzędowych.

TYTUŁ V.

*O postępowaniu Kommissyi hipotecznej w tém, co
się dotyczy roztrząsania aktów, w celu ich za-
twierdzenia lub odmówienia zatwierdzeń.*

Artykuł 69.

Kommissya hipoteczna roztrząsając akta pod jej za-
twierdzenie przyniesione, powinna rozróżnić akta z cze-
rech epok:

- a) akta pochodzące z czasu, kiedy prawo pruskie
obowiązywało, i przez sądy pruskie lub narodowe
już zatwierdzone.
- b) akta pochodzące z téjże epoki, jeszcze niezat-
wierdzone;
- c) akta od zaprowadzenia Kodeksu cywilnego po-
chodzące, do dnia 1 lipca 1819 roku.
- d) akta biegnące w czasie zaprowadzenia hipotek
pierwiastkowego, od 1 lipca 1819 do 1 lipca
1820 roku.

Artykuł 70.

Gdy Kommissya Rządowa Sprawiedliwości postano-
wiła bliżej przypatrzeć się aktom pierwiastkowego za-

prowadzenia i zbierać jeszcze z tego doświadczenia materiały do Instrukcyi dla Kommissyi hipotecznej, w tém co się dotyczy roztrząsania i zatwierdzania aktów pierwiastkowego zaprowadzenia aktów biegnących, i ułożenia formy wykazu hipotecznego, przeto nateraz Kommissya hipoteczna zatrudni się tylko przygotowawczemi czynnościami i przyjmowaniem aktów pierwiastkowego zaprowadzenia, nim odbierze w czasie swym zapowiedzianą dopiero instrukcyą.

TYTUŁ VI.

O wewnętrzném urządzeniu, o postrzeżeniach ściągających się tak do poprawy niniejszej Instrukcyi, jako też do stałej organizacyi Magistratur hipotecznych i postępowania w rzeczach hipotecznych, tudzież w czynnościach osobistych.

Artykuł 71.

Kommissya hipoteczna ułoży dla siebie wewnętrzną organizacyą w tém co się dotyczy porządku nieobjętego niniejszą Instrukcyą.

Artykuł 72.

Kommissya hipoteczna uznawszy potrzebę odmiany niniejszej Instrukcyi, lub jęj uzupełnienia, przedstawi ją Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości.

Artykuł 73.

Kommissya hipoteczna zbierać będzie w czasie swego urzędowania postrzeżenia nad teraz jeszcze istniejącą i nie wiele przez prawo sejmowe zmienioną organizacyą Notaryatu, która dla swojego związku i ścisłej prawie jedności składać będzie część organizacyi Magi-

stratur hipotecznych i postępowania w rzeczach hipotecznych i rozważy co by w niej zmianie i poprawie ulegać powinno.

Przypomnę na uwagę, czyliby Rejenci akta nawet osobiste nie mogli przyjmować w miejscu Rządowym, jak dawniej *Suscepta* pełniła obowiązki swe w miejscu Rządowym, taką między sobą układając kolęj, iżby w każdej chwili dnia, zawsze gotowy był w miejscu Rządowym Rejent do przyjmowania aktów.

Artykuł 74.

Taż Kommissya zbierać będzie spostrzeżenia do organizacyi Magistratur hipotecznych i postępowania w rzeczach hipotecznych na czas następny gdy ustanie urzędowanie Kommissyi wydać się mianego.

Artykuł 75.

W dopełnieniu przepisów zawartych w poprzedzających trzech artykułach, Kommissya zasięgnie zdania Rejentów i wezwie ich do wspólnej narady na swe posiedzenia.

T Y T U Ł VII.

O czynnościach hipotecznych i niehipotecznych po Województwach, do których później w kolei prawem przepisanej, nowe urządzenie hipotek, zaprowadzonym będzie, oraz o czynnościach hipotecznych i niehipotecznych w powiatach Województwa Mazowieckiego zawieranych.

Artykuł 76.

Wszelkie czynności hipoteczne i niehipoteczne po Województwach, do których później w kolei prawem przepisanej, nowe urządzenie hipotek zaprowadzonym będzie, oraz podobne czynności niehipoteczne po powiatach Województwa Mazowieckiego, tudzież hipoteczne względem hipotek miejskich i wiejskich, do których nie stosuje się nowe prawo hipoteczne, odbywane będą w sposobie dotychczasowym bez najmniejszej odmiany.

Artykuł 77.

Notaryusze dawniej na całe Księstwo Warszawskie, teraz na całe Królestwo pełniący obowiązki, sprawować je i nadal będą w takim samym znaczeniu, wyjąwszy Kancellaryą Województwa Mazowieckiego, w której pracować będą jako wybrani przez Radę Województwa Mazowieckiego Rejenci.

OGÓLNY PRZEPIS.

Artykuł 78.

Powyzsza Instrukcja zawiera w sobie wyjasnienie zasad, tak nowego prawa, jako tez zasad dotad istniejacego prawa hipotecznego, ktore to wyjasnienie czepaniem jest z pobudek do prawa przez Rade Stanu obydwom Izdom sejmowym przedstawionych, a ktore to wyjasnienie, uwazac nalezy jako rade i pomoc dla urzednikow, ktorym powierzone jest pierwiastkowe zaprowadzenie hypotek, w niczem nienaruszajac niepodleglego w zastosowaniu prawa do przypadkow zdania Magistratur sadowych.

N° 7,408.

20 czerwca 1819 roku.

TYTUŁ VIII.

O księgach hipotecznych w ogólności.

Artykuł 79.

Dobra nieruchome, które są własnością prywatnych, i obciążeniu podlegają, mieć będą księgi hipoteczne, to jest: każda nieruchomość większa będzie miała dla siebie oddzielną księgę, a mniejsze nieruchomości razem połączone, będą miały dla siebie oddzielną księgę stosownie do obmowy art. 15 Prawa sejmowego o hypotekach, szczegółowe przepisy w tém względzie zawierającego.

Artykuł 80.

Każda księga hipieczna składać się będzie z trzech części:

- a) z księgi umów wieczystych;
- b) z zbioru dokumentów do księgi wieczystej składowanych;
- c) z wykazu hipotecznego.

Artykuł 81.

Księga umów wieczystych przeznaczoną jest:

- a) do zapisania aktu pierwiastkowego zaprowadze-

nia hipoteki i tranzakcyi hipotecznych w Kancellaryi właściwej dobrom zawieranych;

- b) do zapisania wniosku i oświadczenia stron żądających wpisu z powodu tranzakcyi w Kancellaryi niewłaściwej dobrom, bądź za granicą zawartych, albo żądających wpisu z powodu zapadłego wyroku lub innych tytułów.

Artykuł 82.

Zbiór dokumentów zawierać w sobie będzie dokumenta składane do księgi wieczystej:

- a) przy akcie pierwiastkowego zaprowadzenia hipotek;
- b) przy tranzakcyach w Kancellaryi właściwej dobrom zawieranych;
- c) przy wniosku i oświadczeniach w księdze wieczystej czynionych, przez strony żądające wpisu z powodu tranzakcyi w Kancellaryi niewłaściwej dobrom, bądź za granicą zawartych, lub z powodu wyroku, lub innych tytułów.

Artykuł 83.

Wykaz hipoteczny zawierać w sobie będzie skróconą treść praw i obowiązków hipotecznych, których obszerniejsza osnowa umieszczoną jest w księdze wieczystej i w zbiorze dokumentów.

Artykuł 84.

Wszystkie trzy części księgi hipotecznej składając jedną całość mają być razem oprawione w jedną księgę, z którą łączyć się będzie teka dla zachowania dokumentów jako składających część trzecią księgi. Oprawa tych ksiąg podług wzoru przez Kommissyą Rządową Sprawiedliwości zatwierdzonego, ma być puszczoną przez licytacją, i kontrakt o nie ma być zawartym z najmniej żądającym licytantem.

Artykuł 85.

Wykaz hipoteczny i księga wieczysta, tyle w sobie zawierać będzie papieru, ile Kommissya hipoteczna w miarę ważności jej i wymiarkowanych zmian jakie w stanie hipotecznym zająć mogą potrzebnym być uzna. Kommissya użyje papieru mocnego do swego przeznaczenia stosownego i już zakontraktowanego, na tymże papierze wydrukowanym będzie szema do wykazu hipotecznego. Wielkość teki stosować się będzie do wielkości majątku nieruchomego i wymiarkowanych zmian jakie w stanie hipotecznym zająć mogą.

Artykuł 86.

Do tych ksiąg utrzymywać będzie Pisarz dokładne *Repertorium* dobrze oprawne, podług wzoru jaki Kommissya hipoteczna oznaczy, sporządzone. Stronice *Reper-*

toriów mają być zaznaczone przez Prezesa lub przez osobę, której Prezes tę czynność powierzy. Każdy Obwód, lub Obwody dwa mogą mieć jedno *Repertorium*, w którym będą oddziały podług Powiatów. Takież *Repertorium* utrzymywane być powinno i do ksiąg wieczystych miejskich. Kommissya hipoteczna czuwać będzie, aby żadna nieruchomości w *Repertorium* opuszczoną nie była.

Artykuł 87.

Księga każda ziemska mieć będzie wybite na wierzchu nazwiska głównej własności ziemskiej i Powiatu w którym jest ta własność położoną, a miejska księga wybite mieć będzie liczbę domu lub domów i nazwisko ulicy. Prócz tego na każdej księdze wybitą będzie liczba pod którą zaciągniętą została do *Repertorium*.

Artykuł 88.

Księgi zachowane będą w miejscu przez Rząd oznaczonym i od przypadku zabezpieczonym, za ich ciągły porządek i całość odpowiedzialnym będzie Pisarz Kancellaryi Ziemiańskiej, pod jego zatęm zawsze zostawać mają bezpośrednim dozorem i kluczem, a przystęp do nich bez jego obecności nikomu nie jest wolny. Pisarz zostawać będzie pod szczególną bacnością Prezesa Zwierzchności hipotecznej.

T Y T U Ł IX.

O księgach hipotecznych w szczególności i ich wewnętrznym porządku.

Artykuł 89.

Początkowe stronicę księgi wieczystej przeznaczonemi są do wykazu hipotecznego, który jak się wyżej rzekło, pisany będzie na szematkach drukowanych, podług wzoru niżej przepisać się mianego. Każda stronica wykazu hipotecznego i każda stronica księgi wieczystej oznaczona będzie liczbą wypisaną literami, a przy końcu ma być domieszczone zaświadczenie z wielu stronic się składa cała księga, łącząc w to wykaz hipoteczny i summaryusz dokumentów.

Artykuł 90.

Część księgi hipotecznej zawierająca w sobie zbiór dokumentów uporządkowaną będzie w ten sposób:

- a) Na każdym dokumencie powinny być położone oznaki przez strony składające dokument i przez Urzędnika przyjmującego akt;
- b) Dokument każdy oznaczonym być powinien liczbą wielką, i w akcie należy uczynić wzmiankę o tej liczbie, przy następnem składaniu dokumentów liczby następne położonemi będą;

c) Ostatnie stronicie księgi wieczystej przeznaczone są dla spisania summaryusza składanych dokumentów.

Artykuł 91.

Wykaz hipoteczny składać się będzie z czterech oddziałów, w następujących artykułach szczegółowo opisanych, zawierać w sobie oraz będzie osobne rubryki dla zapisania zlewku i obciążenia praw hipotekowanych.

Artykuł 92.

DZIAŁ PIERWSZY.

Przeznaczeniem tego działu jest wymienić i opisać nieruchomości, która jest przedmiotem działań hipotecznych w księdze dla niej przeznaczonej zawartych.

Prawo o normalnym rozgraniczeniu na Sejmie 1818 zapadłe, stanowi, aby granice między sąsiedzkimi dziedzinami były ustalone, aktem urzędowym opisane na miejscu i na mapie oznaczone i do hipoteki z aktami i mapą wciągnięte. Odtąd każdy mogąc nieomylną powziąć wiadomość o granicach dóbr, tém samém przekonany będzie, iż cała przestrzeń liniami granicznymi przecięta jest przedmiotem własności i hipotek.

Opis szczegółów, które na téj przestrzeni się znajdują może być tylko użytecznym dla statystyki krajowej i potrzebnym dla wykazania wartości dóbr, nie będzie zaś na-

leżał do zakresu działań hipotecznych, ustalenie tylko praw i obowiązków rzeczowych na celu mających.

Nim prawo o normalnym rozgraniczeniu wykonaném będzie, Kommissya hipoteczna przeniesie wyszczególnienie nieruchomości znajdujące się w księgach hipotecznych Pruskich do nowych ksiąg, dodając co do dóbr ziemskich Powiat i Województwo, w której są położone, a co do nieruchomości miejskich liczbę domu, nazwisko ulicy, miasta i Województwa w którym jest położonym, unikając z resztą dalszego rozgałęzienia lub ujęcia, chyba gdyby zaszyły jakie zmiany stanowiące przyrost lub ubytek nieruchomości niedodając oraz żadnego opisu, bo za rzetelność jego nie mogłaby ze wszech miar Kommissya ręczyć bez naocznego przekonania się na miejscu.

Toż prawo graniczne przewidziało, iż mogłoby nadal wyniknąć zamięszanie przez dzielenie dóbr lub odjęcie od jednych dóbr niektórych nieruchomości mających składać osobną nieruchomość lub być przyłączonemi do innej nieruchomości. Gdy w tych wszystkich przypadkach ma być sporządzony opis granic, gdy granice mają być oznaczone na miejscu i na mapie i akt wraz z mapą do ksiąg hipotecznych załączonym, przeto w dziale I. nietylko wymienić należy nieruchomość, opisać jój granice, ale oraz wyrazić i opisać wszelkie zmiany stanowiące powiększenie lub zmniejszenie nieruchomości jakieby się w dalszym czasie zdarzyć mogły.

Opisanie granic ma nastąpić w skróconej treści z odwołaniem się do aktu i mapy do księgi hipotecznej złożonych.

Ponieważ służebność, która nieruchomości służy na obcym gruncie, jest częścią tej nieruchomości, przeto wciągnąć ją należy do niniejszego działu o ile prawo o hypotekach w art. 45. tego wciągnięcia żąda.

Dla wciągnięcia służebności do hypoteki dóbr nią obciążonych przeznaczonem jest miejsce w dziale trzecim.

Artykuł 93.

DZIAŁ DRUGI.

Pierwszy dział zatrudnił się wykazaniem z czego się nieruchomość składa, drugi dział ma wykryć kto jest właścicielem tej nieruchomości.

Dział ten rozłożonym jest na cztery kolumny.

W pierwszej kolumnie zapisze stosownie do art. 23. Prawa Sejmowego o hypotekach — Pisarz lub Rejent przyjmujący akt, iż się zastrzega miejsce dla tego aktu.

W drugiej kolumnie wymienić należy właściciela.

W trzeciej kolumnie ma być wyrażonym z treści tytułu prawny nabycia własności z wyrażeniem daty jego i daty zatwierdzenia tegoż tytułu przez Zwierzchność hipoteczną i krótkie odwołanie się do liczby aktu i strony księgi wieczystej, na których ten akt jest sporządzonym, lub na którym jest zapisanym. — Wniosek strony żądającej przeniesienia własności na swą osobę z powodu składanego przez siebie aktu, który w innym miejscu przyjętym został z powodu innego tytułu.

W czwartej kolumnie ma być zapisaną wartość dóbr która wyrażoną będzie w kolumnie trzeciej przy opisaniu tytułu nabycia, literami, w kolumnie zaś czwartej liczbami.

Jeżeli od nieruchomości odłączoną będzie jaka część lub gdy do niej jaka część przybędzie, wypływające z tąd powiększenie lub zmniejszenie wartości zapisanem będzie w dziale II. to jest: w kolumnie trzeciej wymienionym będzie akt i zmniejszona lub powiększona wartość literami, w kolumnie zaś czwartej wypisanem będzie powiększenie wartości przez połączenie przybyłej wartości z dawniejszą, lub ubytek przez odtrącenie szacunku odłączonych części od szacunku całości.

W ogóle jednak co do szacunku, Zwierzchność hipoteczna nie ręczy podług art. 39. prawa o hypotekach za jego rzetelność, lecz ręczy tylko, iż jest rzetelnie z dokumentów wypisanym.

Artykuł 94.

DZIAŁ TRZECI.

Dział ten przeznaczonym jest do zapisania wszelkiego ścieśnienia własności ciężarów wieczystych i służebności, które to wyrazy bliżej wyjaśnionemi zostały w art. 43, 44 i 45 Prawa Sejmowego o hypotekach: równie jak i poprzedzające składa się i ten dział z różnych kolumn.

W kolumnie 1. ma być zapisanem zastrzeżenie miejsca.

W drugiej kolumnie wyrazi się ilość pieniężna liczbami jeżeli przedmiotem wpisu jest należność pieniężna, która to ilość w kolumnie III. wypisaną będzie literami.

Do kolumny trzeciej zapisanymi będą z daty swęj tytuły prawne, z których wypłynęło ścieśnienie własności, ciężary wieczyste i służebności, oraz daty zatwierdzeń Zwierzchności hipotecznój z odwołaniem się do liczby aktu i stronic księgi wieczystej, gdzie tytuły te wypisane są w całej swęj osnowie lub z odesłaniem do aktu w zbiorze dokumentów znajdującego się.

Kolumna czwarta przeznaczona jest do zapisania wykreśleń. — W niej wyrazi się ilość pieniężna, która wykreśloną została, jeżeli przedmiotem wykreślenia jest należność pieniężna, która to należność wykreślona wyrazi się oraz literami w kolumnie piątęj.

Kolumna piąta wymieni z daty akt, na mocy którego następuje wykreślenie, datę zatwierdzenia Zwierzchności hipotecznój, odwołanie się do liczby aktu i stronic księgi wieczystej.

Artykuł 95.

DZIAŁ CZWARTY.

Dział czwarty mieścić w sobie będzie długi i obowiązki hipoteczne zaciągnięte przez właściciela. — Przeznaczenie kolumn pięciu, z których się ten dział składa jest następujące.

Kolumny pierwszēj do zastrzeżeń; kolumny drugięj do wyrażenia ilości pieniężnej.

Kolumny trzeciēj, do wyrażenia tytułów na mocy których dług lub obowiązek hipoteczny jest wpisanym.

Kolumny czwartēj do wyrażenia wykreślonēj ilości pieniężnej.

Kolumny piątēj do wyrażenia aktów, na mocy których nastąpiło wykreślenie i wyrażenia ilości pieniężnej, która wykreśloną została, literami.

W kolumnie trzeciēj i piątēj wyrazić należy datę tytułu lub aktu, datę zatwierdzenia Zwierzchności hipotecznój, odwołanie się do księgi wieczystej: jak to obszernięj przepisaniem jest w poprzedzających artykułach.

Jeżeli wierzyciel pierwszeństwo mający ustępuje toż pierwszeństwo wierzycielowi późniejszemu, czynność ta uważaną jest jako zlewek praw hipotekowanych i należy do oddzielnēj rubryki o *suboneracyach*.

Gdyby dwom wierzytelnościom pod osobnemi liczbami zapisanym służyło równe pierwszeństwo, należy o nim czynić wzmiankę przy każdēj z tych wierzytelności zaraz przy ich wciągnięciu do wykazu hipotecznego.

Jeżeli zaś równość ta jest skutkiem późniejszego tytułu w takim razie uważanęm będzie zrównanie późniejszēj wierzytelności z wcześniejszą jako zlewek pierwszeństwa ze strony wierzycieli, którym to pierwszeństwo służyło i należęć ma do rubryki o *suboneracyach*.

Artykuł 96.

O suboneracjach.

Ponieważ wierzytelność hipotekowana jest podług Prawa Sejmowego nieruchomością i zarządzać nią tylko można za pośrednictwem księgi hipotecznej celem wyśzukania skutku hipotecznego, przeto dla takowych rozporządzeń przeznaczonym jest w wykazie hipotecznym osobne miejsce.

Stan dłużny właściciela jest stanem czynnym wierzycieli, dla tego mieści się rubryka o *suboneracjach* obok działu III i czwartego i rozłożoną jest na dwie części, jedną stosującą się do działu III, drugą stosującą się do działu IV.

Rubryki o *suboneracjach* składają się z pięciu kolumn.

Pierwsza przeznaczoną jest do zastrzeżeń.

Druga do zapisania ilości pieniężnej, która jest przedmiotem zlewku lub obciążenia.

Trzecia do zapisywania tytułów na mocy których zlewk lub obciążenie nastąpiło.

Czwarta do wyrażenia wykreślonej ilości pieniężnej.

Piąta do wyrażenia aktów na mocy których nastąpiło wykreślenie, które to kolumny wypełnionemi będą podług przepisów wyżej wskazanych.

Artykuł 97.

Na przypadek gdyby papier do wykazu hipotecznego przeznaczony nie mógł w sobie mieścić wszystkich

wpisów któreby się w następnym czasie zdarzyły, zostać należy do wykazu hipotecznego stronie dodatkowe.

Artykuł 98.

Ponieważ szema do wykazu hipotecznego ma być drukowane przeto załącza się do niego wzór; — wzory zaś do układania treści aktów mającej się mieścić w wykazie hipotecznym znajdzie Kommissya w aktach hipotecznych pruskich.

Artykuł 99.

Są przypadki gdzie o jednym przedmiocie w różnych działach wykazu hipotecznego, uczynić należy wzmiankę i tak w przypadku odłączenia lub przybycia jakiej części nieruchomości uczynić należy podług przepisów wyżej wskazanych wzmiankę w dziale I i w dziale II.

Gdyby na przypadek niezapłaconej ceny w terminie umówionym sprzedający zastrzegł sobie powrót do dóbr, należałoby umieścić resztującą cenę jako dług w dziale IV, a warunek powrotu do dóbr jako warunek ścieśniający własność kupującego w dziale III.

Artykuł 100.

Wzmianka o sporze, protestacye czyli ostrzeżenia powinny być wpisane w to miejsce w któreby prawo samo gdyby nie było zaprzeczonem wpisać należało.

Artykuł 101.

Gdzie się w jednej księdze mieści kilka domów lub kilka nieruchomości do różnych właścicieli należących, i jedną wioskę składających, tam każdy dom i każda częśćka do różnych właścicieli należące, będzie miała oddzielny wykaz hipoteczny.

Artykuł 102.

Między księgami hipotecznymi różnych nieruchomości zachodzi częstokroć najściślejszy związek:

- 1, kiedy się część jaka od jednej nieruchomości oddziela i do drugiej załącza;
- 2, kiedy się nowa służebność gruntu względem gruntu stanowi lub już istniejąca umarza;
- 3, oraz w przypadkach następującymi artykułami przewidzianych.

Artykuł 103.

Jeżeli czynność w przypadkach art. 102 Nro I i II wymienionych ściąga się do nieruchomości w obrębie jednej Kancellaryi Ziemiańskiej położonych, wtedy akt w jednej księdze wieczystej zapisanym, lub dokument na mocy którego żąda się wpisu do jednego zbioru dokumentów załączonym być ma, w innych księgach zapisywać tylko należy wnioski stron z odwołaniem się do oryginałów w jednej księdze i w jednym zbiorze dokumentów znajdujących się.

Roztrząsanie aktów ma nastąpić łącznie w stosunku do stanu hipotecznego każdej nieruchomości. W przypadku zatwierdzenia treść jego wniesiona będzie do wykazu hipotecznego wszystkich nieruchomości w czym się której dotyczy.

Odlączenie jakiej części od nieruchomości, lub stanowienie nowej służebności lub umorzenie istniejącej, nie może nastąpić z uszczerbkiem wierzycieli hipotekowanych, których zezwolenie na to gdyby nie nastąpiło, przemieścić należy przybytek nieruchomości razem z długami, które ciążą nieruchomości doznającą ubytku.

Artykuł 104.

Jeżeli czynność wzmiankowana w art. 102 Nro I i 2 ściąga się do nieruchomości nie w obrębie jednej Kancellaryi Ziemiańskiej położonych, w takim razie należy sporządzić duplikat aktu i takowy duplikat *enbrevet* oddać stronom dla złożenia go w obcej kancellaryi i czynienia wniosku co do nieruchomości w obrębie téjże kancellaryi położonych, zawsze jednak w przypadkach ubytku nieruchomości pierwój nastąpić musi w księdze właściwej odpisanie ubytku nim nastąpi przypisanie powiększeń w drugiej księdze.

Artykuł 105.

Jeżeli bezpieczeństwo długu rozciąga się do różnych nieruchomości rozróżnić należy, czy te nieruchomości po-

łożone są w obrębie jednej lub w obrębie różnych Kancellaryj Ziemiańskich i co do odwoływania się do ksiąg lub składania duplikatu aktu stosować się do przepisów zawartych w art. 103 i 104. Co zaś do związku między księgami w razie położenia dóbr w obrębie jednej Kancellaryi, wyrazić należy w wykazie hipotecznym jednej nieruchomości, wszystkie nieruchomości do których się bezpieczeństwo wspólnie rozciąga, aby jasno wykazać, iż dług lub obowiązek hipoteczny choć w hipotece różnych dóbr umieszczony, jest przecież jednym.

W razie zaś położenia dóbr w obrębie różnych Kancellaryi gdy zatwierdzenie aktu nierazem następuje, przeto Zwierzchność zatwierdzająca pierwszy akt nie może z pewnością domieścić w wykazie hipotecznym, iż bezpieczeństwo rozciąga się i do innych nieruchomości, lecz tylko że jest umówionem, i że właściwy wykaz hipoteczny, bliżej oświeci o jego wpisaniu lub odmówieniu wpisu; toż samo rozumie się o hipotekach prawnych gdy interessenci wpisują je do jednych nieruchomości wymieniając oraz inne do których im hipoteka prawna służy.

Artykuł 106.

W jednym akcie nie powinny się mieścić umowy do różnych dóbr ściągające się i niemające żadnej z sobą styczności. — Gdyby się jednak taki przypadek zdarzył, należy rozróżnić czy te nieruchomości są lub nie są w obrębie jednej Kancellaryi Ziemiańskiej położonemi i postą-

pieniem będzie podług przepisów wyżej wskazanych co do odwoływania się do ksiąg lub składania duplikatu aktu.

Artykuł 107.

Jeżeli odłączona część ma stanowić oddzielną nieruchomością należy nową księgę. Toż samo ma nastąpić gdyby cała nieruchomość podzieloną została na części. Części składające jedną wioskę będą miały razem biorąc jedną księgę. — Części zaś składające różne wioski będą miały każda dla siebie oddzielną księgę hipoteczną. W tych wszystkich przypadkach zastrzega się warunek względem długów w art. 103 umieszczony.

Jeżeli zaś przeciwnie nieruchomości mające oddzielne księgi przechodzą na własność jednej osoby i taby je połączyć pragnęła, w tym razie założenie nowej księgi nie będzie potrzebnem, lecz zarządzenia właściciela zapisanemi będą w każdej księdze, z dozwoleń odwołania się na akt do jednej księgi zapisany lub do jednego zbioru dokumentów złożony, jeżeli nieruchomości położonemi są w obrębie jednej Kancellaryi.

Artykuł 108.

Jeżeli kilku osobom wspólnie, służy własność lub jakie prawo hipoteczne, wtedy nie dla każdego z nich oddzielnie, lecz dla wszystkich wspólnie wpisy do wykazu hipotecznego czynionemi będą.

TYTUŁ X.

Postępowanie Komisyyi hipotecznej przy roztrząsaniu i zatwierdzaniu aktów pierwiastkowego zaprowadzenia hypotek.

Artykuł 109.

Komisyya roztrząsając akta pierwiastkowego zaprowadzenia hypotek przekona się:

- a) czyli należycie uskutecznonemi zostały obwieszczenia terminu dla nieruchomości, której akt pod roztrząsanie przychodzi wyznaczonego;
- b) na mocy tego przekonania wyrzeczce prekluzyą niestawających interessentów;
- c) przejrzy akt pierwiastkowego zaprowadzenia i dokumenta do niego załączone, aby powziąć przekonanie czy dokumenta zgodne są z twierdzeniem i wnioskami stron w akcie zapisanemi, czy są zaznaczone, przez stronę i urzędnika przyjmującego akt, czy na nich liczba położona i o niej wzmianka w akcie uczynioną została, zgola całą swą zwróci uwagę, aby pisma które składają związek nowój hypoteki miały z sobą zupełną spójność i zgodność;
- d) przekona się czy Urzędnik przyjmujący akt dopełnił przepisów ogólnych w tytule IV Instrukcyi

przez Komisyyą Rządową Sprawiedliwości na dniu 30 czerwca 1819 r. dla Komisyyi Hypotecznej wydanej objętych;

- e) roztrząśnie szczegółowo każdą hypotekę w akcie umieszczoną stosownie do prawa pod którego panowaniem taż hypoteka wynikła.

I. Jeżeli akt pochodzi z czasu kiedy Prawo pruskie obowiązywało i przez Sądy pruskie lub narodowe zatwierdzonym został — zważy Komisyya czy ta sama treść przeniesioną została do nowego wykazu hipotecznego, czyli ten sam porządek hypotek, jeżeli przez późniejsze czyny zmienionym nie został zachowanym jest.

II. Jeżeli akt pochodzi z téj samój epoki ale jeszcze zatwierdzonym nie został. — Komisyya przekona się, czyli zaproponowana treść do wykazu hipotecznego zgodną jest z osnową aktu, czyli akt sam w sobie biorąc podług prawa pod którego panowaniem się zdarzył jest legalnym.

III. Jeżeli akt pochodzi z epoki zaprowadzenia Kodeksu Cywilnego, postąpi sobie Komisyya w podobnym sposobie, lecz legalność aktu rozbierać będzie podług przepisów kodeksu.

W każdym atoli z powyższych przypadków, Komisyya hipoteczna nie będzie rozciągać uwagi swój na to, aby trzeci aktowi zarzucić mógł, gdyż każdy niestawający na mocy publicznego

wywołania traci swe prawa hipoteczne, które się przez prekluzją zamieniają na prawa osobiste.

Artykuł 110.

Artykuł 24 Prawa Sejmowego stanowi, iż księgi hipoteczne są oryginałem nie wyłączając nawet dokumentów do księgi wieczystej składanych, które co do skutku hipotecznego uważają się jako oryginały.

W wykonaniu prawa tego żądać w prawdzie należy od stron, które posiadają oryginały; aby je do księgi wieczystej składały, z tąd przecież nie idzie aby zabronione było przyjmowanie wiarogodnych wyciągów, a nawet przyznanych prostych kopii kiedy strona oryginału nie ma.

Wiadomo jest bowiem, że dokumenta z dawnych polskich czasów sposobem tylko wyciągów wydawanymi były, które nie są oryginałem, bo niemi są akta z których wyciąg wydany został.

Podobnie za Rządu Pruskiego wydawano tylko wyciągi proste wszelkich aktów a nawet hipotecznych wyższy *attesta* hipoteczne tak zwane *in vim recognitionis* gdy ich kto zażądał.

W obecnym porządku również wydawają się i wyciągi główne i proste jakich kto żąda.

Gdy Prawo Sejmowe nie żąda aby interessenci składali oryginały gdy ich nie mają, a nawet jak się wyżej rzekło w wielu przypadkach mieć nie mogą, przeto przyjąć należy dokument jaki kto składa, i taki dokument

przeciw któremu żaden nie został uczyniony zarzut, staje się podług dyspozycji prawa w zbiorze dokumentów co do skutku hipotecznego oryginałem.

Z resztą Kommissya hipoteczna nie mogłaby nawet wiedzieć, czy strona ma w ręku oryginał, kiedy z żadnej strony zarzut uczynionym nie został.

Artykuł 111.

Nawet w niedostatku dokumentu może być prawo hipoteczne na mocy przyznania Interessentów w akcie pierwsiastkowego zaprowadzenia uczynionego do wykazu hipotecznego wciągnięciem.

Artykuł 112.

Jeżeli strona złożyła do zbioru dokumentów wyciąg główny którego potrzebuje dla poszukiwania z niego przeciw dłużnikowi eksekucyi względem osobistych obowiązków z nim zawartych, w ten czas zachodzi przypadek procedurą cywilną przewidziany, iż może żądać wydania sobie drugiego wyciągu dla osobistych obowiązków, gdyż co do hipotecznych obowiązków dokument w zbiorze dokumentów na zawsze pozostać musi.

W tym celu powinna Kommissya hipoteczna wydać stronie zaświadczenie o nastąpieniu złożeniu dokumentu do hipoteki. Gdyby strona składająca wyciąg główny żądała zwrotu jego dla poszukiwania eksekucyi względem

osobistych obowiązków, w tenczas Urzędnik przyjmujący akt, może sporządzić wiarogodną kopią tego dokumentu, która zaznaczona przez strony i Urzędnika przyjmującego akt stanie się w księdze wieczystej co do skutku hypotecznego oryginałem.

Artykuł 113.

Gdy Kommissya znajduje akt pierwiastkowego zaprowadzenia dokładnym, wyrzeczce prekluzją i zatwierdzi go; koncept rezolucyi Kommissyi oddanym będzie Pisarzowi w celu wciągnięcia go do księgi wieczystej i zapisanie treści aktu i dokumentów do wykazu hypotecznego, poczem Członki Kommissyi podpiszą rezolucją przekonawszy się wprzód, iż treść przez nich zatwierdzona do wykazu hypotecznego dosłownie wciągnięta została.

Artykuł 114.

Gdy zaś wykryje Kommissya w akcie pierwiastkowego zaprowadzenia niedokładność, albo sama ją poprawi, albo poprawę Pisarzowi lub komu wydanie poleci.

Artykuł 115.

Wpisy do wykazu czynione być powinny ozdobnym, zwięzłym, wyraźnym i niezbyt wielkim charakterem i inkaustem szczególnieź dobrym. Za rzetelność wpisów jest

szczególniej Pisarz Kancellaryi odpowiedzialnym. Członki zaś podpisujące rezolucją swą, równie się przekonać powinny o jego rzetelności.

Artykuł 116.

Gdy przy akcie pierwiastkowego zaprowadzenia między stronami wynikły spory, które przed jego zatwierdzeniem załatwionemi nie zostały, wtedy te wstrzymywać nie mogą zatwierdzenia, ale w wykazie hypotecznym zamieszczonem będzie prawo jako sporne; strony wszakże której na rozwiązaniu sporu zależy, staraniem będzie oczyścić wykaz z niego.

Artykuł 117.

Jeżeli po terminie szczególnym dla nieruchomości wyznaczonym zgłosi się przed upłynieniem ogólnego terminu interessent, przyjętém będzie jego oświadczenie w księdze wieczystej, obowiązkiem jego będzie przypoznać wszystkich interessentów na których prawa ma wpływ jego pretensya.

Oświadczenie tych interessentów bądź przyznające bądź zaprzeczające będzie również wciągniętem do księgi wieczystej, a Kommissya hypoteczna mając sobie tę całą czynność przedstawioną, albo ją w powyższym sposobie zatwierdzi, i prawa do wykazu hypotecznego wpisać zaleci i rezolucją swą podpisze, albo zatwierdzenia wprost

odmówi, albo prawo jako sporne w wykazie hipotecznym umieści.

Artykuł 118.

Na żądanie stron mogą być im wydane tak kopie aktu pierwiastkowego zaprowadzenia, kopie dokumentów do księgi wieczystej złożonych, kopie rezolucyj przygotowawczych lub odmawiających zatwierdzenia, a nawet kopie rezolucyj zatwierdzającej i wykazu hipotecznego, lecz przy ostatnich dwóch ostrzedz należy, iż mogą się jeszcze do 1 lipca 1820 r. zgłosić interessenci z sprawami lub zarzutami swemi.

Artykuł 119.

Przy wydawaniu kopii wykazu hipotecznego nie należy umieszczać aktów już wykreślonych, lecz tylko przy numerze pod którym ten akt był wciągniętym zanotować iż jest wykreślonym.

Również nie należy umieszczać zastrzeżenia, które zapisanem być ma przy przyjęciu aktu jeżeli akt ten zatwierdzonym i treść jego do wykazu hipotecznego wniesiona została, w przeciwnym zaś razie należy uczynić wzmiankę o zastrzeżeniu miejsca.

Artykuł 120.

Gdy właściciele wcale nie stanęli, albo stanąwszy przyrzekli złożyć dodatkowe objaśnienia, lub gdzie Kom-

missya znajdzie potrzebę uzupełnienia aktu, w tych wszystkich przypadkach użyje Kommissya wszelkich środków, aby dzieła takowe przed 1 lipca 1820 r. doszły do swiej dojrzałości, i Trybunał mający odtąd sprawować Zwierzchność hipoteczną ile możności żadnych z tego powodu nie znalazł zatrudnień.

T Y T U Ł X I.

O postępowaniu w czynnościach biegnących.

Artykuł 121.

Wszystkie przepisy o przyjmowaniu akt, ich zatwierdzeniu, o obowiązkach Urzędników, o wykazie hipotecznym, o księdze wieczystej, o zbiorze dokumentów, o związku między księgami hipotecznymi wyżej umieszczone, ściąga się oraz do czynności biegnących. Przepisy zaś szczególne ściągające się wyłącznie do czynności biegnących objęte są w następujących artykułach:

Artykuł 122.

Przy przyjmowaniu i zatwierdzeniu aktów hipotecznych po akcie pierwiastkowego zaprowadzenia hipoteki następujących, obowiązków przyjmujących i zatwierdzających akta daleko są rozciąglejszemi od tych, które im służyły przy przyjmowaniu i zatwierdzaniu aktów pierwiastkowego zaprowadzenia. Przy pierwszym zawiązku hipotek prekluzya pokrywa różne niedostateczności. Przy dalszém jéj prowadzeniu, żadna niedostateczność nie powinna uchodzić straży urzędu. Obowiązki dla przyjmujących akta biegnące, zostały wyrażonemi i wyjaśnionemi w I. części Instrukcyi w art. 60 do 69.

Też same obowiązki służą i dla zatwierdzających akta. Tamci powinni je dopełniać, ci przestrzegać ich dopełnienia, poprawiać akta mogące się poprawić, lub nakazać ich poprawienie, odmówić zatwierdzenia aktom które się ostać nie mogą, a tém które są dostatecznemi nadać przez swe zatwierdzenie ufność publiczną.

Artykuł 123.

Szczególnój troskliwości wymaga zapewnienie się o tożsamości osób.

Przy pierwiastkowym zaprowadzeniu stawają wszyscy interessenci razem i odnawiają prawa i obowiązki już istnące, nie masz tu zatem obawy aby kto obcy przybiegał na siebie fałszywe imie właściwego interessenta.

Przy dalszych zaś czynnościach stawają strony pojedynczo, działanie ich stanowi nowe prawo i obowiązki.

Za Rządu Pruskiego, kiedy wydawano ekstrakty główne osobom takowe żądającym, można się było zapewnić o tożsamości żądając okazania ekstraktu głównego tak zwanego *atest in vim recognitionis*, lubo się mógł zdarzyć przypadek, iż ekstrakt nieprawną drogą przeszedł w obce ręce.

Pod panowaniem terażniejszego Prawa sejmowego wydawają się tylko proste kopie, a zatem środek powyższy zapewnienia się o tożsamości upada, lecz są inne środki które rzadko stać się mogą zawodnemi.

a) Jeżeli interessenci stawali przy pierwiastkowym zaprowadzeniu osobiście i teraz osobiście stawa-

ją, porównanie ich podpisu oryginalnego może przyjść w pomoc zaświadczeniu rekognoscentów.

b) Jeżeli akt lub plenipotencya w obcym kraju lub za granicą zawartemi zostały, żądać należy, aby go interessenci składali nie w ekstrakcie głównym albo w odpisie wierzytelnym ale w oryginalnym (enbrévet),

Z oryginalnymi podpisami stron Urzędnika przyjmującego akt i Urzędników poświadczających podpisy, w ten czas obok zeznania rekognoscentów, ten sam będzie środek zapewnienia się o tożsamości co i w pierwszym razie.

c) Na rekognoscentów przyjmie Pisarz lub Rejent tylko Obywateli mu z osoby, moralności i z odpowiedzialności w kraju znanych, iż za własne uchybienia staną się w tym względzie odpowiedzialnymi.

Artykuł 124.

Rejent Kancellaryi mający zapisać na żądanie stron w księdze wieczystej już oprawniej i w zachowaniu Pisarza będącej akt, zgłosi się do Pisarza i od niego odbierze księgę za kwitem podług formy jaką Pisarz dla swjej pewności dogodną uzna i takowy akt w miejscu urzędowania Kancellaryi Ziemiańskiej sporządziwszy, księgę zwróci Pisarzowi końcem przełożenia aktu pod rozstrząśnienie Zwierzchności hipotecznój. Obowiązkiem jest Pisarza

w wydawaniu Rejentom ksiąg pogodzić swą ostrożność z ufnością i dogodnością tym urzędnikom winną.

Artykuł 125.

Po pierwiastkowym zaprowadzeniu hypotek, Komisya hipoteczna nie będzie z Urzędu wręczać stronom interessowanym rezolucyi swjej odmawiającej lub wstrzymującej zatwierdzenie, choćby akt dotyczył się zmiany właściciela dóbr.

Rezolucye zatwierdzające wydawane będą tylko na żądanie stron i z urzędu wręczanemi nie będą.

Artykuł 126.

Rejent lub Pisarz nie mogą użyć księgi wieczystej do zapisania aktu w inném miejscu jak tylko w Kancellaryi hipotecznój, do której każda strona stawić się powinna osobiście, a w razie niemożności lub przeszkody wyřczyć się powinna pełnomocnikiem mającym Urzędowe i szczególne umocowania.

W wyroku z dnia 26 kwietnia 1818 r. o ustaleniu własności dóbr nieruchomości, przypada dziś przed podpisaniem (Członkiem Kommissyi, Pisarzem, lub Rejentem Kancellaryi Ziemiańskiej Województwa Mazowieckiego) wyznaczony w ogłoszeniach publicznych na dniu 21 lipca r. b. od Kommissyi hipotecznej tutejszego Województwa wyszłych, termin do pierwiastkowego zaprowadzenia a w szczególności uregulowania hipoteki domu (lub innego imienia nieruchomości) tu w Warszawie przy ulicy N. pod Nrem . . . .

W Z Ó R

do protokołu pierwiastkowej regulacyi Hypotek.

*Działo się w mieście stołeczném Warszawie
w palacu Rządowym Biskupa Krakowskiego
zwanym, przy ulicy Senatorській pod numerem
496, dnia dwudziestego czwartego sierpnia ro-
ku tysiąc ośmset dziewiętnastego o godzinie 9
rano lub o 3 po południu.*

W wykonaniu Prawa Sejmowego z dnia 26 kwietnia 1818 r. o ustaleniu własności dóbr nieruchomości, przypada dziś przed podpisaniem (Członkiem Kommissyi, Pisarzem, lub Rejentem Kancellaryi Ziemiańskiej Województwa Mazowieckiego) wyznaczony w ogłoszeniach publicznych na dniu 21 lipca r. b. od Kommissyi hipotecznej tutejszego Województwa wyszłych, termin do pierwiastkowego zaprowadzenia a w szczególności uregulowania hipoteki domu (lub innego imienia nieruchomości) tu w Warszawie przy ulicy N. pod Nrem . . . . położonego (jeżeli są dobra ziemskie, więc należy tako-

we wymienić z nazwiska, Nru hipotecznego, Powiatu i Województwa).

W tym celu zgłosiły się następujące osoby:

I. Końcem wyjaśnienia stanu własności.

1. Jan Właścicki (wymienić jego zwykłe i prawne do téj czynności obrane zamieszkanie) i udowadnia własność nieruchomości téj następującymi tytułami, które tym końcem składa:

a)	}	(tu wyluszczyć należy z daty i krótkiej treści
b)		rodzaje tytułów z jakimi się stawający popi-
c)		suje, stanowiących własność nabytą czyli to
- z prawa sukcesyi lub działów czyli z testamentu, lub aktu darowizny, czyli z kontraktu przedślubnego lub przedrozwodnego, czyli z kontraktu kupna i sprzedaży, zamiany lub rezygnacyi, tranzakcyi, albo czyli też z jakowego bądź innego dobrowolnego między żyjącymi zawartego aktu, lub ostatecznego wyroku, własności z jednéj a na drugą osobę przenoszącego, niemniej i wszystkie z powyższemi tytułami w związku będące dokumenta, jako to: akta legitymacyjne, plenipotencye specjalne, konsensa, atesta hipoteczne, i inne tym podobne, które do każdego zajść mogącego przypadku i temu towarzyszących rozmaitych

okoliczności, dla wzorowego użycia wymienić tu niepodobna, nadto przy ogólnym stanie własności opisie, wzmiankę uczynić należy o jej wartości, jaką dokumenta wykrywają).

Jeżeli więcej osób z jednego i tego samego przychodzi tytułu, mogą więc iść dalszym w Nrze I zaczętem porządkiem, a dokumenta przez nich złożone i do nich ściągające się także jak *a*, *b*, *c*, jedne po drugich następować. — Dalej, jeżeli się zgłoszą, współubiegający się o cząstkowe własności z różnych pochodzące tytułów, natenczas każdego stawającego i jego składane dowody oddzielnie porządkować należy. Dalej, jeżeli w reszcie między współubiegającymi się zachodzi albo sprzeczność w samych składanych przez nich tytułach, własności stanowiących, albo jakowy spór prawny względem równości lub lepszności prawa własności z tegoż tytułu wynikający; natenczas oświadczenie w téj mierze stron, Rejent akt przyjmujący spisze. Ze spisu tego ten pozostaje skutek, że w projekcie wykazu hipotecznego umieści się *ad hoc titulum* zastrzeżenie prawa własności dla wszystkich w spór wchodzących interessentów, aż do rozwiązania sądowego) do tych ogólnych uwag i skazówek nie przydają się wzory szczegółowe bo te nie mogą obejmować wszystkich przypadków i różnych wniosków, jakie przy regulowaniu hipotek zachodzić będą, czczym, a może i rzecz mieszającym stałyby się mechanizmem.

Wszystkie wyż wytknięte złożone dowody do niniejszego protokołu podług idącego porządku dołączonymi

i przez podpisanego Rejenta wraz z stroną która takowe złożyła zaznaczonemi zostały.

Po takowym wywodzie stanu własności, gdy nikt więcej w tym przedmiocie się nie zgłosił, przystąpił Rejent (Członek Kommissyi lub Pisarz) do wyjaśnienia.

II. Ciężarów wieczystych i ścieśnień własności.

Przed wszystkiem stawający najprzód właściciel (lub i inni, którzy w téj kwalifikacyi się zgłosili) na zapytanie oświadczył, iż jak się ze złożonych już dokumentów wykazuje, z posiadłości téj, która emfiteutyczną tylko jest possessyą, kanon roczny *Dominio directo* N. N. w ilości złp. X. X. w połowicznych ratach na Św. Marcin i Zielone Świątki płacić i bez konsensu tegoż *dominii* i opłaty onemuż *Laudemii* nikomu zbyć nie jest mocen (jeżeli się *Dominus directus* sam zgłosi, więc nie potrzeba deklaracyi właściciela, chyba gdyby w czémkolwiek między possessorem emfiteutycznym a nim spór zachodził).

Z podobnemi prawami zgłosiły się dalej osoby następujące:

1. Piotr Służebnicki (wymienić zwykłe i obrane zamieszkanie) który składa (wymienić tytuł z daty i rodzaju) i nim dowodzi, iż na tym domie służy ościennemu domowi *sub* Nro . . . *servitus* (wymienić rodzaj *servitus*) względem czego właściciel z nim jest zgodny.

2. Grzegorz N. który składając akt dożywocia (wymienić go z daty, przed kim zawarty etc.) dowodzi nim, iż mu z domu tego lub z części jego użytek do śmierci służy.

3. (Tu następują dalsze zgłoszenia się. Namienić wypada, że do tego tytułu należą i prawa *antychrystycznej* possessyi, gdyby się kto z takowem zgłosić miał. Ta jednak w formie zachodzi różnica, że to prawo i w tym tytule i w następującym wykaz hypoteczny obejmować winien, albowiem ilość summy przedmiotem zastawy będącej bezpieczeństwu jako dług ulega) jeżeli spory jakowe przy którym ciężarze wieczystym lub ścieśnieniu własności zachodzą, należy deklaracye właścicieli i interessentów przyjąć, a ich skutek taki, jak się przy wyjaśnieniu własności w tym względzie powiedziało.

Wszystkie wyż złożone dokumenta i dowody do niniejszego protokołu dołączono i z stronami które je składają zaznaczono.

Zaznaczenie dokumentów dla jednostajności formy, dzieć się ma tak, że strona z Rejentem podpis swój z nazwiska na końcu dokumentów złożonych położy, wyraziwszy poprzednio liczbę kart, z których się takowe składają. Rozumie się samo przez się, że gdyby strona pisać nie umiała, Rejent to sam skutecznie a w protokóle wzmiankę zrobi.

Gdy się do tego ciężarów tytułu nikt więcej nie zgłosił, a właściciel, że ich już więcej nie ma oświadczył; przeto Rejent przystąpił do wyjaśnienia.

III. Długów i innych na téj nieruchomości zabezpieczonych praw realnych.

(Tu Rejent, Pisarz lub Członek Kommissyi, tak jak i przy wyjaśnieniu stanu własności i ciężarów wieczystych powinien mieć przed sobą cały obraz dotychczasowego stanu hipotecznego, aby z niego nietylko zwracać uwagę deklarującego właściciela, lecz i dla tém łatwiejszego utworzenia wykazu hipotecznego przyszłego, postępować w przyjmowaniu deklaracyów tak właściciela jako i stron zgłaszających się wedle porządku, jaki w dotychczasowych aktach i księgach hipotecznych co do pierwszeństwa znajduje się).

Właściciel najprzód stawający (lub więcej ich) oświadcza, iż stosownie do tytułów przez niego złożonych nabycie téj nieruchomości wykazujących.

1. 2,000 złp. Antoniemu N. pozostał winien jako reszty (albo z summy szacunkowej albo z schedy działowej etc.) z procentem po pięć od sta i terminem wypłaty kapitału, na Śty Jan r. 1820 etc.

2. 3,000 złp. wziętego od żony Weroniki z Niewieścińskich, podług dokumentu urzędowego, lub kontraktu przedślubnego z dnia . . . . etc. posagu.

(gdyby wierzyciele przeciw temu jakowe prawne czynić mieli wnioski, tedy takowe staranie zebrać w krótkości należy).

Daléj zgłosili się:

3. Bonifacy N. (wymienić zamieszkanie zwykłe i prawnie obrane) składając obligacyą urzędownie przed Pisarzem aktowym N. N. etc. w dniu . . . . Mcu . . . . i roku zeznaną, podług której kapitał 6,000 złotych z procentem po 5% od tegoż Jana Właścickiego nieruchomości téj dziedzica należy się, a który na niéj już w księgach (wymienić w jakich i w którym miejscu pod jakim numerem zabezpieczony został).

4. Jgnacy N. który składając oryginalne dokumenta i cessyą jako to:

- a)) (tu wyszczególnić z daty, rodzaju, i przed którym urzędnikiem zeznane były dokumenta)
- b))
- c))

którymi dowodzi; iż kapitał 10,000 złp. który w księdze Pruskiej Rubrica III. Nro 3 albo w aktach hipotecznych Pruskich dnia 8 maja r. 1808 prezentowane, i w celu intabulacyi zachowane znajdują się, albo w księdze intabulacyi i ekstabulacyi (Volum II. Nro 460.) na rzecz Aloizego i Maryan-

ny z Głosickich Bogatków zahypotekowany stoi, stawającemu teraz należy się (albo część kapitału tego jeżeli cząstkowa była tylko cessa).

5. Marcin N. Patron przy Trybunale Cywilnym etc. jako Plenipotent specjalny Skarbu publicznego legitymujący się urzędowem upoważnieniem dnia... przez Kommissyą Województwa tutejszego udzielonem, który składa kaucyą urzędową przed Notaryuszem Teodorem N. dnia.... przez Andrzeja N. N. zeznana, podług której tenże na swoim kapitale (wymienić gdzie zahypotekowany) 18,000 złp. za Grzegorza N. jako Kassjera Powiatu N. aż do ilości 3,000 złp. na lat 6. (wyrazić od którego i do którego czasu, albo na nieograniczony czas) ręczy.

6. Jan Nepomucen N. który składając kontrakt (dzierzawny lub komorny) dnia..... między właścicielem tej nieruchomości N. N. przed Notaryuszem Bartłomiejem N. zawarty, którym dowodzi, iż rzeczonemu właścicielowi sumę 1,000 złp. z procentem po 5% i obowiązkiem oddania kapitału przy expiracyi kontraktu pod nieustąpieniem przypożyczył, i względem której to przypożyczki bezpieczeństwo hypoteczne na tej nieruchomości jest zapisane. Przy każdym przyjęciu dokumentu należy czynić wzmiankę o ich załączeniu do protokołu i zaznaczeniu,

(wszelkie inne tém podobne długi i prawa realne, z jakimi się strony zgłosić mogą, niepodobna wzorami objąć. To tylko nadmienić wypada, że jeżeli prawo lub dług, z którym się strona zgłasza, albo który właściciel sam podaje, już był w księgach dawniejszych zahypotekowany, lub w aktach hypotecznych stosownie do reskryptu Ministeryalnego z dnia 23 maja 1808 do zaciągnięcia zachowany, należy o tém wszystkiem, jako i o miejscu gdzie się znajduje wciągnięty lub zaasserwowany w protokóle wzmiankę uczynić, aby z tąd łatwo i pewno dojść można, do którego w projektowanym wykazie hypotecznym wypadnie go umieścić rzędzie.

Gdy nikt więcj nad powyższe osoby ani sam ani przez pełnomocników z prawami realnymi do tej nieruchomości się nie zgłosił; przeto podpisany Rejent przełożył wszystkiem stawającym tak właścicielowi, interessentom i wierzycielom hypotecznym, ułożony na zasadzie niniejszego protokołu i złożonych przy nim dowodów projekt do wykazu hypotecznego, który w nową księgę wieczystą hypoteczną tej nieruchomości się tyczącą ma być wciągniętym, a to następującej osnowy:

I. Co do Tytułu własności.

Domu (lub Pałacu, lub Kamienicy, lub Placu pustego, albo inniej jakowej posiadłości) w Mieście Stołecznem

Warszawie na ulicy M..... pod Nro..... z przyległościami, własność dziedziczną (lub possessyą emfiteutyczną) Małżonkowie Jan i Justyna z Barcikowskich Właściccy (lub inni którzy własność swoją udowodnili) na mocy (tu wyrazić z największą dokładnością tytuły nabycia, albo kontraktu kupna i sprzedaży, albo testamentu, albo na mocy otwartego po Feliksie N. spadku beztestamentnego po wylegitymowaniu jako jedyny lub jedyni Sukcessorowie jego) nabył (lub nabyli) i nabycie to w skutku zatwierdzenia Kommissyi hipotecznej z dnia..... do niniejszego wykazu hipotecznego, dla wiary publicznej wciągnięte użyskał, jeżeli przyjdzie treść wykazu hipotecznego, tak przystym jako i przy innych tytułach i obciążeniach hipotecznych z ksiąg Pruskich tłómaczyć, więc takowa cała aż do końca w swęj osnowie umieścić się musi, a dodatek ją tylko następujący zakończy: „niniejsze w skutku podania
 „w dniu 24 Sierpnia r. 1819 do protokołu „regulowania hipoteki z mocy zatwierdzenia Kommissyi hipotecznej z dnia . . . . tu do wykazu hipotecznego wciągnięte zostało.”
 (potem dla wiadomości wyciągają się z dokumentów rozmaite potrzebne objaśnienia wartości domu *naprzykład*: dom ten w roku 1800 zabezpieczonym został w katastrze ogniowym w summie 24,000 złp. *lub* dom ten w celu skutecznienia podziału oszacowany został *lub* przez subhastacyą *lub* licytacyą dobrowolną

publiczną przedany był w r. 180.. za summe 30,000 złp. i t. d.)
 w wykazach hipotecznych wszędzie musi być wyrażone zamieszkanie prawne, które sobie strona do podanego prawa swego realnego obrała.

II. Co do tytułu ciężarów wieczystych i ścieśnień własności.

1. 120. złp. (literami wypisać) kanonu rocznego, który każdy téj nieruchomości possessor do Kassy Kamellaryi tutéjszej (lub gdziekolwiek) *np.* do Szpitala Sgo Łazarza, do Klasztoru XX. Karmelitów, w ratach połowicznych na S. Marcin i na Zielone Świątki płacić winien. Nadto possessor nieruchomości tę tylko za konsensem *Dominii directi* i opłatą *Laudemii* zbywać jest mocen.

Zapisano do niniejszego wykazu ze zgłoszenia się strony, w dniu 24 Sierpnia 1819 r. do protokołu uregulowania hipotek z mocy zatwierdzenia Kommissyi hipotecznej z dnia . . .

Conf. dokumenta (lub ingrossacya) w księdze niniejszej wieczystej pag . . Nro . . albo fol. . .

2. Ościennemu domowi pod Nrem . . służy przejazd przez podwórze do browaru *albo* Janowi N. służy do téj nieruchomości prawo odkupu na czas nieograniczony lub na wiele lat, (albo inne

jakowe bądź *Servitutes*, które właściciel poda lub zgłaszający się interessenci prawnie lub tytułami udowodnią.)

3. Prawo dożywocia, które małżonek lub małżonka Anna N. mężowi swemu Jakóbowi N. kontraktem przedślubnym lub testamentem z dnia . . . etc. na tym domu (lub na części) zapisała. Wciągnięto do niniejszego wykazu w skutku podania właściciela w dniu . . . do protokołu uregulowania hipotek, i z mocy zatwierdzenia Kommissyi hipotecznej z dnia . . .
4. (tu następować mogą inne ciężary i ścieśnienia własności, np. antichretyczna possessya i summy która jój jest przedmiotem, także i cessya rzezonój possessyi i t. d.

III. Co do tytułu długów i innych obciążeń realnych, jako i na nich zabezpieczonych subonercyów.

1. 2,000 złotych (literami i w jakiej monecie) które Jan Właścicki i małżonka jego Justyna z Barcikowskich pozostali winni Antoniemu N. reszty summy szacunkowej z kontraktu kupna i przedaży z dnia . . . etc. od których się obowiązali płacić prowizyą co rok na Śty Jan po 5% a ka-

pitał bez wszelkiego odwołania się do dobrodziejstwa *Moratorium* na Śty Jan Chrzc. r. 1820 napowrót oddać. Niniejsze do protokołu uregulowania hipotek w dniu 24 Sierpnia r. 1819 właściciele sami jako dług, który już w księgach (wypisać w których lub w którym miejscu lub w aktach się znajduje) stał dotąd zapisany, podali i takowy do wykazu hipotecznego na mocy zatwierdzenia Kommissyi hipotecznej z dnia . . . dla wiary publicznej wciągnięty został.

2. 3,000 złp. (literami) które właściciel Jan N. . . jako wzięty ze swą żoną N. N. posag dokumentem urzędowym (wyrazić dokładnie jakim) przyznał. Niniejsze w skutek podania właściciela w dniu 24 sierpnia r. 1819 do protokołu uregulowania hipotek wedle Prawa Sejmowego z dnia 26 Kwietnia r. 1818 i na mocy zatwierdzenia Kommissyi hipotecznej z dnia . . . tu do wykazu hipotecznego dla wiary publicznej wciągnięto.

a l b o

Względem 3,000 złp. posagu, które małżonek Jan N. z żoną swoją N. N. wedle dokumentu (wyrazić jakiego) odebrać miał, zachodzi między nim a wierzycielami stawającemi Bonifacym N. Jgnacym N. Marcinem N. Patronem; Janem Nepomucenem N. którzy się w dniu 24 sierpnia r. 1819 do protokołu uregulowania hipotek zgłosili, spór co do pra-

wa pierwszeństwa hipotecznego. Aż do Sądowego więc rozwiązania ostatecznego dla zachowania miejsca i prawa niniejsze *Protestando*, w skutek rezolucyi Kommissyi hipotecznej z dnia . . . tu do wykazu hipotecznego, wciągnięciem zostało.

3. 6,000 złp. (literami) które z mocy obligacyi urzędowej z dnia . . . na rzecz Bonifacego N. . . już w księgach (wyrzucić w których, gdzie, albo w aktach zapisane były, w skutek zgłoszenia się tegoż wierzyciela Bonifacego N. . . i przyznania właściciela w dniu 24 sierpnia r. 1819 do protokołu uregulowania hipotek tej nieruchomości i z mocy zatwierdzenia Kommissyi hipotecznej z dnia . . . z tym do niniejszego wykazu hipotecznego wciągnięto dodatkiem, iż od kapitału tego procent po 5% płaconym, kapitał zaś sam za półrocznym wypowiedzeniem na powrót oddanym być winien.

4. 10,000 złp. (literami) które z mocy obligacyi urzędowej z dnia . . . na rzecz Stefana N. N. . . już w księgach (wyrzucić w których i gdzie) zapisanymi były, w skutek podania w dniu 24 sierpnia 1819 do protokołu uregulowania hipotek i zgłoszenia się terazniejszego tej pretensyi wierzyciela Jgnacego N. . . . jako ostatniego jej Cessyonaryusza z mocy urzędowej cessyi z dnia . . . (jeżeli cessyów jest więcej, należy w kolei wszystkie dokładnie cytować) który sobie mieszkanie pra-

wne do niniejszego tu w Warszawie w domu pod N. . . (lub w kraju gdziekolwiek w miejscu pewnym) obiera, na imie tegoż nowego prawonabywcy z prowizyą roczną po 5 od sta i obowiązkiem oddania kapitału za kwartalnym wypowiedzeniem, tu w wykazie hipotecznym z mocy zatwierdzenia Kommissyi hipotecznej z dnia 13 września 1819 wciągnięciem zostały.

na tym kapitale wierzyciel Jgnacy N. . . zabezpieczył wedle urzędowego aktu poręczenia z dnia . . . kaucyą w ilości 3,000 złp. za N. Grzegorza N. . . . Kassjera Powiatu etc. względem wszelkich z urzędowania tego dla Skarbu publicznego z przyczyny jego wyniknąć mogących defektów, procentów od nich i kosztów, a to na rzecz Kommissyi Województwa Mazowieckiego i tąż kaucyą tej władzy jako samo-dłużnik bezpośrednio odpowiadać chce. Niniejsze, które już w księgach dawnych hipotecznych (wyrzucić gdzie) zapisane zostało z podania Plenipotenta Skarbu publicznego Marcina N. Patrona etc. w dniu 24 sierpnia r. 1819 do protokołu uregulowania hipotek w skutek zatwierdzenia Kommissyi hipotecznej z dnia . . . tu do wykazu hipotecznego wciągnięto.

5. (jakię dalej następować mogą długi i prawa realne, takie podług poprzednich wzorów w projekcie

się umieszczają. Suboneracye zaś zawsze wkleśle pod głównym swym numerem iść powinny. Reszta zaś zostawia się światłu, gdyż niepodobna na wszystko arynki wymyśleć, jest to tylko skazówką aby tym jednostajnym jak niniejszy protokół podaje, iść w działaniach porządkiem.)

(Zakończenie)

Gdy stawające strony we wszystkiem na powyższym projekcie wykazu hipotecznego poprzedzały, takowy za zgodny z ich tytułami złożonemi i oświadczeniami poczynionemi i następnie za obowiązujący ich uznały i nic do nadmienienia więcej nie miały; więc podpisany Rejent (Członek Kommissyi lub Pisarz) po przeczytaniu im całej osnowy protokołu tego, na tém czynność swoją zakończył, że go umiejące pisać własnoręcznie podpisały; zaś Józef N. i Jan N. oświadczyli iż pisać nie umieją (albo że dla tych a tych przyczyn podpisać nie chcą).

N. N.

N. N.

N. N.

N. N.

N. N.

N. N.

Działo się jak wyżej.

N. N. Rejent Kancellaryi Hipotecznój Województwa Mazowieckiego.

W Z Ó R

do obwieszczenia nowej regulacji hipotek powiatowych.

SĄD POKOJU POWIATU N. N.

Z powodu żądanej regulacji nowej hipoteki (tu wyrazić nieruchomości stosownie do art. 12 litt. b, urzędzenia hipotecznego) uwiadamia interessentów, że takowa nastąpi w Sądzie tutejszym dnia

Wzywa ich przeto, aby do takowej

osobiscie, lub przez Pełnomocnika urzędownie i szczególnie na to umocowanego zgłosili się, żądania swe i wnioski do protokołu regulacji podali, i w dokumenta prawa ich udowodniające opatrzyli się. Ostrzega ich oraz, że nie zgłaszający się w terminie podpadną skutkom prekluzji w art. 154 i 160 prawa o hipotekach z r. 1818 przepisanej.

Jeżeliby właściciel nieruchomości wywołanej w terminie do regulacji niestawił się, tenże na żądanie któregokolwiek z interessentów na karę 10 do 50 złp. skazanym zostanie i podług art. 150 tegoż Prawa utracą wszelkie dobrodziejstwa prawne względem swych wierzycieli.

Ogłoszenie decyzji, jaka w skutek aktu regulacji wydaną będzie, nastąpi dnia na posiedzeniu publicznem Sądu tutejszego, i od tegoż dnia, czas do odwołania się od niej upływać zacznie. Interessenci przeto bez dalszego wezwania w tymże dniu ogłoszeniu jej przytomnemi być powinni.

DZIAŁ PIÉRWSZY.

Wymienienie nieruchomości i opisanie granic.

DZIAŁ DRUGI.

Zastrzeżenia.	Wymienienie Właściciela.	USTALENIE WŁASNOSCŃ I.	Szacunek Złote. gr

Prawo o ustaleniu własności dóbr nieruchomości, o przywilejach i hipotekach na Sejmie 1818 r. uchwalone, zamyka w sobie pomiędzy innymi celami i ten, aby księgi hipoteczne były zupełnym zbiorem wszelkich aktów dotyczących się nie tylko własności dóbr nieruchomości, ale i stanu ich obciążenia.

Nim te akta w różnych epokach, i pod powagą różnych praw, i w różnych językach sporządzone, z upłynieniem terminu prekluzyjnego, dla każdego Województwa wyznaczonego, odnowionemi, i w jedne księgi krajowe połączone będą, chciało mieć prawo Sejmowe, aby przed nadejściem jeszcze téj chwili, wiadomość o nich z ksiąg hipotecznych, jakie dochożanemi zostały, z epoki różnych rządów, częściowo czerpaną była; a wczém téż księgi niedokładną wiadomość obejmują, aby takowa przez dodatkowe składanie aktów uzupełnioną została, ile to się stać może przed upłynieniem terminu prekluzyjnego.

Ku osiągnięciu tego celu zmierzają przepisy artykułów 140, 141, 142, 143 i 144 wspomnianego prawa Sejmowego. Chcąc, aby te wykonanemi były podług jednostajnych wzorów, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości następującą dla Konserwatorów hipoteki wydaje instrukcyą, mieszcząc w niej oraz niektóre objaśnienia, które służyć mają dla Konserwatorów, aby ci oświeconemi byli o istotnej dążności dopiero wspomnianych artykułów prawa, bynajmniej nienaruszając niepodległego w zastosowaniu prawa do przypadków zdania Magistratur sądowych.

Artykuł 1.

Przepisy ściągające się do wykonania artykułu 140 prawa Sejmowego, następującej treści:

„W częściach kraju ulegających porządkowi hipotek pruskich, wszelkie czynności poprzedzające zaprowadzenie praw konstytucyjnych Księstwa Warszawskiego, które podane zostały do rejestratury hipotecznej, mają pierwszeństwo od daty ówczasowego podania. Każda strona interesowana, któraby nie była zapewnioną, iż czynność do rejestratury podana wciągniętą została do ksiąg hipotecznych, obowiązana jest oświecić się w biurze Konserwatora hipotek o skutku podania, i żądać, albo uskutecznienia wpisu podług przepisanej porządku, albo oddania na powrót dokumentu, na którym, prócz zapisanej prezentaty i numeru dawnego dziennika, Konserwator położy numer swego rejestru literami, i podpisze się. Rejestr takowych zawartych przed epoką praw konstytucyjnych Księstwa Warszawskiego, a nie wpisanych czynności, powinien być okazany przez Konserwatora każdemu, mającemu potrzebę oświecenia się o stanie hipotek, poprzedzających rzeczoną epokę.”

Powszechna rewizya archiwów hipotecznych, która poprzedziła epokę sejmową, miała szczególniej ten cel, aby przygotować wiadomość o wszelkich w artykule 140 wymienionych, a do ksiąg hipotecznych jeszcze nie wniesionych czynnościach. Łatwo więc Konserwatorowie utworzyć mogą rejestr nakazany artykułem 140. Rejestr ten, napisany na papierze nie stemplowym, którego stronicie zaznaczone mi być powinny przez Prezesa Trybunału, lub osobę przez niego wyznaczoną, składać się ma z następujących rubryk:

- a. Prezentata aktu.
- b. Numer dawnego dziennika.
- c. Numer nowego rejestru.
- d. Treść aktu.
- e. Nieruchomość, której się akt dotyczy.
- f. Powiat, w którym jest położoną.
- g. Uwagi.

Przy końcu rejestru sporządzony będzie summaryusz porządkiem alfabetycznym podług nazwiska dóbr wiejskich, i po miastach podług nazwiska ulic, w których znowu rozróżnić należy liczby domów.

Jeżeli strony interesowane żądać będą wpisania do księgi hipotecznej tych dawniej podanych aktów, w tym względzie zachować należy postępowanie przepisane w instrukcyi hipotecznej z dnia 21 Września 1809 r.

Jeżeli żądać będą zwrotu aktu, Konserwator postąpi sobie podług przepisów artykułu 140, i nic więcej żądać nie będzie za wpisanie do nowego rejestru i wydane zaświadczenie względem numeru, pod którym ten akt w nowym rejestrze wpisanym został, nad złotych polskich dwa.

Jeżeliby strony nie żądały ani wpisania do ksiąg, ani zwrotu podanych do hipoteki aktów, wtedy te zostawać będą w depozycie u Konserwatora. Również zostawać będą w depozycie akta, których oryginały są w aktach hipotecznych, a które się dotyczą kilku stron; tych tylko kopie wydawać będzie Konserwator stronie interesowanej. Obligi oryginalne tylko wierzycielowi wydawanemi być mogą.

Artykuł 2.

Przepisy ściągające się do wykonania artykułu 141 prawa Sejmowego, następującej treści:

„Przepisy poprzedzającego artykułu stosują się oraz do czynności pochodzących z epoki zaprowadzenia praw konstytucyjnych Księstwa Warszawskiego, skoro podanemi były do bióra Konserwatora przed uregulowaniem ksiąg témże prawem nakazanych, o ileby się już nie znajdowały w tychże księgach.”

Oprócz rejestru w poprzedzającym artykule wspomnionego, sporządzonym będzie tym samym sposobem drugi rejestr dla zebrania nie wniesionych jeszcze do księgi hipotecznej czynności, o których wspomina artykuł 141.

Jeżeli strony żądać będą zwrotu dokumentu, lub wcale się nie zgłoszą, postąpi sobie Konserwator, jak jest wyżej przepisano. Jeżeli zaś strony żądać będą wpisu, zachować należy postępowanie Kodeksem cywilnym teraz obowiązującym przepisane, i wciągnąć téż wpisy do ksiąg w myśl Kodeksu cywilnego założonych. Aby jednak z takowego wpisu, choć później skutecznego, okazywało się właściwie pierwszeństwo, strony podając notę do Konserwatora podług przepisu artykułu 2148 Kodeksu Cywilnego, wyrażą w niej prezentatę aktu, numer dawnego dziennika, i numer nowego rejestru.

Artykuł 3.

Przepisy ściągające się do wykonania artykułu 142 prawa Sejmowego tej treści:

„Wszelkie tytuły do własności dóbr nieruchomości, pochodzące z epoki praw konstytucyjnych Księstwa Warszawskiego, lub epoki Rządu Austriacko-Galicyskiego, powinny być wniesionemi do ksiąg Konserwatora hipotek z upłynieniem najdalej roku jednego od dnia ogłoszenia niniejszego prawa. Po upływie tego czasu, ten tylko będzie mocen zarządzać własnością dóbr nieruchomości, i przeciw takiemu tylko uczynione być mogą wpisy hipoteczne, którego księga Konserwatora, jako właściciela wymieni.”

Artykuł ten jest dalszym ciągiem poprzedzających, i do tego wspólnego dąży z nimi celu, aby uzupełnić akta hipoteczne z różnych epok Rządu dochowane. Właściwie zaś ściąga się do uzupełnienia wiadomości o aktach względem nabycia dóbr nieruchomości, pod powagą praw Austriacko-Galicyskiego i Księstwa Warszawskiego zawartych. Nie jest tu mowa o zupełnem odnowieniu wszystkich takowych aktów, i połączeniu ich w nowe księgi, bo jedno i drugie rozpocznie się dopiero z nadejściem terminu prekluzyjnego; ale o podaniu do ksiąg hipotecznych aktów, które pochodzą z epoki tych praw, a o których ani księgi, lub rejestra bądź za Rządu Austriacko-Galicyskiego, bądź pod powagą praw Księstwa Warszawskiego utrzymywane, żadnej jeszcze nie zawierają wiadomości. Dopiero po podaniu tych tytułów mocnemi będą takowi, do ksiąg dotąd jeszcze nie wpisani nabywcy, zarządzać własnością dóbr przez siebie nabytych.

Ze zaś tak podług przepisów Kodeksu w artykule 1582 zawartych, jako też podług przepisów ustawy cywilnej dla Galicyi zachodniej, kontrakt z podpisem prywatnym o kupno dóbr nieruchomości zawarty jest ważnym, przeto Konserwatorowie odmówić nie mogą przyjęcia takowych prywatnych kontraktów do hipoteki.

Artykuł 4.

Przepisy ściągające się do wykonania artykułu 143 prawa Sejmowego tej treści:

„Od dnia ogłoszenia niniejszego prawa, aż do zaprowadzenia nowego porządku hipotecznego, wszelkie czynności między żyjącymi o własność dóbr nieruchomości zawierane być powinny w formie urzędowej; a dopóki nie zostały podane do bióra Konserwatora i wciągnięte do rejestrów, uważane są jako stosujące się do osób tylko, nie stanowiące prawa rzeczowego.”

Przepisy artykułu tego tyle się tylko dotyczą Konserwatorów, iż żadnych kontraktów o własność dóbr nieruchomości z podpisem prywatnym, od dnia ogłoszenia prawa Sejmowego zawieranych, do hipoteki przyjmować nie mogą.

Artykuł 5.

Przepisy ściągające się do wykonania artykułu 144 prawa Sejmowego tej treści:

„Wszelkie tajne, czyli prawne hipoteki, pochodzące z epoki zaprowadzenia praw konstytucyjnych Księstwa Warszaw-

skiego, aż do dnia ogłoszenia niniejszego prawa, powinny być wpisane do rejestrów hipotecznych w przeciągu najdalej roku jednego, bez obowiązku opłaty stempla, a od dnia ogłoszenia niniejszego prawa, nie będą miały miejsca hipoteki prawne, jak tylko z obowiązkiem wpisania ich do ksiąg."

Ponieważ prawo stanowi, w jakim sposobie hipoteki prawne do ksiąg wpisanymi być powinny, a przepis powyższego artykułu zawiera istotnie tylko obowiązki dla tych, których się hipoteka prawna dotyczy, przeto niepotrzebują Konserwatorowie w tym względzie żadnej instrukcyi; dosyć im będzie wiedzieć, iż stosowne w tym względzie wyszły polecenia do Prokuratorów i Sądów Pokoju.

Artykuł 6.

Przepisy względem wydawania wykazu hipotecznego w częściach kraju, które zostawały pod porządkiem hipotek Pruskich.

Konserwatorowie wydając wykaz całego stanu hipotecznego, powinni go podzielić na cztery części:

- I. Wykaz stanu hipotecznego aż do ustania Rządu Pruskiego.
- II. Wykaz stanu hipotecznego od ustania Rządu Pruskiego, aż do 1 Maja 1808; i w tym to wykazie, co się tyczy dokumentów jeszcze do hipoteki niewciągniętych, powinni umieścić wyciąg z rejestru podług artykułu 140 prawa sejmowego, przez nich sporządzić się mianego, lub zaświadczyć, iż z epoki tej niemasz żadnych dokumentów podanych do hipoteki.

III. Wykaz stanu hipotecznego od 1 Maja 1808 r. aż do założenia nowych ksiąg w myśl Kodexu cywilnego, i instrukcyi hipotecznej z dnia 21 Września 1809 r. W tym wykazie, co do dokumentów niewciągniętych do hipoteki, postąpią sobie jak jest pod liczbą drugą przepisano.

IV. Wykaz stanu hipotecznego od złożenia nowych ksiąg w myśl Kodexu cywilnego, aż do daty wydanego wykazu.

Artykuł 7.

Przepis w tym samym przedmiocie względem części kraju, które zostawały dawniej pod prawem Austryacko-Galicyskiem, Galicyą Nową zwanych.

Wykaz hipoteczny dóbr dawniej w tak zwaną Nową Galicyą położonych, gdy ma być, ile możność tego dozwala, zbliżonym do zupełności, zamykać w sobie powinien trzy epoki:

- I. Wykaz stanu hipotecznego z dawnych aktów Polskich. Tu wyrazić należy, z jakiego rodzaju aktów Polskich jest czerpany, *np. debitorum*, od którego roku się poczyna, i z którym się kończy.
- II. Wykaz stanu hipotecznego z aktów za Rządu Austryacko-Galicyskiego utrzymywanych, aż do wprowadzenia hipoteki Nowej w myśl Kodexu cywilnego.
- III. Wykaz stanu hipotecznego z nowych ksiąg w myśl Kodexu cywilnego utrzymywanych, aż do daty wydanego wykazu.

Artykuł 8.

Przepis w tym samym przedmiocie względem części kraju, które zostawały dawniej pod prawem Austriacko-Galicyskiem, Galicyą Starą zwanych.

Wykaz hipoteczny dóbr dawniej w tak zwanéj Staréj Galicyi położonych zamykać w sobie będzie dwie epoki.

- I. Wykaz stanu hipotecznego z Tabuli, która we Lwowie utrzymywana była.
- II. Wykaz stanu hipotecznego z nowych ksiąg w myśl Kodeksu cywilnego utrzymywanych.

Instrukcyja niniejsza ma być przesłaną do wszystkich sądów cywilnych dla wiadomości i udzielenia jej Konserwatorom, ma być oraz ogłoszoną przez Gazety Warszawskie, i Dzienniki wszystkich Województw.

Działo się na posiedzeniu Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości d. 20 Marca 1819 r.

Minister Prezydujący,

W. Sobolewski.

Sekretarz Jeneralny,

J. Hankiewicz.

w Jmieniu Najjaśniejszego

ALEXANDRA I.

Cesarza Wszec Rossyi Króla Polskiego

etc. etc. etc.

Książe Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Nim w skutku art. 29 Prawa Sejmowego o hipotekach, organizacya Magistratur hipotecznych, i postępowanie hipoteczne, tymczasowo przez instrukcyą Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości zastąpione, po dłuższym tejże instrukcyi doświadczeniu, przez Nas przepisaniem będą: uznaliśmy potrzebę wydać postanowienie względem Appellacyi, od decyzów, bądź Kommissyj hipotecznych, bądź wydziałów sądowych, art. 29 wyżej wzmiankowanego prawa dozwolonej. W tym tedy celu:

Zważywszy, iż procedura sądowa w art. 443 czas do appellacyi liczoną mieć chce, od daty wręczenia wyroku.

Zważywszy, iż zastosowanie tego przepisu do decyzów Kommissyj hipotecznych i Wydziałów Sądowych, byłoby utrudniającem i kosztowném.

W dopełnieniu art. 29 Prawa Sejmowego o hipotekach, na przełożenie Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, i po wysłuchaniu zdań ogólnego zgromadzenia Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowimy.

Artykuł 1.

Co do aktów pierwiastkowego zaprowadzenia:

Czas odwołania się od decyzji Komisji hipotecznych, ma być trzy miesięczny, i liczyć się będzie co do decyzji Komisji hipotecznych w Województwach Mazowieckim i Kaliskim, w których czynność rozpoznawania aktów pierwiastkowego zaprowadzenia, już ukończoną została, od dnia ogłoszenia niniejszego Postanowienia, a co do decyzji Komisji hipotecznych innych Województw, od dnia przez Komisję Rządową Sprawiedliwości względem każdego w szczególności Województwa ogłosić się mianego o ukończonej czynności rozpoznawania aktów.

Artykuł 2.

Co do aktów następnych.

a. Wydziały Sądowe obowiązani są na pierwszym swém zwyczajnym posiedzeniu, po wpisaniu lub wniesieniu do księgi wieczystej aktu, decyzją względem niego wydać, i na tymże posiedzeniu stronom ogłosić, najpóźniej zaś wydanie decyzji, i jej ogłoszenie na posiedzeniu zwyczajnym ma nastąpić w dniach dziesięciu, rachując od dnia wpisania, lub wniesienia do ksiąg aktu.

b. Jeden lub więcej dni stałych w tygodniu, oznaczonymi będą na posiedzenia zwyczajne, w którym strony bez oddzielnego wezwania stawic się powinny, dla wysłuchania decyzji.

c. W przypadkach nagłych ma być decyzja prędkiej na posiedzeniu nadzwyczajnym wydana i stronom jeżeli są przytomne ogłoszona. Jeżeli nie są przytomne, ogłoszenie do najbliższego zwyczajnego posiedzenia odłożonym będzie.

d. Czas do założenia appellacji, będzie trzymiesięczny, i liczyć się ma od dnia ogłoszenia decyzji wydziału.

Jeżeli strony na decyzji wyraźnie przestają, wzmianka o tém oświadczeniu, uczynioną będzie w księdze wieczystej.

e. Jeżeli decyzja wydziałów sądowych dotyczy się hipoteki prawnej lub sądowej, wtedy przepisy powyższe stosują się do osoby żądającej wpisu, co zaś do osoby przeciw której wpis nastąpił, decyzja wydziału, ma być jej wręczoną, a odwołanie się od niej, służyć jej będzie do trzech miesięcy, od dnia wręczenia decyzji, przez osobę żądającą wpisu.

Artykuł 3.

Odwołanie się od decyzji wydziałów Sądowych przed ogłoszeniem niniejszego postanowienia zapadłych, służyć będzie stronom do trzech miesięcy, rachując od dnia ogłoszenia tegoż postanowienia.

Artykuł 4.

Strona odwołująca się od decyzji bądź Komisji hipotecznej, bądź wydziału Sądu, obowiązana będzie appellacją w przeciągu czasu do jej założenia dozwolonego, w księ-

dze wieczystej objawić, jeżeli zaś nieobjawiła, a osoby trzecie po upłynionym terminie appellacyi, akta w księdze zawarły, lub do niej je wniosły, tedy decyzya względem tych trzech osób uważaną będzie za prawomocną.

Artykuł 5.

Jeżeli przy odwołaniu się zachodzi przeciwny stron interes, jak np. przy hipotekach sądowych lub prawnych, bądź przy aktach pierwiastkowego zaprowadzenia, gdzie jedni domagają się wpisów, drudzy są im przeciwni, wtedy strona appellująca, winna jest stronę przeciwną pozwać do Sądu Appellacyjnego, i zachowanemi będą w Instancyi appellacyjnej przepisy summarycznego postępowania.

Jeżeli zaś niezachodzi przeciwny stron interes, wtedy odwołanie się wprowadzonem będzie do Sądu Appellacyjnego drogą Illacyi, bądź przez obiedwie strony razem, bądź przez jedną tylko, w którym to ostatnim razie, strona zyskująca wyrok, winna tenże wyrok wręczyć przeciwniej stronie, nim go wniesie do hipoteki.

Artykuł 6.

Przeciw stronie która się odwołała, ale appellacyi nie popiera, służą drugiej stronie środki wskazane artykułami 80 i 471, procedury sądowej celem prędszego uzyskania wyroku, i artykułem 25 prawa Sejmowego celem sprawienia aby nie popierana appellacya, w sposobie tymże artykułem przepisany, upadła.

Artykuł 7.

Wniesienie do księgi wieczystej wyroku ostatecznego spór z odwołania się rozwiązującego, zostawionem jest pilniejszej stronie.

Artykuł 8.

Przepisy niniejszego postanowienia w niczem ubliżać nie mają przypadkom, gdzieby decyzya Kommissyi hipotecznej lub wydziału Sądu, już wręczoną została stronie, a strona w przeciągu czasu artykułem 443 Procedury Sądowej przepisanego, żadnej nie zaniosała appellacyi, albo zaniósłszy ją w przeciągu czasu artykułem 25 Prawa Sejmowego zakreślonego, takowej nie poparła a tém mniej ubliżać mają decyzyom w Sądzie Appellacyjnym już zapadłym.

Artykuł 9.

Jeżeli w decyzyi Kommissyi hipotecznej co do liczby daty, imion, nazwisk lub inne podobne zaszyły omyłki, wtedy ich sprostowanie niema być poszukiwanem drogą appellacyi, lecz żądanie stron wniesionem będzie do Kommissyi, gdy jeszcze swych czynności nie skończyła, lub do wydziału Sądu, gdy już Kommissya je skończyła, za wezwaniem wszystkich interesentów, których to sprostowanie obchodzić może. Jeżeli zgodzą się na sprostowanie, Kommissya lub wydział Sądu wyrzekną względem niego, jeżeli się niezgodzą, ostrze-

żenie do ksiąg zapisaném, a spór do drogi sądowej odesłanym będzie.

Wydział Sądu mocen jest na samo wniesienie stron sprostować omyłki w swojej decyzji zasze. Jeżeli jednak sprostowanie żadaném jest po oświadczeniu stron, iż na decyzji przestają lub po upłynieniu czasu do appellacyi dozwolonego, a zarazem do księgi wpisanym lub wniesionym został, po oświadczeniu powyższém lub po upłynieniu terminu do appellacyi, akt lub akta stron które na sprostowanie nie zezwalają, w takim razie postąpi sobie wydział Sądu, jak przepisano jest wyżej.

Artykuł 10.

Pisarz Kancellaryi hypotecznój, spisz w Księdze wieczystej akt ogłoszenia decyzji wydziału Sądu, akt rozpoznającego, lub decyzji Kommissyi hypotecznój, bądź wydziału Sądu, z powodu żadanego sprostowania omyłek zapadłych. Oświadczenie stron iż na decyzji wyraźnie przestają, ich wnioski o sprostowanie omyłek, objawienie appellacyi, składanie wyroku spór rozwiązującego, doniesienie o upadłej Instancyi appellacyjnej, mają być czynione Pisarzowi téjże kancellaryi, który względem nich krótki spisz akt w księdze wieczystej, i poda go gdzie potrzeba, Kommissyi hypotecznój, lub wydziałowi Sądu do ich decyzji.

Wykonanie niniejszego Postanowienia które w Dzienniku Praw umieszczone być ma, Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyjnej dnia 22 Stycznia 1822 r.

(podpisano) ZAJĄCZEK.

Minister Sprawiedliwości

(podpisano:) *M. Badeni.*

Radca Sekretarz Stanu, Jenerał Brygady

(podpisano:) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem

Radca Sekretarz Stanu, Jenerał Brygady

(podpisano:) *Kossecki.*

Za zgodność

Marczewski.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI.

Podług artykułu 1 uchwalonego na Sejmie tegorocznym prawa o przywilejach i hipotekach z d. 1 (13) czerwca r. b., tudzież art. 1 prawa przechodniego z téjże daty, przepisy Tytułu XVIII Księgi III Kodexu Cywilnego dotąd obowiązującego, z końcem r. b. w swój mocy ustają, a w ich miejsce prawo wyżej wspomniane o przywilejach i hipotekach z d. 1 stycznia 1826 r. zaczyna być obowiązującym.

Podług art. 10 tegoż prawa, prawo sejmowe z d. 14 (26) kwietnia 1818 r. o hipotekach, z tymże dniem 1 Stycznia 1826 r. wchodzi w moc obowiązującą względem wszystkich nieruchomości, z tą w artykule 11 przepisaną modyfikacją, że do nowój regulacji hipotek tych nieruchomości, do których takowe dotąd nie rozciągało się, nie jest przeznaczony ogólny termin prekluzyjny, że raczej regulacja każdej szczególnej nieruchomości, w ten czas tylko przedsięwzięta zostanie, gdy o to zajdzie żądanie strony interessowanej.

Gdy podług art. 12 tegoż prawa Kommissya Sprawiedliwości co do takich hipotek skrócone i mniej kosztowne postępowanie urządzić, oraz wskazać ma, do kogo czynności hipoteczne nadal należeć mają, przeto następujące w téj mierze postanawia urządzenie:

Artykuł 1.

Urzędy dotychczasowych Konserwatorów hipotek powiatowych, tudzież Notaryuszów powiatowych z dniem ostatnim grudnia r. b. zupełnie ustają.

W miejsce pierwszych wstępują z dniem 1 stycznia 1826 r. Pisarze hipotek powiatowych, a w miejsce drugich Rejenci powiatowi.

Obowiązki Pisarzy hipotek powiatowych, od tegoż dnia Pisarze Sądów Pokoju, obowiązki Rejentów powiatowych, dotychczasowi Notaryusze powiatowi pełnić będą.

Artykuł 2.

Konserwatorowie hipotek powiatowych dotychczasowe księgi hipoteczne, z końcem r. b. na zawsze zamkną i stosownie do art. 6 Instrukcyi hipotecznej z r. 1809 właściwym Sędziom Pokoju do poświadczenia przełożą.

Artykuł 3.

Konserwatorowie tak poświadczone księgi wraz z repertoryami do nich należącemi, równie i wszelkie dawniejsze księgi i akta hipoteczne pod dozorem ich będące, z summaryuszami, oddadzą z dokładną dezygnacją ich właściwemu Sądowi Pokoju, w którego archiwum nadal zostawać będą. Przy oddaniu ich, Sąd Pokoju spisze protokół, którego oryginał z uwagami, jakiego znalazł, odeśle Trybunałowi, w archiwum swém zaś zatrzyma poświadczoną kopią.

Artykuł 4.

Sądy Pokoju i Trybunały dopełnienia przepisu artykułu 3 dopilnować są w obowiązku.

Artykuł 5.

Czynność pierwiastkowej regulacji hipotek nieruchomości w art. 11 i 22 prawa z dnia 1 (13) czerwca r. b. o przywilejach i hipotekach wymienionych skuteczni właściwy Sąd Pokoju w sposobie niżej przepisany.

Artykuł 6.

Rozpoznawanie i zatwierdzenie aktów téjże regulacji, jako i wszelkich następnych czynności hipotecznych, należć będzie do tegoż Sądu Pokoju jako zwierzchności hipotecznej, z wolnym odwołaniem się od decyzjów w téj mierze wydanych do właściwego Trybunału.

Artykuł 7.

Komplet do rozpoznawania i zatwierdzania stanowić będą: Podśudek, Pisarz i Podpisarz, z których każdy ma głos stanowczy.

Artykuł 8.

Strona pierwiastkowej regulacji nowój hypoteki żądająca, zgłosi się do Sądu Pokoju. Spisany z nią będzie krótki protokół wniesionego żądania.

Artykuł 9.

Z protokółem tym Pisarz założy akta hipoteczne. Na okładce aktów zapisze nazwisko powiatu, nazwisko nieruchomości samój, jeżeli jest wiejską, a numer i nazwisko miasta, jeżeli jest miejską, i numer pod którym akta w repertorium aktów hipotecznych wpisane zostały. Jeżeli kilka jest nieruchomości w tymże powiecie lub mieście, jedno nazwisko lub jeden numer mających, Pisarz akta hipoteczne odznaczy, jak w art. 12 lit. b. urzędzenia tego przepisano. Na samym początku aktów, zostawioną będzie potrzebna ilość kart, z których jedna lub dwie pierwsze przeznaczone będą na summaryusz aktów, reszta zaś na wykaz hipoteczny, do którego wzór Sądom Pokoju zakommunikowany zostanie. Po wykazie następować będzie protokół zgłoszenia się o regulacją i dalsze czynności z dołączonemi do nich dowodami. Karty na summaryusz i wykaz przeznaczone, Podśudek stosownie do art. 15. prawa z r. 1818 o hipotekach zaparafuje, inne zaś do aktów przybywające czynności i składane przy nich dokumenta, Pisarz po wszyciu ich do aktów na każdej stronie zaliczuje i takowe z wymienieniem daty ich i liczby karty, do summaryusza zaciągnie.

Artykuł 10.

Akta hipoteczne są przeznaczone:

a) na zapisanie do nich aktu regulacji nowój hypoteki, na zapisanie w nich przez Rejenta powiatowego wszelkich hipotecznych czynności dobrej woli, których zapisania w aktach hipotecznych, strony żądać będą, na

zapisanie przez Pisarza wszelkich wniosków i oświadczeń stron, działań hipotecznych dotyczących się, tudzież decyzjów zwierzchności hipotecznej.

- b) na zachowanie w nich wszelkich dokumentów przy akcie regulacji lub późniejszych czynnościach złożonych.
- c) na wykaz hipoteczny na początku aktów znajdujący się, do którego Pisarz w rubrykach właściwych skróconą treść praw i obowiązków hipotecznych, stosownie do decyzji zwierzchności hipotecznej z wyrażeniem daty decyzji zapisać winien.

Artykuł 11.

Sąd Pokoju najdalej w dni 14 po zaszłém do niego żądaniu pierwiastkowej regulacji, wywoła nieruchomość, której się żądanie dotyczy, przez obwieszczenia publiczne.

Jeżeli w jednym czasie zajdzie żądanie o regulacją kilku szczegółowych nieruchomości, Sąd Pokoju wywołanie ich w jednym obwieszczeniu połączy.

Artykuł 12.

Obwieszczenia obejmować powinny:

- a) wzmiankę o wniesioném żądaniu regulacji.
- b) nazwisko nieruchomości wywołującej się jeżeli jest wiejską, a numer jój, jeżeli jest miejską z wyrażeniem nazwiska miasta i ulicy przy której jest położoną. Jeżeli w powiecie więcej nieruchomości oddzielnych pod jednym eksystuje nazwiskiem, lub w mieście kilka nie-

ruchości pod jednym numerem, należy takowe albo podług liter lub innych znamion, jakie w dawniejszej hipotece miały, lub podług nazwiska właścicieli, tak odznaczyć, aby z pewnością wiedzieć można, której się obwieszczenie dotyczy.

- c) oznaczenie stałego terminu do regulacji dla każdej szczególnej nieruchomości.
- d) wezwanie do właściciela i wszystkich interes w tém mających, aby w terminie oznaczonym w Sądzie Pokoju, osobiście lub przez pełnomocnika urzędownie i szczególnie na to umocowanego stawili się, żądania swe i wnioski do aktu regulacji podali, i w dokumenta prawa ich udowodniające opatrzli się.
- e) ostrzeżenie właściciela i interesentów, że w przypadku niestawienia się w terminie regulacji, właściciel, jeśliby który z interesentów tego żądał, podpadnie karze 10 do 50 złp. a nadto podług art. 150 prawa z roku 1818 o hipotekach, utraci wszelkie dobrodziejstwa prawne względem swych wierzycieli. Każdy zaś interesowany, któryby w terminie oznaczonym z prawami swemi nie zgłosił się, podpadnie skutkom prekluzji art. 154 i 160 prawa z roku 1818 o hipotekach przepisany.
- f) uwiadomienie interesentów o dniu w którym decyzja w skutek aktu pierwiastkowej regulacji przez Sąd Pokoju wydać się mająca, na audyencyi tegoż Sądu ogłoszoną zostanie, że od dnia ogłoszenia jój, zacznie się rachować czas do odwołania się od takowej, że zatem w tymże dniu bez dalszego wezwania ogłoszeniu jój przytomni być powinni.

Artykuł 13.

Termin do pierwiastkowej regulacji nowej hipoteki będzie trzy miesięczny rachując od daty obwieszczenia.

Gdy jednak podług art. 13 i 16 prawa z dnia 1 (13) czerwca r. b. o przywilejach i hipotekach, wszelkie hipoteki prawne czyli tajne, które jeszcze istnieją, mają dozwoływany roczny termin do objawienia ich w hipotece, a z tego powodu przed końcem roku 1826 żadna prekluzya ich nastąpić nie może; Sądy Pokoju przeto terminu do pierwiastkowej regulacji hipoteki tych nieruchomości, które aż do dnia 1 października r. p. włącznie, wywołane zostaną, dopiero na rok 1827 wyznaczyć powinny.

Artykuł 14.

Wolno każdemu z hipoteką prawną, do ksiąg hipotecznych jeszcze nie wpisaną, w ciągu r. 1826 zgłosić się do Sądu Pokoju, w celu zapewnienia swego prawa i pierwszeństwa jakiego mu służyć mogło.

Wolno w podobnym zamiarze, każdemu mającemu jakkolwiek inny do hipoteki jeszcze niewpisany tytuł, czyli to do własności nieruchomości, czyli do prawa rzeczowego, zgłosić się z takowym do Sądu Pokoju.

Jeżeli przed zgłoszeniem się takowym nie nastąpiło jeszcze przez właściciela lub innego interesenta, żądanie pierwiastkowej regulacji, żądanie takowe połączone będzie z témże zgłoszeniem się.

W przypadkach powyższych, Pisarz spisze protokół wniosków zgłaszającego się, ostrzeże go, że pomimo tego, w ter-

minie do pierwiastkowej regulacji oznaczonym stawieć się powinien, pod skutkami w art. 154 i 160 prawa z r. 1818 o hipotekach przepisanymi i o takowém ostrzeżeniu w protokóle uczyni wzmiankę.

Sąd Pokoju w skutek zgłoszenia się takowego, wywołanie do regulacji hipoteki skuteczni.

Artykuł 15.

Obwieszczenia wywołujące regulacją, ogłoszone będą bezpłatnie w Monitorze Warszawskim raz jeden. Sąd Pokoju obwieszczenia gotowe Redakcyi Monitora pod rubryką *interes Rządowy* tak wczesnie odesła, aby najdalej w dni 14 od daty ich, w Monitorze umieszczone być mogły. Wezwie oraz Redakcyą o odesłanie sobie pod taką rubryką do aktów hipotecznych, w dowód nastąpnego ogłoszenia, eksemplarza, takowe obejmującego.

W przypadku, gdy w jedném obwieszczeniu kilka nieruchomości było wywołanych lub w jednym eksemplarzu Monitora kilka obwieszczeń jednego Sądu znajdowało się, Sąd Pokoju nie ma żądać przesłania sobie do aktów każdej wywołanej nieruchomości, oddzielnego eksemplarza Monitora, lecz jednego tylko, a przyjmujący akt nowej regulacji, zapisze tylko w akcie wzmiankę o nastąpnem obwieszczeniu, i wymieni, gdzie się znajduje eksemplarz takowe dowodzący.

Artykuł 16.

Oprócz ogłoszenia obwieszczeń w Monitorze, takowe aż do terminu pierwiastkowej regulacji wywieszane będą w Są-

dzie Pokoju w miejscu na obwieszczenia Sądowe przeznaczonem. Pisarz nastąpione wywieszenie ich poświadczy.

Artykuł 17.

Gdy nie tylko właścicielowi, lecz każdemu interes w tém mającemu, jest wolno, żądać wywołania nieruchomości do pierwiastkowej regulacji, przeto w przypadku ostatnim, Sąd Pokoju oprócz obwieszczeń publicznych uwiadomi w krótkości właściciela o żądaniu wniesionem, o dniu do regulacji i do ogłoszenia decyzji w skutek aktu regulacji wydać się mającej oznaczonym, i wezwie go do stawienia się w terminie, a to pod karą 10 do 50 zlp. jeśliby który z interesentów o takową wnosił, i pod uniknieniem skutków art. 150 prawa z r. 1818 o hypotekach przepisanych. Wozny uwiadowienie takowe doręczający, zostawi właścicielowi kopią, a oryginał z poświadczeniem doręczenia Sądowi zwróci.

Artykuł 18.

Sąd Pokoju wyznaczając termin do regulacji i ogłoszenia decyzji, terminu takowe zaciągnie zaraz do oddzielnego rejestru terminów hypotecznych, jaki utrzymywać winien. Z rejestru tego Pisarz w każdą Sobotę terminu na następny tydzień przypadające, z wymienieniem nieruchomości, regulować się mającej, i osoby, którą Podsedek z pomiędzy członków Sądu, nie wyłączając siebie, do regulacji wyznaczy, wypisać i wyciąg takowy w zwykłym miejscu obwieszczeń

sądowych, wywiesić każe, gdzie aż do upłynienia terminu pozostaną.

Artykuł 19.

W terminie regulacji, członek Sądu do takowej wyznaczony, zapisze do protokołu regulacji stawiennictwo zgłaszających się, wymieni zamieszkanie, jakie każda z nich podług art. 27 i 157 prawa z r. 1818 o hypotekach, w kraju obrać powinna i w którym wszelkie wręczenia hypoteki dotyczące się nastąpić mają; załączy do protokołu, obwieszczenie w Sądzie wywieszone, tudzież w przypadku wyżej wart. 17 przewidzianym, uwiadowienie do właściciela wydane i eksemplarz Monitora, w którym obwieszczenie ogłoszonem zostało; a jeżeli ten jako obejmujący kilka obwieszczeń lub w jednym obwieszczeniu wywołanie kilku nieruchomości do innych aktów załączonym został, zrobi o tém w protokole wzmiankę z wyszczególnieniem aktów przy których się znajduje. Po czém przystąpi do regulacji hypoteki zamieszczając w protokole, wnioski i oświadczenia stawiających, bądź zgodne, bądź różniące się, i zwracając uwagę ich na art. 152 i 153 prawa z roku 1818.

Artykuł 20.

W regulacji samój członek do takowej delegowany nasamprzód zająć się winien wyjaśnieniem stanu własności. W tym celu przyjmie oświadczenie właściciela i dowody przez niego złożone. Wymieni także w protokole wartość nieruchomości, jaka się z dokumentów okazuje.

Artykuł 21.

Następnie przyjmie oświadczenia interesentów, którzyby równe lub lepsze prawo do własności mieć sądzili, i dowody przez nich pokładane.

Artykuł 22.

Przystąpi dalej do wyjaśnienia stanu obciążeń i wierzytelności jakim nieruchomości ulega. W tym celu wezwie nasamprzód właściciela, aby takowe sam podał, zwracając uwagę jego, że chociażby który z wierzycieli jego, prawny tytuł do hipoteki mających, sam nie zgłaszał się przy regulacji, i służącym mu prawem rzeczowym prekludowanym został, to przecież podług art. 154 prawa z roku 1818 o hipotekach, właściciel jako dłużnik nie przestaje być odpowiedzialnym za wierzytelność, z wszelkiego ruchomego i nieruchomego majątku swego. Poczém zapisze z porządku, obciążenia i wierzytelności, czyli to przez właściciela, czyli też przez strony zgłaszające się podawane, i wzajemne ich względem takowych oświadczenia i wnioski, przyjmie dowody złożone, wreszcie przekona się i wyjaśni, czyli, lub jak dalece względem porządku wierzytelności, jak jedne po drugich następują, wierzyciele są z sobą zgodni lub nie.

Artykuł 23.

Po wyjaśnieniu stanu obciążenia delegowany przystąpi do wyjaśnienia suboneracyów, jakim prawa hipotekowane ulegają.

Artykuł 24.

Delegowany dokumenta do aktu regulacji przez strony składane, wraz z niemi stosownie do art. 16 i 157 prawa z roku 1818 o hipotekach zaznaczy, i takowe jako oryginały przy aktach hipotecznych pozostaną.

Artykuł 25.

Po spisaniu tym sposobem wniosków i oświadczeń stron stawających, delegowany ułoży projekt do wykazu hipotecznego, i całą czynność przedstawi stawającym do podpisu.

Artykuł 26.

Chociażby właściciel w terminie regulacji nie stawił się, delegowany stawiennictwo zgłaszających się zapisze, i wolno im będzie prawa i wierzytelności swe podać do protokołu, oraz czynić swe wnioski, względem pierwszeństwa i porządku między sobą, a to, aż do czasu ostatecznej regulacji, będzie miało skutek ostrzeżenia co do praw ich, tak względem właściciela, jak i osób trzecich; nada im oraz prawo z art. 150 prawa z roku 1818 wynikające, pociągnięcia dłużnego właściciela, z utratą wszelkich dobrodziejstw prawnych, względem nich służyć mu mogących i żądania wymiaru na nim kary pieniężnej obwieszczeniem zagrożonej.

Artykuł 27.

Tak sporządzone dzieło wraz z dowodami, delegowany przedstawi Sądowi Pokoju jako zwierzchności hipotecznej,

który takowe w komplecie w art. 7 przepisany, stosownie do przepisów prawa z roku 1818 o hipotekach rozpozna, i względem zatwierdzenia nowej regulacji, lub odmówienia go, tudzież względem postanowionej w art. 154 i 160 tegoż prawa prekluzji interesentów niezgłaszających się, swoją wyda decyzją, istotne zaś spory, stosownie do art. 29 tegoż prawa do drogi sądowej odeśle.

Artykuł 28.

W przypadku zmiany projektu do wykazu, bądź przez Sąd Pokoju jako zwierzchność hipoteczną, bądź w drodze appellacji, Sąd w decyzji swój wykaz zaraz ułożyć powinien.

Artykuł 29.

W przypadkach, w których właściciel do regulacji nie stawił się, Sąd wniosków stron zgłaszających się rozwiązywać i zatwierdzać nie będzie, lecz decyzją w tej mierze, aż do regulacji tytułu własności zawiesi. Winien jednak wyrzec prekluzją niezgłaszających się, i jeśliby który z interesentów tego żądał, ustanowić na właściciela za niestawienie się w terminie regulacji karę 10 do 50 złp. Pisarz o karze wymierzonej doniesie Kontrolli Skarbowej.

Artykuł 30.

Właściciel w terminie pierwiastkowej regulacji niestawający, któryby później żądał uregulowania tytułu własności, winien zgłosić się do Sądu Pokoju o wyznaczenie ter-

minu do téjże regulacji i ogłoszenia wydać się mającej decyzji, tak względem żądania jego, jako i względem wniosków, przez interesentów w terminie poprzednio do regulacji wyznaczonym, podanych.

O terminie takowym właściciel interesentów, którzy w poprzednim terminie zgłosili się, nie przez obwieszczenia, lecz szczegółowo, swym kosztem uwiadomić i wezwać ich powinien, aby tak przy uregulowaniu tytułu własności, jako też przy ogłoszeniu decyzji Sądu, przytomni byli.

Po spisaniu aktu regulacji tytułu własności, i wniosków osób stawających, Sąd akt takowy oraz i akt regulacji w terminie poprzednio wyznaczonym spisany, który z powodu nieregulowanego tytułu własności, rozpoznawany być niemógł, rozpozna, decyzją swoją wyda, i w dniu oznaczonym ogłosi.

Artykuł 31.

Decyzje w materyach hipotecznych wydane Pisarz zaraz na posiedzeniu Sądu zapisze w aktach hipotecznych. Podpisane będą przez cały komplet. Ogłoszenie ich, nastąpi bez dalszego wezwania stron, na posiedzeniu Sądu Pokoju w dniu w obwieszczeniu na to wyznaczonym. Pisarz zapisze pod decyzją krótką wzmiankę o nastąpieniu ogłoszeniu jej, z wyrażeniem dnia w którym takowe nastąpiło.

Jeśliby przy ogłoszeniu która z stron w myśl art. 10 postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 22 Stycznia 1822 r. (w Tomie VII pag. 287) podała oświadczenie względem poprzestania na decyzji, lub wniosek o sprostowanie omyłek, w art. 9 tegoż postanowienia prze-

widzianych, Pisarz to zaraz w protokóle ogłoszenia zapisze, a Sąd omyłki zaraz sprostuje.

Artykuł 32.

Zatwierdzony lub zmieniony projekt do wykazu, Pisarz stosownie do decyzji nastąpionej, albo sam, albo przez osobę na swoją odpowiedzialność na to otrzymywaną wpisze charakterem czytelnym i z wymienieniem daty decyzji, do wykazu, na początku aktów hipotecznych będącego. Wykaz ten w aktach również przez cały komplet podpisanym będzie.

Artykuł 33.

Czas do odwołania się od decyzjów w mowie będących stosownie do art. 29 prawa z roku 1818 o hipotekach, i postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 22 stycznia 1822 będzie trzech miesięczny, rachując od dnia nastąpionego ogłoszenia decyzji. Z resztą przepisy postanowienia wspomnionego względem appellacyjów w przedmiotach hipotecznych i do hipotek powiatowych stosować się będą.

Artykuł 34.

Na wszelkie koszta nowj regulacji, łącznie z wywołaniem, zatwierdzeniem, ogłoszeniem decyzji i wpisaniem treści aktu regulacji, do wykazu żądający regulacji złoży w ogóle zł. 6 z których po zaspokojeniu potrzebnych wydatków, wyjąwszy nale-

żność Woznego za wręczenie w przypadku w art. 17 przewidzianym, resztę odbierze delegowany za czynność regulacji.

Z resztą wszelkie czynności pierwiastkowej regulacji i decyzje przez Sąd jako zwierzchność hipoteczną w skutek takowej wydane, stosownie do postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z d. 20 m. b. od opłaty stempla są wolne, obwieszczenia terminów regulacji w Monitorze nastąpią bezpłatnie, i korespondencye w tój mierze między Sądami Pokoju a redakcją Monitora, jako wolne od opłaty portoryi, adresowane być powinny pod rubryką *interes Regulacyjny*.

Artykuł 35.

Żądający nowj regulacji jest w obowiązku zastąpienia kosztów ztąd wynikających. Wolno mu jednak od współinteresentów żądać proporcjonalnego ich wynagrodzenia, tak iż właściciel takowe poniesie w miarę wartości nieruchomości, jaka po potrąceniu z niej długów hipotecznych pozostaje, a każdy wierzyciel w miarę swj wierzitelności.

Artykuł 36.

Tak w czasie agitujacj się, jako tż po ukończeniu pierwiastkowej regulacji hipoteki kaźdej szczególnj nieruchomości, Rejent Powiatowy zapisywać będzie do aktów hipotecznych wszelkie czynności dobrej woli do tójże nieruchomości ściągające się, których zapisania w nich, strony od niego żądać będą. Do niego i wydawanie ekstraktów i wypisów czynności tych i dokumentów przy nich złożonych, należy.

Artykuł 37.

Do Pisarza hipotecznego należyć będzie przyjmowanie do aktów hipotecznych wszelkich czynności do hipoteki ściągających się, w obcej Kancellaryi zawartych, któreby strony do hipoteki składały, przyjmowanie wszelkich innych wniosków i oświadczeń stron, które nie są przedmiotem atrybucyi Rejenta, tudzież wydawanie wykazów, wyciągów i kopiów, tak z aktów nowej hipoteki, jako i z dawnych aktów i ksiąg hipotecznych i ściśle dopełnienie wszelkich dyspozycyów zwierzchności hipotecznój.

Artykuł 38.

Rozpoznawanie i zatwierdzenie wszelkich czynności hipotecznych w art. 36 i 37 wspomnionych, rozpoznaniu i zatwierdzeniu ulegających, nastąpi przez Sąd Pokoju, jako zwierzchność hipoteczną, stosownie do przepisów prawa.

Artykuł 39.

Co do należytości Pisarza stosować się będą przepisy postanowienia Księcia Namiestnika Królewskiego z dnia 17 sierpnia 1820 r. o należytościach Pisarzy hipotecznych w tomie VII pag. 62 umieszczonego.

Artykuł 40.

Pisarz obowiązany dokładne reportorium wszelkich nowych aktów hipotecznych utrzymywać, i do takowego każde

nowe akta porządkiem alfabetycznym i numerów wciągnąć, oraz numer, pod którym w repertorium są zapisane, na okładce aktów zanotować.

Artykuł 41.

Pisarz i Rejent mieć będą pieczęci z herbem Królestwa i z napisem, piérwszy: *Pisarz hipoteczny powiatu N. N.*, drugi: *Rejent Kancellaryi powiatu N. N.*

Artykuł 42.

Wszelkie akta i wykazy hipoteczne, zostawać będą pod bezpośrednim i szczególnym dozorem Pisarzy hipotecznych, którzy za całość ich i dokumentów do nich złożonych są odpowiedzialni. Dozór ogólny nad nimi należy do Sądu Pokoju.

Artykuł 43.

Gdyby właściciel nieruchomości uregulowanój w hipotece powiatowój chciał ją połączyć z nieruchomością mającą uregulowaną hipotekę Wojewódzką, zgłosi się w téj mierze do Trybunału. Ten uwiadomi o tém Sąd Pokoju, który od dalszych działań hipotecznych co do tejsze nieruchomości wstrzymać się, akta hipoteczne Trybunałowi odeślać i to w repertorium swém zanotować powinien. Trybunał zaś względem połączenia hipotek i względem uregulowania stosownego wykazu hipotecznego postanowi.

Artykuł 44.

Gdyby właściciel nieruchomości, która wcale nie miała uregulowanej hipoteki, żądał uregulowania jej w hipotece wojewódzkiej, zgłosi się o to do Trybunału. Ten dla uniknięcia aby takowa w Sądzie Pokoju do regulacji wywołana nie była, uwiadomi o tém Sąd Pokoju; sam zaś stosownie do art. 22 prawa z dnia 1 (13) czerwca r. b. o przywilejach i hipotekach, postąpi.

Artykuł 45.

W przypadkach, gdy Trybunał wprost w skutek art. 22 tegoż prawa regulacją hipotek przedsięwzięcie, terminu do pierwiastkowej regulacji tych nieruchomości, jakie w roku 1826 wywołanemi będą, dopiero na rok 1827 wyznaczone być powinny, jak to w art. 13 urządzenia niniejszego przepisano.

Artykuł 46.

Sądom Pokoju dla wiadomości ich, Pisarzy i Rejentów zakomunikowaną zostanie:

1-mo Instrukeya hipoteczna Kommissyom hipotecznym wojewódzkim służąca, która w czem przez niniejsze urządzenie zmienioną nie została, służyć im będzie za skazówkę w postępowaniu.

2-do Wzór do obwieszczenia w art. 12 niniejszego urządzenia, wspomnionego, tudzież wzór do protokołu regulacji, które to jednak wzory tylko dla informacji ich służą.

3-tio Wzór do wykazu hipotecznego, który dla nich jest obowiązującym.

Minister Prezydujący,

(podpisano) Ig. SOBOLEWSKI.

Sekretarz Jeneralny Referendarz Stanu,
w zastępstwie

(podpisano) K. Hofmann.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI.

W dalszém rozwinięciu instrukcyi z d. 22 grudnia 1825 r. wydanej z mocy artykułu 12 prawa o przywilejach i hypotekach z d. 1 (13) czerwca 1825 roku, powodowana oraz urzędowém doniesieniem, iż liczne wydarzają się przypadki, że Sądy Pokoju pod regulacye hypoteki powiatowej podciągają części dóbr ziemskich, już to takich których Hypoteka Wojewódzka z mocy ustawy hypotecznej z r. 1818 dotąd nie jest uregulowaną, a które z natury swój do regulacyi w Trybunałach Cywilnych odbyć się powinny należą, już téż takich, których księgi wieczyste już są w Hypotece Wojewódzkiej uregulowane; wzięwszy na uwagę:

- a) że postępowanie podobne sprzeciwia się artykułowi 162 ustawy hypotecznej z r. 1818, oraz artykułom 11 i 23 prawa późniejszego z d. 1 (13) czerwca 1825 r.
- b) że wierzyciele i innych interesentów mających już zabezpieczone prawa realne na głównych dobrach naraża na opozycye, spory i koszta, pociągając ich przez ogólne wywołanie i zagrożenie skutków prekluzyi, której oni już ulegać nie mogą, do powtórnego pilno-

wania całości swych praw przy regulacyi hypoteki powiatowej.

- c) Że jak podług artykułu 38 prawa o hypotekach z r. 1818 wszelkie przyłączenia części do dóbr i odrywania od dóbr mających uregulowaną Hypotekę Wojewódzką, zapisywane być powinny w hypotece dóbr głównych jednych i drugich, co bez wiedzy urzędowego szczególnego zezwolenia wierzycieli i interesentów rzeczonych oraz potwierdzenia zwierzchości hypotecznej nastąpić nie może, tak témbardziej żadne części dóbr głównych już w Hypotece Wojewódzkiej uregulowanych odrywaniem być nie mogą bez poprzedniego zezwolenia tychże osób zatwierdzonego przez zwierzchność hypoteczną, oraz bez szczególnego odpisania téj części w księdze wieczystej Wojewódzkiej w Dziale 2-m w tym razie kiedy takowe części, lub część oderwana stanowić ma odrębną własność i uleż regulacyi hypotecznej powiatowej, wynika to bowiem i z samego porządku hypotecznego i z tego wniosku: że żaden wierzyciel lub inny interesent mający prawo swoje już całe zabezpieczone, albo zastrzeżone w Księdze Wieczystej Wojewódzkiej, nie może być obowiązany przenosić się do innej hypoteki to jest powiatowej dla pilnowania i tam jeszcze cząstkowego zabezpieczenia swojego, i tym sposobem dzielenia bezpieczeństwa, które mu nie podzielnie służyło.
- d) Że choćby hypoteka żadnych nawet w sobie obciążeń nie zawierała, odpisanie części oderwanych przecież jest potrzebném dla przyszłych nastąpić mogących ob-

ciężeni, bo część oderwana nie może stanowić podwójnej wartości, raz w Hypotece Wojewódzkiej, a powtórnie w hipotece powiatowej.

e) Że wywołanie do regulacji hipotecznej powiatowej przeznaczone jest jedynie dla tych własności nieruchomości, oraz dla tych ciężarów i długów one obarczających, które wcale nie ulegają Hypotece Wojewódzkiej, lub które od niej w drodze prawnej wyłączone zostały.

f) Że wierzyciele i interesenci na całych dobrach zabezpieczenie mający, czytając nawet ogłoszenia o regulacji hipotek części do dóbr na których są wpisani, należącej, inną nomenklaturę łatwo, jako na rzecz ich nieobchodzącą, mogą nie zwrócić uwagi, a tym sposobem w błąd wprowadzeni, dopilnowania praw swoich pominąć.

g) Że nakoniec odrywanie podobne części nieruchomości ziemskich od dóbr mających Hypoteki Wojewódzkie uregulowane, i długiem Towarzystwa Kredytowego obciążonych, szkodliwe jest dla bezpieczeństwa tegoż Towarzystwa, gdyż były już wypadki że od dóbr długiem Towarzystwa Kredytowego obciążonych, oderwana część oddzielnie w hipotece powiatowej uregulowana z przemilczeniem wszakże długów, tym sposobem jakby od nich wolna w trzecie przeszła ręce, co stało się powodem do procesu.

Z tych pobudek Kommissya Rządowa Sprawiedliwości chcąc Skarb publiczny, Towarzystwo Kredytowe i Instytutu również jak strony prywatne ochronić od szkody, na jaką je

naraża sprzeczne z duchem przepisów hipotecznych tu i owdzie postępowanie zwierzchności hipotecznych powiatowych, rozporządza co następuje:

1. Iż odtąd żadna nowa regulacja nieruchomości ziemskiej w hipotece powiatowej skuteczną być niema dopóki wywołania żądający nie złożą świadectwa zwierzchności hipotecznej Wojewódzkiej, że dla téjże nieruchomości ani oddzielnie ani z innymi łącznie dobrami głównymi Hypoteka Wojewódzka nie jest uregulowaną ani księga wieczysta dla téjże nieruchomości nie jest założoną, i że względem takowej nieruchomości, żadne przyczyny wywołania do Hypoteki Wojewódzkiej nie zachodzą.
2. Że w razie odrywania części jakowej od dóbr ziemskich mających już księgi wieczyste założone, część ta do regulacji powiatowej przyjętą być nie może, jeżeli wprzód właściciel zbywający tę część urzędownie, na jej wyłączenie i odpisanie w księdze wieczystej Wojewódzkiej w dziale 2-m nie zezwoli, a gdy są wierzyciele lub interesenci z prawami realnymi lub zastrzeżeniami w téj księdze zapisani, jeżeli ci wyraźnie i urzędownie bądź na przeniesienie stosunkowe zabezpieczenia swych wpisów do hipoteki powiatowej nie zezwolią, bądź tego zabezpieczenia nie zrzeką się i jeżeli w skutku takowych deklaracji wyłącznie oderwanej części w księdze wieczystej Wojewódzkiej w dziale 2-m rzeczywiście wpisaniem nie zostanie; co wykazem z księgi wieczystej wydanym udowodnione być powinno,

a dopiero w ówczas Sąd Pokoju do regulacji hipoteki powiatowej przystąpić będzie mocen.

Dyrektor Główny Prezydujący w Kommissyi

Rządowej Sprawiedliwości,

(podpisano) **KOSSECKI.**

Sekretarz Jeneralny,

(podpisano) **Młodzianowski.**

Za zgodność,

Marczewski.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI.

WYDZIAŁ CYWILNY.

do

o Warszawie

TRYBUNAŁÓW CYWILNYCH.

d. 28 grudnia (9 stycznia) 183 $\frac{5}{8}$ r.

Nr. 10,686.

Powziął urzędowego źródła wiadomość o niejednostajnym Wydziałów hipotecznych postępowaniu w tém, iż decyzje tychże Wydziałów, zapadające na jednostronne wnioski interesentów, a nakazujące wpisy do księgi wieczystej, w jednych wydziałach wykonywane bywają przez wciągnięcie do wykazu hipotecznego z umieszczeniem ostrzeżenia o służącym jeszcze czasie appellacyi od daty wręczenia decyzji stronie drugiej, w innych zaś wydziałach bez tego ostrzeżenia.

Pragnąc postępowanie tak różniące się przywieść do jednności z duchem przepisów hipotecznych zgodnej, a razem dobru interesentów najbliżej odpowiedniej, Kommissya Rządowa widzi się powodowaną następujące wydać objaśnienie.

Do zakładania appellacyów od decyzji hipotecznych służą stronom, według postanowienia z d. 22 stycznia 1822 r. termin trzeczmiiesięczny.

Toż postanowienie w art. 2, ustępie e, zastrzegła, iż decyzje dotyczące się hipoteki prawnej, lub sądowej, w których na jednostronne zwykle żądania wpisy bywają dozwolane, powinny być doręczane osobom przeciw którym wpis nastąpił, i że odwoływanie się od takowych decyzjów służy tymże osobom do trzech miesięcy od dnia wręczenia decyzji przez stronę wpisu żądającą.

Przepis ten ma dalej niewątpliwie na celu aby przez czas do appellacyi wolny już to strony przeciw którym wpis uzyskany został gdy mniemają się uciążonemi osłonić od skutków z dopełnionego wpisu wynikających, już téż inne strony które później akta zawierają i z wnioskami o wpis przychodzą ostrzedz, że poprzedniego wpisu aczkolwiek przez decyzją dozwolonego, jeszcze uważać nie mają za ostateczny, (naprzykład w przypadku zadecydowanego wykreślenia poprzedniego wpisu, który w drodze appellacyi może być przywróconym) że więc i miejsce które sądzą zajmować w kolej hipotek nie nadaje im rzeczywiście tego bezpieczeństwa hipotecznego, jakie może dopiero być skutkiem prawomocy lub zniesienia poprzedniego wpisu po upływie czasu do appellacyi.

Wypływa z wspomnianego przepisu, że chociaż bezpośrednio po zapadłej decyzji też ogłoszoną i do wykazu hipotecznego wciągniętą zostanie, to przecież przez czas do appellacyi dozwolony w niczem ubliżać nie powinno prawom w drodze appellacyi wykazać się mogącym.

Tym czasem ów zbawienny cel i ta następność prawa mogą być znacznie sparaliżowane jeżeli zaniechane będą w księdze hipotecznej a mianowicie w wykazie hipotecznym

stosowne ostrzeżenia bądź o objawionej appellacyi, bądź gdzie to zaraz po doręczeniu decyzji nie nastąpiło, o służącym jeszcze środku appellacyi, a tak strony narażane być mogą na zawód w swych prawach, i bezpieczeństwie hipotecznym na liczne zawikłania, spory i zamieszania w stosunkach prawnych.

Nie mogę tu przytaczać braku lub niedostateczności przepisów, owszem te które już istnieją w ustawach hipotecznych naprowadzają dość wyraźnie na środek ostrożności wyżej wspomniony.

I tak, jeżeli zgłębiemy i porównamy jedne z drugimi art. 23, 111 i 138, prawa o hipotekach z roku 1818, tudzież art. 2, ad d, e, postanowienia na d. 22 stycznia, niewątpliwie znajdziemy w nich wolę prawa aby tylko wpisy na prawomocnych tytułach i decyzjach oparte wchodziły do księgi wieczystej i do wykazu hipotecznego bez ostrzeżeń, wszelkie zaś inne, osobliwie uzyskane na jednostronne wnioski i appellacyi ulegające aby wciągnane były z ostrzeżeniem objaśniającem strony że wpis ulega appellacyi przez czas oznaczony.

Jakoż niektóre Wydziały hipoteczne pojęły tego ducha przepisów i stosownie postępują; w innych przeciwnie dzieje się.

Gdy zaś porządek i dobro stron wymagają aby wykonanie przepisów i decyzjów hipotecznych było po wszystkich wydziałach jednostajnym, przeto Kommissya Rządowa poleca Trybunałom a w szczególności Wydziałom hipotecznym na to ściśle baezyć aby Pisarze Kancellaryi Ziemiańskiej, przy każdym wpisie ulegającym w czasie prawnie oznaczonym

appellacyi wzmiankę czyli ostrzeżenia o takowym środku czynić nieomieszkali, a to pod odpowiedzialnością.

Samo wszakże z siebie rozumie się że skoro strona interesowana do wpisu zaapellowanego lub appellacyi przez czas oznaczony uledez mogącego złoży dowód upadłej lub uchylonej prawomocnie appellacyi, albo gdy do księgi wieczystej żadna appellacya objawiona nie została, w ówczas stosownie do art. 10 postanowienia z d. 22 stycznia 1822 wzmianka czyli ostrzeżenie poprzednie o służącej appellacyi wykreślonym być powinna.

Reskrypt niniejszy zakommunikuje Trybunał Wydziałowi swemu hypotecznemu do zastosowania się, a prokuratorowi Królewskiemu dla wiadomości.

Dyrektor Główny Prezydujący,

(podpisano) **KOSSECKI.**

Za zgodność,

Marczewski.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI.

WYDZIAŁ CYWILNY.

DO

TRYBUNAŁÓW CYWILNYCH.

w Warszawie

dnia 6 (18) czerwca 1836 r.

Nr. 3,886.

Z odezwy Kommissyi Rządowej Przychodów i Skarbu, powzięła Kommissya Rządowa Sprawiedliwości wiadomość, że dzierżawcy wieczysti lub posiadacze gruntów emfiteutycznych młynów lub innych realności w dobrach rządowych, zgłaszają się do Sądów Pokoju o uregulowanie na ich imie hypoteki w aktach powiatowych i uzyskują ciągle pomysłne dla siebie decyzje, a w szczególności w Województwie Mazowieckiem.

1. Sąd Pokoju Powiatu i Miasta Warszawy Wydziału III uregulował hypotekę kolonii na Mokotowie Nr. 5 oznaczoną dotąd nawet co do prawa wieczystej dzierżawy, nieustaloną.
2. Sąd Brzeski regulował hypotekę kolonii Bojek Nr. 1, 5, 6 i 7 do ekonomii Radziejewo należących.
3. Sąd Czerski uregulował Wójtostwo Czerskie, a
4. Sąd Łęczycki realność Zegrzany Ekonomii Zdziechów.

Gdy postępowanie to sprzeciwia się art. 43 ustawy hipotecznej z r. 1818 według którego prawo wieczystej dzierżawy, może być tylko wpisane do rubryki ścieśnień własności w wykazie hipotecznym dóbr Rządowych, nigdy zaś nie może stanowić tytułu do hipoteki oddzielnej, gdy nadto tytuł własności w Hypotece Wojewódzkiej na imie Skarbu już uregulowany, ten sam tytuł na imie posiadaczy wieczysto-dzierżawnych w hypotece powiatowej drugi raz regulowanym być nie może, gdy wreszcie przestąpienie tych przepisów naraża Skarb na próżne procesa względem skasowania hipoteki powiatowej, a strony prywatne na niepotrzebne koszta regulacji hipoteki niewłaściwej, przeto z tych pobudek Kommissya Rządowa Sprawiedliwości uznała potrzebę za pośrednictwem Trybunału Cywilnego, ostrzedz wszystkie Sądy Pokoju jurysdykcyi jego podległe, aby regulacji w mowie będących hipotek nie przedsiębrały, lecz aby zgłaszających się wieczystych dzierżawców dóbr Rządowych, gruntów emfiteutycznych i innych drobnych realności w dobrach Rządowych posiadaczy, gdzie im tylko *dominium utile* służy z żądaniem o uregulowanie na swoje imie tytułu własności oddalały, czego rychłe wykonanie Trybunałowi Cywilnemu poleca.

Dyrektor Główny Prezydujący,

(podpisano) KOSSECKI.

Za zgodność,

Marczewski.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI.

WYDZIAŁ CYWILNY

DO

w Warszawie

SĄDÓW POKOJU

d. 23 Kwietnia (5 Maja) 1841 r.

Nr. 3,207.

Prawo sejmowe o hipotekach z dnia 14 (26) kwietnia 1818 r., w art. 137, przepisuje stosowne postępowanie, na przypadek, gdy strona interesowana chce sobie zabezpieczyć w księdze hipotecznej prawo rzeczowe lub należność osobistą, które dopiero na drodze sądowej dochodzić zamierza.

Wszczególności co do praw i należności tego rodzaju w Sądach cywilnych dochodzić się mianych, artykuł ten stanowi, iż strona powinna przez illacyą uczynić wnioski do Sądu, okazać dowody jej żądanie wspierające, i uzyskać rezolucyą pozwalającą wnieść do ksiąg hipotecznych ostrzeżenie o treści prawa. Jeżeli z powodu sprawy przed Sąd karzący wytoezonej, strona pokrzywdzona chce sobie zabezpieczyć ilość wynagrodzenia, mocną jest uczynić ostrzeżenie w księdze hipotecznej, na mocy rezolucyi właściwego Sądu karzącego.

W zastosowaniu tego przepisu do czynności i hipotek powiatowych, niektóre Sądy mają w tém wątpliwość:

czy rozpoznawanie wniosków o dozwole nie zapisania hipotecznych ostrzeżeń w drodze illacyi czynić się winnych, wyłącznie do Trybunałów należy, bez względu czy wnioski te hipotek ziemskich lub powiatowych dotyczą, lub też czy takowe wnioski mogą być wnoszone przed Sądy Pokoju Wydziały sporne, wraze jeżeli tylko hipotekę powiatową za przedmiot mają?

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości mając sobie wątpliwość tę w drodze urzędowej przedstawioną do rozwiązania i decyzji, dla zaprowadzenia i utrzymania w postępowaniu i czynnościach hipotecznych na drodze praktyki sądowej, potrzebnej jednostajności, postanowiła oświadczyć co następuje:

Prawo o hipotekach z r. 1818, na wstępie powołane, stosownie do przepisu art. 10 prawa o przywilejach i hipotekach z dnia 1 (13) czerwca 1825 r., weszło w moc obowiązującą względem wszelkich nieruchomości, do których się poprzednio nie rozciągało z dniem 1 stycznia 1826 roku. Od téj epoki zatem przepisy tego prawa, a w szczególności téż powołany wyżej artykuł 137, o sposobie czynienia hipotecznych ostrzeżeń mówiący, stosują się i do hipotek powiatowych, jako prawem z r. 1825 zaprowadzonych.

Wydane przez Kommissyą Rządową Sprawiedliwości pod dniem 22 grudnia 1825 r., Nr. 15,054, urządzenie przepisujące dla tychże hipotek skrócone i mniej kosztowne postępowanie, oraz wskazujące do kogo czynności hipoteczne należy mają, w art. 5 obejmuje, iż czynności pierwiastkowej

regulacji hipotek powiatowych, to jest ustalenie własności, tudzież praw i obowiązków hipotecznych do nieruchomości wywołanej przywiązanych, należyć ma do Sądów Pokoju.

Mocą art. 6 i 38 tegoż urządzenia, rozpoznawanie i zatwierdzanie aktów téjże regulacji, jako i wszelkich następnycy czynności hipotecznych, poruczonóm zostało tymże Sądóm jako zwierzchnościom hipotecznym stosownie do przepisów prawa, z wolném odwołaniem się od decyzji w téj mierze wydanych, do właściwego Trybunału.

Wreście podług art. 7 namienionego urządzenia, komplet do rozpoznawania i zatwierdzania czynności hipotecznych, stanowią Podsedek, Pisarz i Podpisarz.

Z rozbioru tych przepisów wypływa, że gdy postępowanie do hipotek powiatowych odnoszące się, należyć do Sądów Pokoju, i członkowie tychże Sądów mocni są rozpoznawać i zatwierdzać stosownie do przepisów prawa wszelkie czynności hipoteczne, a wyżej wykazano, że art. 137 prawa o hipotekach z roku 1818, przepisujący sposób czynienia hipotecznych ostrzeżeń, od roku 1826, stosuje się zarówno do hipotek nieruchomości ziemskich, jak do hipotek powiatowych, przeto nie ulega i ulegać nie może żadnej wątpliwości,

że wnioski i żądania stron, o dozwole nie zapisania w właściwej księdze hipotecznej ostrzeżeń, względem zabezpieczenia prawa rzeczowego lub należności osobistój, o ile te hipotek powiatowych dotyczą, stosownie do przepisów prawa, przed Sądy Pokoju wydziały sporne wnoszone i przez téż Sądy jako zwierzchności hipoteczne, rozpoznawane i zatwierdzane być winny.

Stosowanie się do niniejszego reskryptu będącego w związku z urzędzeniem z dnia 22 grudnia 1825 r. wszystkim Sądom Pokoju, oraz Urzędom których dotyczy, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości poleca.

Dyrektor Główny Prezydujący,
KOSSECKI.

Sekretarz Jeneralny,
J. Karnicki.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI.

WYDZIAŁ CYWINY

w Warszawie

dnia 22 grudnia (3 stycznia) 1847 r.

Nr. 13,874.

Powzięła Kommissya Rządowa Sprawiedliwości w drodze urzędowej wiadomości: że osoby zaciągające pożyczki od Rządu, na wzniesienie lub udoskonalenie fabryk, zeznając wnioski w księgach hipotecznych, w przedmiocie ubezpieczenia tychże pożyczek, objawiają w takowych ruchomości fabryczne, z przeznaczenia za nieruchomości uważać się dające, w tym celu, aby stanowiły łączne bezpieczeństwo pożyczki z samą nieruchomością, — i że niektóre Wydziały hipoteczne, jako téż Zwierzchności okręgowe hipoteczne, wnioski podobne zatwierdzając, pozwalają wpisywać do działu II-go wykazów hipotecznych ruchomości za nieruchomości uważane.

Postępowanie takie, Kommissya Rządowa Sprawiedliwości za niezgodne z duchem prawa hipotecznego uważa: stosownie bowiem do artykułu 52, prawa o hipotekach z roku 1818,

przedmiotem hipoteki mają być dobra nieruchomości, które są własnością prywatnych i obciążeniu podlegają.

Jakkolwiek zaś Kodeks Cywilny w księdze drugiej, wymieniając rodzaje nieruchomości, w art. 524, wyszczególnia także ruchomości, które, że są umieszczone na gruncie, lub w zakładzie jakim fabrycznym do ich użytku, za nieruchomość z przeznaczenia uważa; to przecież te ostatnie stanowią jedność nieruchomą z dobrami z natury nieruchomymi o tyle tylko i tak długo, póki się na gruncie lub w zakładzie znajdują, to jest: dopóki przeznaczenie ich jest widoczne, — i w takiem tylko połączeniu z dobrami nieruchomymi, ulegają jako nieruchomość zajęcia na satysfakcyą praw osób trzecich. Gdy je zaś czas, z użycie lub przypadek zniszczy, lub, gdy z woli właściciela nieruchomości zostają odłączone od gruntu lub budynku, dla sprzedaży, zamiany lub innego celu; wówczas przestają być ową fikcyjną nieruchomością, a nabywca takowych nieruchomości, nie mając prawnego obowiązku pytać się o poprzednie ich przeznaczenie, staje się onych prawym właścicielem, i nie może być zmuszonym do dawnego ich z nieruchomością połączenia.

Nie można więc prawnie i zasadnie twierdzić: że skoro grunta i budynki są przedmiotem hipoteki, aby były nim także ruchomości z przeznaczenia swego immobilizowane; grunta bowiem i budynki mają widoczną cechę stałości i nieruchomości, i dla tego, jako przedmiot hipoteczny, mogą ulegać wszelkim ciężarom wieczystym, ograniczeniom, odciążeniom; gdy tymczasem nieruchomości z przeznaczenia, skoro przestają przez odłączenie być jednością z dobrami z natury nieruchomymi, powyższym stosunkom hipotecznym odpowia-

dać nie mogą, a ztąd też nie mogą zajmować miejsca ani w dziale II, księgi wieczystej, ani w żadnym innym, gdyż zamieszczenie ich tam okazuje się bezskuteczne i w każdym razie obowiązkom hipotecznym nie odpowiednie.

Zasadą zatwierdzania wniosków, o jakich mowa, podług otrzymanych objaśnień, są zawierane z Rządem układy o pożyczki, w których zwykle znajduje się zastrzeżenie, aby ruchomości fabryczne objawiane były w księdze hipotecznej nieruchomości, na której zabezpieczoną bywa pożyczka, dla stanowienia tym sposobem większego bezpieczeństwa.

Bezpieczeństwo atoli takowe, stosownie do powyższego rozbioru rzeczy, jest tylko pozorne; albowiem ruchomości fabryczne, pomimo objawienia ich w księdze wieczystej mogą być przez właściciela oddzielone i usunięte z samego zakładu fabrycznego, a ztąd stracić owe zamierzone bezpieczeństwo.

Prawnym i najwłaściwszym środkiem zabezpieczenia się na ruchomościach jest zastaw onych; zaś do przypadku w mowie będącego stosowniejszym jest zabezpieczenie się przez ustanowienie dozoru nad rzeczami fabrycznymi, któreby tym sposobem, bez ściągnięcia osobistej odpowiedzialności na właściciela fabryki, nie mogły być odłączone od takowej.

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości zwracając uwagę Trybunałów na wskazane wyżej zasady, a ztąd na niewłaściwość istniejącego dotąd postępowania, przeciwnego duchowi prawa; widzi potrzebę zastrzedz, aby nadal przy rozpoznawaniu wniosków, o jakich tu mowa, ściśle stosowały się do tychże zasad.

Poleca zarazem Kommissya Rządowa Trybunałom, aby o rozporządzeniu niniejszém podwładne sobie Sądy Pokoju, stanowiące Zwierzchności Hypoteczne Okręgowe, zawiadomiły.

Dyrektor Główny Prezydujący,

Tajny Radca Senator,

A. WYCZEHOWSKI.

Dyrektor Kancellaryi,

A. Szateński.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI.

WYDZIAŁ CYWILNY

DO

SĄDÓW POKOJU.

w Warszawie

dnia 12 (24) czerwca 1844 roku.

Nr. 6,037.

Według art. 7 instrukcyi pod dniem 22 grudnia 1825 r. Nr. 15,054 dla Zwierzchności hypotecznych okręgowych wydanej, komplet do rozpoznawania i zatwierdzania czynności hypotecznych z Podśędka, Pisarza i Podpisarza Sądu Pokoju składać się powinien.

W drodze urzędowej powzięła atoli Kommissya Rządowa Sprawiedliwości wiadomość, że niektóre Sądy Pokoju odstępując od powyższego przepisu, osoby prawem do tego nie upoważnione, mianowicie Protokółistów sądowych, do składu Zwierzchności hypotecznych okręgowych przybierają.

Gdy podobne zapelnianie kompletów hypotecznych okręgowych, przez które osobom zwykle nie posiadającym należytego usposobienia, i z czynnościami hypotecznymi dostatecznie nie obznajmionym, dozwala się stanowczego głosu w czynnościach nader ważnych, jakimi są decyzje wniosków hypotecznych, ani z dobrem służby nie zgadza się,

ani celowi prawa nie odpowiada, przeto Kommissya Rządowa Sprawiedliwości uznała potrzebę polecić najmocniej Sądowi Pokoju, ażeby nadal zachowywania kompletów Zwierzchności hipotecznej okręgowej w sposób art. 7 powołanej instrucey z dnia 22 grudnia 1825 roku oznaczony ściśle przestrzegał.

Jeżeliby zaś komplet Zwierzchności hipotecznej bądź-to z powodu słabości zdrowia, bądź dla dłuższej nieobecności lub prawnego wyłączenia którego z Urzędników Sądu Pokoju w prawnym składzie zebrany być nie mógł, w takim przypadku przybieranym być może tylko Rejent miejscowy, a w razie gdyby szło o wydanie decyzji względem aktu przez niego przyjętego, przybranym być może jeden z obrońców Sądu Pokoju, starszeństwem, praktyką i zdolnością odznaczający się.

Takowe jednakże zastąpienie nieobecnego Członka Sądu Pokoju przez Rejenta lub obrońcę, jedynie w razie koniecznego pośpiechu w rozpoznaniu czynności hipotecznej miejsce mieć powinno, inaczey bowiem załatwianie wniosków pod decyzją Zwierzchności hipotecznej przychodzących do zebrania się prawnego kompletu odkładać należy.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radaca Stanu,

BORAKOWSKI.

p. o. Dyrektora Kancellaryi Szef Wydziału,

W. Konopka.

KOMMISSYA RZĄDOWA

SPRAWIEDLIWOŚCI.

WYDZIAŁ CYWILNY.

DO

w Warszawie

TRYBUNAŁÓW CYWILNYCH.

dnia 3 (15) października 1845 roku.

Nr. 12,892.

Drogą urzędową Kommissya Rządowa Sprawiedliwości miała sobie przedstawionym następujący przedmiot:

Pewne dobra ziemskie w porządku przepisany ustawą z roku 1818 otrzymały regulacją hipoteki bez wymienienia w dziale I wykazu hipotecznego nomenklatur one składających z nazwiska; jedynie bowiem takowy obejmował ogólne wyrażenie się, iż ustalenie prawa własności dóbr tych nastąpiło z ogólną wzmianką o przyległościach i przynależnościach.

Następnie gdy w obrębie dóbr o których mowa, erygowanemu folwarkowi właściciel bez uzyskania na to zgodzenia się Władz administracyjnych nadał nazwę, a nie dopełniwszy segregacyi podatków rządowych, zgłosił się do wydziału hipotecznego z żądaniem oddzielenia takowej realności od dóbr głównych w nowo założyc się mającej księdze, w rozpoznaniu wniosku takowego, wydział hipoteczny roz-

porządził wywołanie z nazwiska wymienionego folwarku, jako nieruchomości dotąd niemającej ustalonych praw rzeczowych do pierwotnej regulacji.

W terminie przez pisma publiczne oznaczonym jako prekluzyjnym przy niestawieniu się stron interesowanych, nastąpiło przepisanie tytułu własności w nowo założonej księdze na osobę domagającego się uregulowania, do działu jednak IV nie przeniesiono z urzędu wierzytelności dóbr głównie ciężących, a w skutek takiej decyzji Towarzystwo Kredytowe Ziemskie i wierzyciele dalsi mogli byli stracić bezpieczeństwo hipoteczne części dóbr odłączonych, i długi osobiste oraz późniejsze właściciela zająć miejsce w tymże dziale IV wykazu.

Podobne postępowanie Wydziału hipotecznego jest nieodpowiedniem artykułom 20 i 38 ustawy hipotecznej z roku 1818 §§ 93, 99, 103 i 104 instrukcyi z dnia 1 lipca 1819 r. przez Kommissyą Rządową Sprawiedliwości udzielonej, artykułowi 23 prawa hipotecznego z r. 1825 § 43 instrukcyi z d. 22 grudnia 1825 r. nakoniec reskryptom Kommissyi Rządowej z d. 2 (14) maja 1835 r. Nr. 10,607 i 27 czerwca (9 lipca) 1842 r. Nr. 1,212 a nadto naraża nietylko właściciela dóbr i wierzycieli na mnogie procesa i samych Członków zwierzchności hipotecznej na odpowiedzialność względem stron szkodę ponoszących.

Powodowaną będąc Kommissyą Rządową Sprawiedliwości powyższym wypadkiem, znajduje właściwem oświadczyć Trybunałowi Cywilnemu, że przeciwnem jest myśli i duchowi prawa o hipotekach wywoływanie do nowej regulacji nomenklatur pod ogółem dóbr uregulowanych zawartych, i tamże nazwiska swego niemających, a dopiero później na-

zwę dowolną otrzymujących, jeżeli ta bez wiedzy Władzy administracyjnej im zostaje nadana, i jeżeli wierzyciele wyraźnie na segregacyą nie zezwolili, pożądanem także być powinno o ile trudnościom nie ulega, ażeby podatki rządowe co do nich zostały rozsegregowane; i dla tego poleca Trybunałowi Cywilnemu, ażeby reskrypt niniejszy tak członkom swego składu i Prokuratorowi Królewskiemu do wiadomości podał; jako też komunikując Sądom podwładnym zastosowanie się do powyższego zarządzenia dopilnował, a o spełnieniu polecenia raport złożył.

Dyrektor Wydziału, Rzeczywisty Radea Stanu,
(podpisano) BORAKOWSKI.

Za zgodność,
Marczewski.

1111

RESKRYPT Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości
z daty 23 kwietnia (5 maja) 1841 roku Nr.
3,207 do Sądów Pokoju 141

RESKRYPT Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości
z daty 22 grudnia (3 stycznia) 184¹/₄ roku
Nr. 13,874. 145

RESKRYPT Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości
z daty 12 (24) czerwca 1844 r. Nr. 6,037
do Sądów Pokoju 149

RESKRYPT Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości
z daty 3 (15) października 1845 roku Nr.
12,892 do Trybunałów Cywilnych 151

130 RESKRYPT Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości
z daty 6 (18) czerwca 1840 r. Nr. 3,288
do Trybunałów Cywilnych . . . . .

133 RESKRYPT Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości
z daty 28 grudnia (9 stycznia) 1837 r. Nr.
10,088 do Trybunałów Cywilnych . . . . .

130 RESKRYPT Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości
maja 1833 roku Nr. 10,007 . . . . .

130 ROZWINIĘCIE tejże instrukcji dekretem z daty 2 (14)
z daty 22 grudnia 1835 r. Nr. 13,034 . . . . .

103 INstrukcya Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości
stycznia 1832 roku . . . . .

103 POSTANOWIENIE Komisji Namiestnika z daty 22
października z daty 20 marca 1819 r. . . . .

93 142, 143 i 144 prawa sejmowego o br-
zościach w orzeczeniach Sądów Pokoju
w przedmiocie wykonania podległych
Sprawiedliwości dla Konszwarów Wo-
wieszki . . . . .

11 INstrukcya Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości
z daty 30 czerwca 1819 r. . . . .

3 Sądów Pokoju w przedmiocie wykonania
Sprawiedliwości dla Komisji i Namiest-
nika . . . . .